

M. Davidis Richteri, Güstrovia-Mecklenb. Considerationes Magico-Theurgicæ De Conciliatione Spirituum, Oder: Von Der Kunst mit Geistern sich bekant zu machen : Qvatvor Disputationibus In Acadamia Ienensi Olim Propositæ ...

Jenæ: Prostant Apvd Joh. Bernh. Hellerm, A.O.R. MDCCXVI.

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1736053132>

Druck Freier Zugang

GVZ
1019

Fine Handwritten
Handwritten

G. VII 6.

~~LXXV. 10.~~

80. b. 7.

G VI- 1019.

1079

M. DAVIDIS RICHTERI,

GÜSTROVIA - MECKLENB.

CONSIDERATIONES MAGICO-THEVRGICÆ

DE

CONCILIATIONE
SPIRITVVM,

Ober : Von Der

Kunst mit Geistern

sich bekant zu machen /

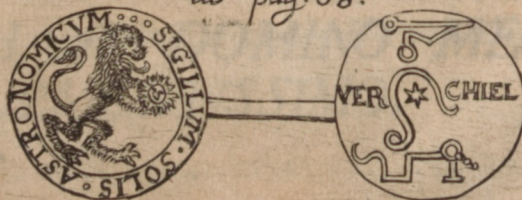
QVATVOR DISPVATIONIBVS

IN

ACADEMIA IENENSI

OLIM PROPOSITÆ.

Numisma aureum
ad pag. 68.

J E N Æ,

PROSTANT APVD IOH. BERNH. HELLERVM.

A. O. R. M. D. C. C. XVI.

M. DAVIDIS RICHTERI
CONSERVATIONES MAGICO-THERICAE
DE ...

CONCILIATIONE
SPIRITVM
L. O. ...

REGENTI ...
ACADEMIA ...

...
...
...

SERENISSIMO PRINCIPI AC DOMINO,

DOMINO

**CAROLO
LEOPOLDO,**

DVCI REGENTI MECKLENBURGICO,
PRINCIPI VETVSTÆ GENTIS HE-
NETÆ, SVERINI ET RACEBURGI,
COMITI ITEM SVERINENSI, TER-
RARVM ROSTOCHII ET STAR-
GARDIÆ DYNASTÆ.

*PRINCIPI AC DOMINO MEO
CLEMENTISSIMO.*

*SERENISSIME DVX
atque PRINCEPS,*

PATRIÆ PATER CLEMENTISSIME!

Nicum intempestiva audacia crimen erit, quod me amoliri a me debere prævideo, cum tantos mihi Spirituum consociationem, rem per se jam formidolosam formidabilem vel suspectam consideranti, sumserim Spiritus, ut coram SERENITATE VESTRA hocce Patriæ meæ statu compaream. Ast vero quemadmodum satius duxi, quamcunque, si modo honeste fiat, arripuisse occasionem, subjectissima obsequia, debitissimamque testificandi obedientiam: ita nemo quoque, nisi quem impotens suo merito vexat, invidia, mihi succensebit, quod postquam ILLIS, quos VESTRA me SERENITAS revereri clementissime iussit, Studiorum meorum rationes semper reddiderim, tandem quoque Eorundem suavis, eousque fiducia, summa tamen cum observantia progressus fuerim, ut & Summo Patriæ meæ Patri atq; EPISCOPO Studia mea academica per bina jam quinquennia comprobata, humillime

millime devotissimeque commendarem, simulque aliquam eorundem promotionem subjectissime exorarem. Hec præcipua causa fuit, cur tale præterea argumentum elegerim, quod nec demorsos unguës redolere potuit, nec, quantum sciam, ab alio quoquam huc usque occupatum, sed quod ex misero nuperorum thesauripetarum dispendio, etiamnum per ora virum volitat, nec dum a quoquam Philosophorum curatum est. Quapropter spero, fore ut VESTRA SERENITAS pro inusitata erga suos cives clementia, hoc quicquid est speciminis, debitique obsequii, nuncii, Serenis dignentur oculis, & quendam ex infimis Subditorum Suorum tam pro VTRIVSQUE SERENITATIS perpetuo atque invidendo flore calidissimas preces fundentem, quam cum subjectissimis cognatis easdem continuantem, clementissime respiciat.

SERENITATIS VESTRÆ

Perferebam in Musarum mearum
jam officina, JENA, Anno Partus
Virginæ, 1716, d. 5. Jul.

subjectissimus Servus,

M. DAVID RICHTER.

CON-

CONSPECTVS TOTIVS OPERIS.

DISPVATIONIS Imæ.

Præfameh.

Tituli Institutique occasiōem aperit. §. I. docet Vocem
Spiritus laborare homonymia, que §. II. eruitur
pag. 7., indicato simul §. III. in quonam Spirituum
genere versari velimus. p. 11. §. IV. Existētia &
Essentia Spirituum probatur. p. 12. §. V. Plura de Spiriti-
bus effutire, nec seculi nostri conditio, nec nostra de Spiriti-
bus imperfecta scientia, patitur. p. 17. §. VI. Traditio-
nem tamen hęc non esse prorsus spernendam. ibid. §. VII.
Cujus utilitas porro demonstratur, p. 21. donec §. IIX.
Eadem deperdita, non sine periculo quilibet suos affectus se-
quebatur. §. IX. Methodus totius Tractationis insinu-
atur, pag. 23. itemque

DISPVATIONE II.

§. X. Finis consociationis Spirituum PROXIMVS, p. 25. atque
§. XI. REMOTVS seu Principalis, p. 28. §. XII. The-
saurum a bono Spiritu nobis revelatum, cum gaudio auferri
posse, p. 30. §. XIII. Finis Conciliationis Spirituum OB-
JECTIVUS, p. 39. atque §. XIV. FORMALIS. Quer.
Num conversationem cum bonis Spiritibus expetere reque ipsa
quarere possimus, p. 49.

DISPVATIO III.

§. XV. SVBJECTVM hujus artis, Spiritus conciliandi, p. 57.
§. XVI. Recensentur MEDIA atque 1) Characteres, ubi sigil-
lum Magicum simul explicatur, p. 65. §. XVII. 2) Imagi-
nes atque Pentacula. Diaboli fraudes asseruntur, pag. 74.
§. XIX. 3) Conjuraciones, p. 76. §. XIX. De formali
Magia atque libris Magicis libenter egissemus! p. 82.

DISPVATIO IV.

§. XX. Generalis seu Summaria totius hujus Artis repetitio, at-
que in eandem ètrinxit, pag. 83. DOMI-

DISPUTATIONVM MAGICO-THEVRGICARVM
DE
CONCILIATIONE
SPIRITVVM,

PRIMA

EXHIBENS

PRÆLIMINARIA GENERALIA,

QVAM

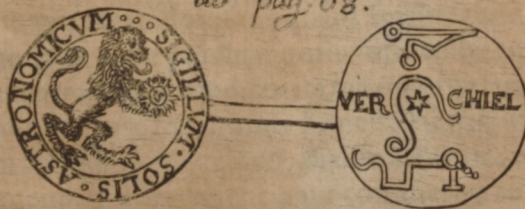
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. GVILIELMO HENRICO,

SAXONIÆ, JVLIIACI, CLIVIÆ, MONTIVM,
WESTPHALIÆQVE DVCE, ETC. ETC.

BENEVOLO SVPERIORVM INDVLTV

IN ILLVSTRI SALANA

*Numisma aureum
ad pag. 68.*

SVB PRÆSIDIO

M. DAVIDIS RICHTERI, GÜSTROA - MECKLENB.

PVBLICE TVEBITVR AD D. JVLII A. MDCCXVI.

HENR. ANDR. MÄTCKE, *Goslariensis.*

JENÆ, APVD JOH. BERNH. HELLERVVM.

TRINITATONVM M. B. CO. THEVE CARVM
CONGREGATIONE
SPIRITVS

FRATERNITATE GEBORALIA

DR. GUILIELMUS HERINGIUS

HERINGIUS
VON BERNHARDT

DOMINE REGE GRESSUS MEOS!

PRÆFAMEN

TITULI INSTITUTIQUE RATIONEM REDDENS

BENEVOLE LECTOR.

Erribilis horrifonusque meticulofo vi-
debitur titulus præſentis diſputationis
e MAGIA atq; THEURGIA accerſitus.
Quæ vocabula uti ſunt partim *famo-
ſiora* atque ad debilitandam famam
fortunamque præſcindendam, ſiqui-
dem penes imperitos rerum ſumma
atque potetas ſemper ſtare, ſatis va-
lida, partim *ignotiora*; ita neſcio,

quem erga artes, quas illicitas (1) vocare ſolemus, amorem
perſuadere poſſunt. Sed vero, quemadmodum, mihi hoc ho-
minum genus magis formidoloſum quam formidabile vide-
tur, quorumque ignorantia pulvinar potius uti canibus ſubſter-
nendum quam ſubtrahendum iudico; ita me quoque ſatis, cum
in verbis non minus quam in nummis honeſta laudari aſſoleat
parſimonia, præfaminis quidem loco, dixiſſe arbitror: nequa-
quam hic commendatum iri veneficia aut commercia cum no-
civis ſpiritibus, quos Diaboloſ appellamus, quique haud vo-
cati ſua ultro atque injuſſi operam videntur commodaturi.
Quin potius animus nobis ſedet inquirendi, *quid de conciliatio-*

A

no

ne ceterorum spirituum, (2) quæ etiam sine pacto cum nefando humani generis hoste suscipi solet, aliisque rebus cum eadem connexis, sit statuendum? Causam, uti facile subodoraberis, huic disquisitioni peperit, decantatissimus ille, quamvis perquam tragicus trium virorum vel potius ter-miserorum homuncionum auri sacra fame laborantium, casus, quem præteritis Natalitiis nemo non Jenensium perterritus attonitusque heic pervidit. Horum autem TRAGOEDIA cum Superiorum autoritate, laudibus profecto nunquam satis efferendo instituto, publicis exscripta typis proster, nolumus eandem hic altius repetere, potius observamus I) contra diffamatores felicissimi nostri Musarum emporii: Weberum neutiquam pro Studioso Jenensi esse habendum, cum neque Albo Dnn. Studiosorum se inseruerit, neque Patres Academiae, ejus causa quicquam susceperint, sed Lipsiâ potius huc advolasse atque Acephalorum ad instar delituisse. Dijudicetur itaque nunc ex socio, scil. Hansß Friedrich Gesner & Hansß Zesner/ qui haud dignosci voluit ex te, nostræque Hierosolymæ vicinis Samariis longe sanctiores habeantur. II) Rogamus opposcentes extraneos, qui judicii non sanctitatem aut maturitatem, sed salacitatem, judicandique petulantiam pro virtute habent, ne conjecturis non necessariis, suspicionibus, atque effectis possibilitatibus, digitum Dei perquam hic conspicuum extenuent aut plane pernegent. Perpendant quæsumus, If. Vosii, quem pro viro judiciosissimo quilibet habebit, prudentissimum effatum. (3) Non futillis tantum, sed & stulta quoque illorum est existimanda præsumptio, qui historiarum vel levi, vel nulla omnino instructi peritia, judices nihilominus earum se constituunt rerum, quarum non ex arbitrio sed ex testium examine & multiplici cognitione tota dependet veritas. III. Optarem, ne Magistratus publicus quasvis sqvillas aut plagulas a Relationifabris, Iudicifaciis aliisque scribillatoribus profectas promiscue

scue imprimendas aut decantandas concederent. Alias Sadducæis haud succensere poterimus, si ex relationum diversitate totum Dei iudicium suggillent, aut ad minimum dubium reddant. Notum est, quantopere rem circumstantiæ varient. IV. Censemus, defunctorum horrenda peccata, novis horrendioribus peccatis haud esse cumulanda. Satis graviter, fateri debemus, peccarunt, iustissimoque se stiterunt tribunali, sed quid nostra interest, ut majorum eos peccatorum reos faciamus, gravioribusque peccatis eos denigremus. Ignobile vindictæ genus mortuis & absentibus insultare. Ab honesti viri officio hoc alienum censetur. V. Ipsemet haud reticebo hallucinationes meas, quod mitius de defunctorum salute nonnunquam senserim, cum constantissima, præsertim erga S. R. Ministerium, Weberi confessio hoc, ceu caput rei suæ tutata fuisset, se cum malignis spiritibus rem ne quidem minimam habuisse, quin potius puros putos Angelos, prævia SS. Trin. Invocatione, aliisque precibus sanctis petiisse, velint, *si placeret*, ad thesauri ablationem operas suas commodare. Hinc prima disputationis nostræ stamina nobis succreverunt, quod de solorum bonorum spirituum conciliatione agendum nobis proponeremus. Cumque, si Scepticorum principia rite debellare velis, ex ipsis Scepticorum dubitationibus eos retundere debeas, periculum quoque feci, numne ex propriis hujus artis magicæ regulis eos malitiæ, *mendaciorum* atque gravissimorum peccatorum, v. g. *hypocrisicos*, dissimulationis &c. convincerem. Bene de illis sperabam, cum Angelum VERCHIELEM ceu bonum spiritum, apud hujus artis Magistros invenirem, putabam non tam pœna criminali eos fuisse afficiendos, quam morali, qua sibi quisque soli, damni loco reputet, quod contra regulas artis peccaverit. Verum enim vero, cum posteriores me docerent diés, bonos spiritus, non tam per invocationes Dei, quam incantationes fu-

isse citatos seu evocatos, sed etiam I) Angelum quendam OG, quem ex damnatis spiritibus esse, Cabbalistarum me docuerant Libri, fuisse adjuratum, inummis item II) thalerificis (Hekke thaler) stolide ab iisdem operam fuisse navatam, omnem protinus mutavi animum, altiusque, quantum per cetera exercitia academica mihi licuit, in totum hoc negotium inquisivi, ita tamen, ut si conciliationem bonorum spirituum haud satis tutam esse demonstrassem, pugnam pugnatam judicarem de malorum spirituum conciliatione. Haud itaque tibi L. B. persuadeas, ac si totum Magiæ stabulum me perlustrare oportuerit, aut quæ de stupendis Diabolorum phænomenis atque operationibus alias disputari solent, perlustraverim. Solos bonos deperimus spiritus, malis a tergo nostro ire jusfis. Quamvis enim alicubi eosdem contemplati fuerimus, haud alio tamen casu hoc factum est, quam quo palatium splendidissimum aulaeque serenissimam inspecturus, loca etiam secreta abditaque, satellites etiam cum veruversatricibus animadvertere solet. Nec te lateat B. L. præsentem foetum nostrum tribus ad minimum hebdomadibus citiorem in dias luminis auras protrusum fuisse atque protrudi debuisse. Tempori namque inseruituri hoc ingenuitati typographi libenter concedebamus, ut eundem his ipsis diebus typis subjiceret. Hæc causa est cur Jamblichum, Plotinum &c. adeo sollicitè excutere haud poterimus, quod pariter varia tædiosa prohibuerunt impedimenta. VALE, studiisque nostris fave.

(i.) Fortassis quoniam harum scientiarum magis est abusus, quam usus, hinc forte dictæ sunt dæmoniæ, & ab iis dæmonibus inventæ, ut non desiderentur & abominabiles fiant. POMPONATIVS de Incantatt. p. 200. Operum. En plenam editionis, qua usus sum, titulum: *Petri Pomponatii Philosophi & Theologi doctrina & ingenio præstantissimi opera. 1.) de Incantationibus, 2.) Libri 5. de fato, Lib. arbitrio*

bitrio, Prædestinatione & Providentia Dei. In quibus difficillima capita & quaestiones Theologica & Philosophica ex sana orthodoxa fidei doctrina explicantur, & multis raris historiis passim illustrantur, per autorem qui se in omnibus canonica Scriptura Sanctorumque Doctorum judicio submittit. Cum grat. & priv. Cæs. Mæjst. Basil. ex officina Henric-Petrina Ao. 1567. mens. Martio. Constant pagg. 1015. & plagulis 4. in 8. quas Index & Gvil. Gratarolæ Bergomatis, editoris & Pomponatii discipuli dedicatio ad Fridericum Comitem Palatini Rhen. occupat. Stylus alicubi vehementer est philosophicus v. g. *Inintelligibile* pro eo, quod concipi nequit, idea rerum *fiendarum* (fiendarum) pro: producendarum, *nihil inconuenit* &c. Vitia Typographica nec multa, nec tamen plane nulla inuenies. (2.) Exempla consociationis Spirituum bonorum cum hominibus, admodum raro 'apud Scriptores occurrunt. Cujus causam præcipuam esse opinor quod tam pauci admodum homines sinceri animusque boni sint. *Morus* Antidot. contra Atheismum Lib. 3. cap. 13. fol. 131. Tomo II. operum Philos. (3.) In respons. ad object. nuperæ Criticæ Sacr. pag. 158. (4.) In illis namque hic *cortex* collocatur statim in numeratione secunda, ceu princeps, qui sua subdæmonia habet. Quod si verò concedemus multo recentiori Scriptori ARBATELI, scil. *de Magia veterum* Anno 1686. per Andr. Luppium cum privilegiis in 4. plagg. 5. lingua germ. edito, per Angelum OCH unum ex Spiritibus Olympicis esse intelligendum, *welche im Firmament und Gestirn des Firmaments wohnen, und Glück und Unglück, wo es in der Welt und bey den Menschen überall soll zugehen, administriren, so weit es Gott gefällig ic.* hoc tamen nos exinde lucri capiemus, ut recentiore magiam ubique fere & semper proprio summæ incertitudinis laqueo strangulare possimus. Nam I. OCH ab miseris Incantatoribus, Salomonis claviculam & Fausti, uti putatur, Infernum Ligatum seu Höllenzwang secutis, tanquam Princeps Spirituum Solarium cujus regimen adhuc dum duraret; ab Arbatele autem ipsius regimen, jam inde ab A. C. 1410. ad successorem suum HAGITH, qui 21. provinciis præest & pariter per 490. annos fata mundo dispensat, venditur. Pag. 12. & 15. hæc de suo OCH crepat Arbatel: OCH herschet über 28. Provinzen, und verwaltet Clarische Sachen, Er länget das Leben

auf 600. Jahr mit guter Gesundheit, giebt und macht zu Freunden die herrlichsten und fürtrefflichsten Geister, lehret die Kunst der Arzeney vollkömmlich, verkehret alles zu reinem Golde und in Edelgesteine, giebt Geld und Goldes genug, und den Er seines Charactere würdig achtet, der wird von den Königen und Fürsten der Welt hoch geehret und wehret gehalten. Ihm sind unterworfen 3636. Legionen, regieret und ordnet alle Dinge, und Ihm dienen alle seine Geister nach Ordnung ihrer Centurien, quæ canora mendacia tristissimus exitus satis heic refutavit. II. Michaëlem, ex Trithemio, eumque alias approbante Agrippa atque Arbatele, hosque duos posteriores sapius exscribente, (adeo ipsi cari fuerunt.) ROB. FLUDDO Oli fuisse præfectum, omniumque cæterorum consensu per 354. annos regimen administrare, venditari, nisi dixeris, Michaëlem in Lingva Olympica per OCH efferrî. Taceo III. Spiritum NATHAEL seu potius NACHIEL Hebr. נְחִיֵּאל pro summa Olis intelligentia, non pro inferiori quodam Sub-Angelo esse habendum, Vide, vel potius ne videas, occultandam AGRIPPÆ Philosophiam Lib. 2. cap. 22. pag. 247. Prodiit nostra editio Lugduni apud Godefridum & Marcellum (fictitios) Beringos, fratres 1550. in 8. IV. Liber Arbatel multis nominibus, non obstante quod Rob. Fluddus in Clavi Philos. & Alchym. Fluddanæ a. 1633. Frfti. in fol. edit. fol. 9. illum sapientem verum, qui falso pro acomago habeatur, veneratus fuerit, mihi est suspectus. Pluribus de eodem aliisque hujus furfuris scriptis alibi judicaturus, præmoneo, venenum quo majorem præ se fert sacchari albedinem, eo quoque haberi solere magis noxium.

TRACTATIO.

§. I.

Cum omnis nostra scientia ita comparata sit, ut a determinata (1) verborum significatione, primisque principiis progrediamur ad distinctiorem ipsius rei considerationem; hoc eo magis nobis observandum erit, quo certius est, ipsam rerum intelligentiam non modo a verborum dependere intellectu (2), sed & vocabulum SPIRITUS, præcipuum disputationis nostræ momentum ἐκ τοῖς πολλαχῶς λεγομένοις προή! esse.

esse. Quod uti per se nihil significat, nihilque certi & distincti menti representat (3). Ita nos quoque per quam cautos esse debere admonet, ne in voce per se jam ambigua atque admodum obscura inopinato decipiamur, ipsiusque rei sic difficultatem adaugeamus.

(1) Vid. *Viottus* de demonstrat. Lib. 2. cap. 2. (2) Recte ratiocinandi fundamentum positum est in significatione vocabulorum, inquit *Hobbes*. *Leviath.* cap. 34 p. m. 382. conf. *Aristoteles* Lib. XI. *Metaphys.* cap. 5. tot. (3) *Scaliger*. de *Causis*. L. L. Lib. 3. p. 104.

§. II.

Rem, fateor, infiniti laboris atque tædii, qui ipsam defatigare posset patientiam, susciperem, si omnes (1) vocum (2) וַיִּבְרָא (3) &c. πνεῦμα (4) ψυχή (5) &c. spiritus &c. hic trutinandos ducerem valores. Taceo, nec argumenti nostri rationem inde clariorem fieri, nec adeo magnam hujus laboris suscipiendi hic pervideri utilitatem & necessitatem. Svaviter ergo hic aliorum curis ἀμέριμοι indormientes, triplicem præcipue studiose annotamus vocis SPIRITVS acceptionem. Etenim I., in sensu philosophico rigidiori & accuratiori, quatenus essentielle discrimen (6) inter substantiam extensam, quam corpus seu materiam appellares, & inter substantiam cogitantem (7) & incorpoream constituit, primario atque propriissime de Deo (8) tum (9) spiritibus creatis, dæmones (10) & anima dictis, usurpatur. Id quod non solum satis sufficienter ex Lumine Naturæ (11) ipsaque cogitationum conditione (12) nostri quemet ipsius experientia (13) & conscientia probari, sed etiam ex revelatione omnium clarissima demonstrari potest. II. Tribuitur Vox Spiritus rebus ob summam subtilitatem, omnem, imo ipsum quoque armatum effugientibus visum, quæ tamen tam ratione ortus sui, quam interitus ratione, materiales esse, sat abunde sagaciores Naturæ scrutatores testantur. Sic succum nobiliorem halitumque generosorem appellamus spiritus animales (14),
spiri-

spiritus vini, semenque dicere solemus animatum, uti hoc pluribus a pharmacopolarum pueris recenseri posset, cum nemo tamen, nisi qui mentem nostram pro ludibrio habet, credet, spiritus, uti priori modo significabant, ex materia posse, tanquam nobiliores effectus, prodire (15). Denique III. Tribuitur rebus extra controversiam corporeis seu extensis. Sic ventus, qui n. nihil aliud est (16) nisi aër, undarum more commotus, sapissime in sacris literis vocatur *πνεῦμα*, *רוח*, ut amentem vel *παράδοξόν* patrem eundem habeamus, qui hisce rebus intellectum & voluntatem, præcipuas spirituum affectiones tribuat.

(1) Hæc tamen tædia devorârunt præter Lexicographos præstantiores atque claves, Thesauros, Bibliothecas &c. biblicas Cel. *Clericus* in Art. Critic. Part. 2. sect. 2. cap. 5. §. 16. p. m. 185. & sqq. edit. Lips. *Glassius* Philol. S. Libro 5. Tr. 1. cap. 1. p. m. 1427. *Hobbes*. Leviath. part. 3. cap. 34. de quo tamen notandum, quod ipsi idola cerebri seu phantasmata tanquam accidentia organorum sentiendi & spiritus sint eadem, quamvis pag. 184. asserat: quod quamvis Angeli sint, suas tamen habere dimensiones, & siquidem finiti sint, locum implere & movere posse, sed non esse incorporeos, i. e. non esse eos nullibi (quod est contra Cartes.) nec cum *NB. videantur* esse aliquid, sunt nihil. Refutavit eum prolixè *H. Morus* Tractat. de Immortalit. animæ Lib. cap. 9. sqq. Tom. 2. Opp. Philof. fol. 311. sqq. (2) Cujus Homonymiam congesserunt præter *Damasc.* de O. F. lib. 1. c. 18. circa fin. *R. Maimonidem* in suo *רוח* Lib. 1. c. 40. *Chemnitius* in Locis, L. de Spir. *S. Lud. Capellus* in dispp. Salmuriens. Tom. 1. p. 168. *Cell. Autt.* der unsch. Nachr. 1723. p. 738. item Maledictus spinosus, que Autor *Tract. Theol. Politic.* cap. 1. p. 7. seqq. contra quem autem vid. *Regnerus à Mansvelt* in pec. opere posth. contra hunc tract. Amstelod. A. 74. edito cap. 6. §. 17. sqq. p. 73. (3) vid. *Maimon.* l. c. cap. seqq. *Calovius* (ceterique Comment. & Interpret.) in Gen. p. 255. aliique, apud *B. Pfeifferum* in Dub. V. p. 571. collato *H. Mullero* in Semi-Centur. I. quæst. Theolog. p. 38. citati, item *Glassius* Philol. S. L. 5. Tr. 1. c. 5. p. m. 1509. coll. p. 1926. *Slevogtius* dispp. academic. p. 1029. sqq.

fqq. Nicolai de Sepulcr. Hebr. Lib. 1. cap. 4. §. 5. fqq. aliosque plures
 Autt. magno numero ab eodem Lib. 4. c. 3. p. 23. citatos. Præcipue
 autem Merentissimi *Autores der unsch. Nachr.* 1710. p. 910. fqq. Conf.
 not. 5. hujus §. (4) Conf. præter Commentatt. & dispp. ad A&.
 23. 8. 1. Petr. 3. 18. Joh. 1. 8. &c. *Voetium* in dispp. select. Part. 2. p.
 2105. *Arctii* problem. Theol. Loco 4. *Dorschaum* disp. de Spiritu, a-
 qua, & sanguine §. 14. p. m. 26. fqq. *Vorsium* in Philol. Sacr. c. 2.
Gatakerum in de stylo N. T. cap. 5. p. m. 55. edit. Lodin. 1648. & quæ
 in dispp. contra *Dodwellum* de differentia inter ψυχὴν & πνεῦμα fue-
 re prolata. (5) vid. S. R. *Deyling.* obs. Sacr. Part. 2. obs. 3. §. 19.
 sq. *Glassius* l. c. cap. 5. p. m. 1509. *Wesil* Clavis Theologiæ p. m. 216.
Gatakerus l. c. cap. 10. toto, p. 102. Conf. not. 3. hujus §. (6) Suos
 hic patitur manes *Jo. Schulerus*, in Exam. Philos. Cartes. quando cap.
 4. p. 8. fqq. & append. ad cap. 6. p. 20. fqq. ex arrepta τῆ: extensum
 esse æquivocatione *Cartesium* Princ. Philos. part. 2. §. 4. *Claubergi-*
umque ludificat. Hos namque se risui exponere putat, si homines bre-
 vioris inprimis staturæ extensos viros appellaverint, &c. quamvis eo
 dementiæ haud fuerit prolapsus, ut materiam cogitare posse asserue-
 rit, uti multi hodie id nobis persuadere volunt. vid. not. 11. §. 4ti.
 Subtilioris indaginis erit cum incomparabili profecto Philosopho
H. Maro immobile aliquod extensum præter materiam asserere, vid.
 §. 4. circa fin. (7) Ipsemet *Aristoteles*, si adhuc in vivis esset, *Carte-*
sio gratias acturus esset, quod adeo brevem, eamque affirmativam
 Spiritus definitionem, præ negativa Scholasticorum, post tot specu-
 lationes superatas, tandem eruerit. Illam namque hac longe perfe-
 ctioem esse pulchre docet Lib. 1. Analytic. Poster. c. 22. (8) vid.
Cartes. Princ. Philos. part. 1. §. 23. & §. 51. fqq. Ejusque sequacem
Malebranchium, *Cartesio* si non superiorem, tamen parem. Lib. 3 part.
 2. cap. 9. p. m. 228. de Inquirend. verit. edit. Genev. 1691. in 4to
 maj. (9) Conf. *Jo. Schulerus* in Exercitt. ad Princ. Philos. Cartes.
 Part. 1. quæst. 45. & in Philos. Nova Lib. 4. qu. 6. p. 245. qui vero
 plane inæqualitatem seu NB. *diversitatem* mentium nobis persuade-
 re conatur, qui tamen aliquo modo ex *Malebranchio* l. c. corrigi
 potest. Conf. insuper & *Cel. Clericus* Logic. P. 2. c. 2. §. 8. & pas-
 sim. (10) Etymologicè scil. sumtis. Alias enim apud Christianos
 B ple-

plerumque, quam accurate, non non disquiram, demones cum spiritibus malis recipiuntur, vid. *Bodinus* Lib. 1. c. 1. p. m. 2. sqq., qui tamen inscius sibi ipsi p. m. 12. respondere debuit. (11) Vid. hic profundissimarum speculationum Philosophum *H. Morum* in *Ench. Metaphys. & Dialogis Div.* passim. Quæ enim hæc sibi dubia movit *Jo. Schüllerus* in *Exercitatt.* *Philos.* Lib. 2. quæst. 1. p. 203. sqq. nauci sunt. (12) Quam declarat & dilucidat *Cartesius* in suis responsionibus passim & recentissime *Malebranche* l. c. lib. 3. c. 1. p. m. 178. (13) Hanc præcipue & bene urfit *Cartesius* *Princ. Philos.* part. 1. §. 8. quem locum frustra profecto vellicat *Jo. Schüllerus* in *Exercitatt.* qu. 7. p. 8. sqq. quamvis negare nequeam ea, quæ a *Cartesio* l. c. §. 53. liberalius æquo, forsitan præter intentionem, (vid. enim ejus *Respons. tertias* p. m. 93. *Quartas*, p. 120. *Notas ad progr. Belgicum* sub init. & *perpulcram delicatissimamque appendicem*, quæ continet objectiones 5tam & 7mam,) quia totus in eo est, ut suam nobis ideam, quo pollebat ingenio fictrice, clare atq; distincte exprimeret, fuere prolata justissime & summa, quæ hunc Philosophum semper commendat modestia, sub censuram fuisse vocata, quæst. 49. & sqq. p. 65. sqq. vide *Ejusdem Philos. Novam* Lib. 1. *Exercitatione* I. p. 3. sq. atque conf. *Cartesii* meditatio 6ta p. m. 436. sqq. Cum *Cartesio*, quod mireris etiam facit, ulteriusque progrediuntur *Poiretus*. *Cogitatt. rational.* lib. 2. cap. 3. §. 3. sqq. atque maxime genuinus *Cartesii* pullus *Malebranche* l. c. Lib. 3. part. 2. cap. 6. p. m. 26. sqq. & passim. Eos tamen ab hac experientia libens eximo, qui animam se habere testantur mere mechanicam, quæ, sicuti molendinum operatione sua *Bradenwenderum* multis gradibus superat, multis etiam passibus longe sit subtilior quibusvis aliis machinis, quorsum refero *Stofchium*, seu quicumque demum Autor fuerit: *Concordiæ rationis & fidei*, ap. *unsch. Nachr.* 1707. p. 159. sqq. recens. item *Spinosam* in *Opp. Posthum.* p. 384. Contra quos autem conf. *S. R. Læsch. Prænot.* *Theolog.* p. 308. sqq. edit. in 8vo. & *Autores* ad §. 4. not. 11. citt. (14) vid. *Cartes.* de *Pass. animæ*, P. 1. artic. 10. p. m. 14. sqq. & p. 48. &c. *Ej.* *Tractat.* de *Homine* §. 9. sqq. p. m. 13. *Malebranche* de *Inquir. veritate*, lib. 2. cap. 2. sqq. p. m. 87. sqq. (15) vid. not. 11. §. 4. (16) juxta *Cartes.* de *Meteoris* cap. 4. p. m. 173. edit. *Amst.* 1664. in 4. quem vero pro more suo hic

hic examinât & refutat *Morus* in Enchir. Metaphys. cap. 22. fol. 28r. Tom. I. Opp. Philos. *Cartesium* secutus tamen est præter innumeros *Bernh. Varenius* in geogr. generali Lib. 1. c. 13. propos. 10. p. m. 441. & sqq. Nam ridiculam *Paracelsi* de Meteor. cap. 5. opinionem: *Stellas esse quasi phialas sive cucurbitas in quibus Sal meteoricum sulphurque ac Mercurius continetur; ventosque, qui ex his sunt per æthereos Vulcanos ex his emunctoriis efflari, ut quando quis ore suo halitus reddit respiratve, nemini, nisi qui deliram pictoris phantasiæ pro veritatis physicæ principio exosculatur, se probaturum confido.* Conf. interim Cel. *Buddei Elem. Philos. Eclect. Tom. 2. part. 3. c. 3. §. 24. p. 211.* ipsumque *Michælem* loco sæp. citando p. 396. 404. atque FLVDDVM ad §. 13. dispp. nostrarum citandum. (17) Conf. *Glassii Phil. S. Lib. 1. Tract. 1. cap. 10 p. m. 1693.* atque *Aut.* ad not. 1. citt. Huc ex communi hypothesi referrem *Illustrem Aut.* qui circa *Essentiam Spiritus* in *Philos. theoretica vires periclitari, revera H. Morum* (vid. §. 4. circa fin.) imitari voluit, item *Dippelium*.

§. III.

Nos, ut nunc appareat, in quorumnam spirituum genere operam nostram collocaturi simus, breviter dicimus. Nos h. l. præcipue circa prius spirituum genus, quale in pnevmatologicis considerari solet, & in specie quidem circa creatos, generali nomine dæmones aut angeli dictos, versaturos. Nam, quod alterum spirituum genus licite nonnunquam atque satis feliciter non solum concilietur, sed & quotiescunque libuerit, concitari possit, adeo cara nobis vitis (1), ut de præstantioribus & confortantioribus sileam, nos edocet, sanitasque testatur, & judicia publica norunt. Sic & spiritus posteriores, ventum v. g. aërem &c. rite atque sine suspitione arcanioris scientiæ, aut occultarum, quæ Patrum memoria regnabant, qualitarum, conciliari, imo, quoties volueris, augeri diminuive posse, commonstrant nobis, ipsosque sensus convincunt *Æolypila* (2), *bombarda pnevmatica*, *antlia Gerkiana*, atque infinita alia, adeo,

adeo, ut breviter hodie cum *Aristotele* dicamus: Admirationis horum dictorum matrem esse ignorantiam (3).

(1) Conf. *Arist.* problem. Sect. 30 qu. 1. & si vis sect. 3. qu. 18. sqq. *Cartesium* de Pass. animæ & Tract. de homine passim. *Malebranche* 1. c. lib. 2. c. 1 §. 3. p. 82. f. *Morus* disp. de natura, causis, generibus & curatione Enthusiasmi sect. 7. fol. 190. T. 2. Opp. Philosoph. (2) vid. *Cartes.* not. 16. §. præced. (3) *συνειδότες γὰρ ἑαυτοῖς ἀγνοῖαν, τῆς μέγα τι καὶ ὑπερ αὐτῶν λέγοντας, θαυμάζουσιν.* Lib. 1. de Moribus cap. 2. h. e. *crassius atque imbecillius ingenium propius accedit ad rudis plebecula vel superstitionem, vel stupiditatem, qua facilius admiratur conferturque animo, quam in veram cujusvis rei difficultis rationem ac notitiam penetrant.* MORVS Ench. Metaphyl. c. 28. fol. 317. Tomo 1. Opp. Philos. Conf. etiam *Malebranche* Lib. 5. c. 7. & sq. p. 344. sqq. prolixiss.

§. IV.

Ut Pnevmatologi ergo, Spiritus accuratori sensu acceptos, eosque *creatos & à nobis separatos* per vestigabimus. Nam quod summus Spirituum Pater nostris citationibus haud subjaceat, iisdemque ex pacto quasi absolute, se haud adstringat, nec id facere possit, nemo nisi qui *σιδηρόζυλον* concipere potest, statuet, quemque adeo commiseratione potius quam fustigatione, cæteris tamen paribus, dignum censemus. Horum autem spirituum EXISTENTIA, uti non solum ex Lum. Naturæ suo modo colligitur (1), ita etiam, cum constans unanimisque omnium fere moratorum, quique justum sapientiæ pretium statuere didicerunt, populorum accesserit traditio (2) propriaque experientia (3), nescio an satis juste de eadem ambigamus (4). Quibus omnibus, si apud Christianos addideris Scripturam S. quæ hisce cunctis prævalet, (vid. *Leydekkeri* Fax verit. Loc. 1. contr. IV. p. 15. sqq.) convictionem, imo demonstrationem quavis mathematica rigidior me attulisse, recte gloriari poterò (5). ESSENTIAM autem eorum quod attinet, licet adeo adæquate &

& accurate (6) perscrutari & concipere haud possumus, quæ sunt cheu mentis nostræ tenebræ, morbi & imperfectiones (7)! ut adeo istud Philosophorum genus meritò nimium (8) dixisse, ideoque improbandum, censeamus, quod essentiam Spirituum totam, in mera cogitatione (9) constituit; tamen si ex effectu & actionibus, firmus certusque ad ipsam causam & suppositum datur regressus & collectio, hæc, quæ ex concessis præsuppositis pronissime atque sine operosa violentia eliquatur, verissime prodibit, summa. *Hasce substantias tanto perfectiores esse debere & agiliores quavis materia, quanto hæc vel est inertior incapaciorque, quæcunque etiam fuerit, & quarumcunque etiam statuatur particularum vel ad tantillum cogitationis, activitatisque ex semet ipsa producendum* (10). Magis namque me sic tutum fore deprehendo, atque incorruptæ Theologiæ Studiosum esse demonstravero, si has adæquatas spiritus corporisve oppositiones (11) admisero, quam si cum HENRICO MORO pientissimæ alias vitæ Philosopho, extensum aliquod immobile præter materiam, statuminavero, Spiritibusque spissitudinem aliquam essentialem, quæ tamen indiscerpibilis statueretur, attribuero. Hæc enim omnia vel coactus admitterem, modo non I. Spiritum aliquem naturæ seu Hylarchicum illud principium, ipsumque etiam Spinofismum & Hobbesianismum, etsi præter mentem inculpatissimi, optimique Mori, aliaque incommoda minitarentur. II. Præter Corpus & Spiritum, substantia aliqua adhuc intermedia, toti que Philosophorum orbi inaudita, desperato prorsus modo, licet non absurde (12), assumenda esset. Inviæti namque hodiernum censetur roboris dilemma: Hoc extensum aut esse corpus aut spiritum (13), utriusque ergo qualitates etiam possidebit. Quæ vero opinionum divortia atque pugnæ, uti ab aliis jam sat feliciter sunt depugnata, ita etiam quoad hoc momentum cum lau-

de supersedere possumus prolixiori inquisitione, cetera conflictui ipsi reservantes.

(1) Simpliciter id affirmatur in oraculis Zoroastri adscriptis v. 295. Conf. *Stanley* in *Hist. Philos.* Part. 13 pag. 1127. a. De Dæmonibus (vid. not. 10. §. præc.) inquit *Plato* apud *Bodinum* p. 3. dicere, & eorum nosse originem, majus est quam ut a nobis præstari possit. Si vero dæmonis voc. pro cacodæmone usurpare velis, tunc *Cel. Hect. Godofr. Maffi*, *Mecklenb.* disput. de Existentia dæmonis, quatenus e *Lum.* Naturæ innotescit, consule, quæ apparet in fine *Ejusdem Antiquitatum Mecklenburgensium*. (2) *In probanda spirituum existentia, nullas rationes in medium proferrem, quas aut Sacerdotis avaritia aut credula impotensque imaginatio hominum melancholicorum reddiderit suspectas.* Sapientissimum est eloquium *H. Mori* in *Antidoto* adversus Atheismum præfat. §. 9. f. 25. Tom. 2. *Opp. Philos.* quod illi sibi notent, qui potius historioli undiquaque convasatis, quam rationibus Pnevmaticam defendere, revera autem lacerare atque deturpare assolent. (3) Apparitiones præcipue indigito, quas qui impugnare audeat, habet quibus dentes suos infigat scilicet *Nic. Remigium*, in *Ejus Libris* 3. Dæmonolatriæ, ex judiciis capitalibus 900. hominum, qui sortilegii crimen intra 15. annos in *Lotharingia* capite luerunt, collectis. *Lugd. 1595.* in 4. majori edit. item periculum faciat, si vir sit, contra *Morum*, *Antidot.* adv. Atheismum *Libro* 3. passim. (4) Pulcre hanc in rem *Bodinus* *L. 1. c. 1. p. m. 2.* edit. *Basil.* 1581. in 4. maj. *Pomponatius* de *Incantatt.* cap. 9. toto, quamvis ea, quæ cap. 10. p. 131. 139. 198. responsionum quasi loco profert finem totius libri aperiant, atque inde summe detestanda sint. *In vanum* ergo, inquit, inter alia, ponuntur tales spiritus (cacodæmones,) quandoquidem & ipsæ intelligentiæ tales operationes exercere NB. possent, quales & tales spiritus possunt. Sed quid de blasphemiiis obsessorum statuendum? Certe ut unicum suum *Stagiritem* defendat, ita lunaticè philosophatur. Nam nihilo secius capite statim 1. sub init. & p. 157. Spiritus malos statnere debet. Quid? nec apud *Aristotelem* hominum animæ sunt apud inferos, *ibid.* c. 10. p. 161. quis adeo coecum ergo ducem in religionis præjudicium sequeretur?

tur? Conf. hanc in rem *Malebranche* l. c. lib. 2. part. 2. cap. 6. fqq.
 (5) Misere profecto atque perquam scabiose *Hobbes* Leviathan part.
 3. cap. 45. p. 305. fqq. spirituum existentiam impugnat, sua forsitan ex
Pomponatio l. c. cap. 10. p. 166. 108. 180. assecutus. Et quamvis
Hobbes ulterius progressus fuerit, negari tamen nequit, Diabolos ad
 mentem *Pomponatii*, PLATONEM, divinum vulgo Philosophum!
 etiam pro se allegantis, merum rudis plebeculæ terculamentum
 esse. Vid. *Pompon.* l. c. cap. 10. p. 198. 202. Putat præterea p. 203. si
 hæc sententia publice divulgaretur, fore ut & Respubl. auferrentur,
 & sacerdotes in nihilum verterentur, quorum autem semper maxima fu-
 isset potentia. Quare etiam cum Philosophi semper suspecti fuerint
 de religione, ut *Plato* in Apologet. refert, ideo eos aut in odium aut
 in derisionem semper fuisse habitos, quam in rem prolixè postea in
 fqq. disserit. (6) operosus tamen sudat in eadem exascianda pro-
 fundissimarum meditationum Philosophus *H. Morus* in Enchir. Me-
 taphysico c. 1. in scholiis f. 669. Tom. 1. Opp. Philos. & in Antidot.
 adv. Ath. L. 2. cap. 4. sect. 3. fol. 32. Tom. 2. alibique passim. De-
 miratus eorum hominum sive superstiosam animi consternationem, sive
 profanitatem ingenii, ac innatam a rebus divinis contemplandis aver sati-
 onem, qui, si forte quempiam audiverint profitentem, se satis clare &
 distincte Spiritus naturam concipere, eamque notitiam aliis communi-
 cari posse, exhorreant statim ad id dictum & obstupescant, hominemque in-
 toleranda levitatis ac arrogantie continuo insimulant, utpote qui pu-
 tant, cum tantum sibi assumere & polliceri aliis, quantum nulla mens
 humana quantacunque scientia instructa, unquam posset prestare &c.
 (7) Pulcre hanc in rem *R. Moses Aegyptius* l. c. Lib. 1. cap. 31. *Male-
 branche* l. c. lib. 3. Part. 1. cap. 2. p. 184. fqq. *Basnage* dans l' Histoire
 du Noveaux Testam præfat. A. 1. b. (8) Commendamus hic præ-
 cipue unicum *Leydekkerum* in face verit. Loco 3tio contr. 7. p. 125.
 fqq. & Loco 7. contr. 1. p. 301. fqq. & contr. 6. p. 330. fqq. Ceteros
 Scriptores ex utraque parte sedulo allegat desideratissimus meritissi-
 musq; de nostris studiis, Præceptor, *B. Grapius*, in Theol. rec. contr. p.
 130. & in Contin. p. 69. ex quibus tamen omnibus, cur Anti-Cartesia-
 norum vehementissimus *Gisb. Voetius* disp. select. Tom. 1. p. 815. fqq.
 exciderit, nescio. (9) ita Cartesiani plerique, si non omnes, vid. vel
 uni.

unicum Malebranchium l. c. lib. 3. c. 1. p. 178. De Cartesio nostram
sententiam patefecimus ad not. 13. §. 2. (10) Nihilominus tamen ii,
qui se cautiore cæteris esse, persuadere nobis volunt, h. e. nodum et-
iam in scirpo quærunt & inveniunt, asserunt: *non prorsus materia re-
pugnare, quo minus cogitet*, h. e. mens sit, præcipuasque spirituum per-
fectiones possideat; ita statuunt *Dickinson* Physic. Vet. & Nov. *Hob-
besius* in Elem. Philos. *Coward*, libris quibus titulus: A vindication
of reason and religion & The just Scrutiny. D. *Maubec*. ap. Cell.
Aut. der unsch. Nachr. 1709. p. 311. quos vero egregie juxta Ephe-
merides Literarias annorum 1703. sqq. refutasse dicuntur *William
Asheton* libro cui tit. A vindication of the immortality of the Soul.
Sam. Clarck. demonstration of God &c. *Monf. Menard* doctrine de
l' Ecriture sur la nature de l' ame & son état apres le mort. Lond. 1703.
in 8. edit. de la Touche *Boesnier* præservativ contre l' irreligiosité
Hag. 1707. 12. *Joseph Raphson* demonstrat. de Deo Lond. 1710. &
Brougibon in sua Psychologia, ex quibus, licet non omnibus, quæ-
dam excerptit Vir S. R. *Deyling*. Obs. Sacr. P. 2. Nos cum
huc usque eosdem haud ipsimet inspexerimus, securiores pro nostra
sententia allegabimus & commendabimus Excellentiss. *H. Morum*,
qui hæc absurda fortissime profligavit & conculcavit in Enchirid.
Metaph. capp. 12. & 15 f. 269. sqq. cap. 27. f. 308. sqq. Dialog. divin.
sect. 29. &c. fol. 667. item in Censura Philosoph. Teutonicæ quæst.
2. sect. 2. f. 540. & in duarum præcipuarum Atheismi Spinoziani co-
lumnarum subversione fol. 626. sqq. in Antidoto c. Ath. L. 1. c. 11.
L. 2. cap. 1. f. 53. de immortalitate animæ lib. 2. Tom. 2. Opp. Phil.
Tantum interim NB. de essentia spirituum nobis constare, velit, nolit,
aliquis concedat, ut inde, ceteris etiam recte se habentibus, cum *H.
Moro* Spinosismum proterere possimus. Vid. Celeberr. *Buddæi*
Elem. Philos. Theor. Part. 6. cap. 1. §. 8. & 19. coll. c. 5. §. 12. (11)
Sæpius laudatum *H. Morum* hic des. rimus, Enchir. Metaphysic. cap.
6. f. 128. & alibi; Quamvis tot dura atque ferrea ex nostra sententia
elici posse putet, ut Struthiocameli oesophagum & ventriculum
habere oporteat, qui talia deglutire posset & concoquere. Scil. E-
venit huic Philosopho, quod Virginibus, mulierculisque delicatiori-
bus sæpius obtingere solet, ut suos nempe foetus atq; imaginationes,
ceteris

ceteris omnibus esse ornatiōes & feliciores, sibi tacite persuadeant; (12) uti ostendit *Malebranche* de *Inquir. Verit.* lib. 3. part. 2. cap. 9. p. 226. sqq. qui tamen quoad caput rei, a *Moro* est in hypothesibus diversissimus. *Malebranchium* excerptisse videtur *Clericus Logic.* Part. 1. cap. 7. & 8. conf. tamen *Ejusdem* quoque *Ontologiam* cap. 18. T. 1. Opp. *Philos.* item *LOCKIUS* de *J. H. L.* 2. c. 22. & alibi passim. (13) Non parvus interim, nec contemptibilis est illorum *Philosophorum* numerus, qui *Spiritus* quosdam extensos statuunt.

§. V.

Res majoris difficultatis, altiorisque, quamvis lubricæ, censebitur indaginis, diversa harum substantiarum genera, distinctasque earundem perprimari classes, quod uti in se & ob adeo parcam mutilamque, quam de *Spiritibus* possidemus notitiam, videri posset impossibile: cum sapientis potius viri censeatur, *non tantum ea, quæ sciri possunt, scire, sed etiam ea, quæ sciri non possunt, discernere atque discriminare* (1); ita etiam re vera est plena periculi, cum sibili fistulæque *χαυγονάκων* metuendi sint ei, qui trito tramite relicto, plus ultra, novam, licet adhuc dum imperviam, perlustrare viam audet, ex improvise autem aberrat. Reipsa autem, *nonne utilius, imo jucundius foret, ingenio suo uti, illudque ad veritatis indagationem informare & assuefacere, quam illud corruptioni, quæ ex otio contrahitur, permittere, ut fit cum rebus jam concoctis & expeditis duntaxat incumbit?* *Malebranche* I. c. Lib. 2. Part. I. c. 1. p. m. 80.

(1) juxta ingeniosiss. *BVRNETVM* in *Archæol. Philos.* p. 377. Huc etiam tertia curiositatis lex faceret a *Malebranchio* Lib. 4. cap. 3. p. 255. proposita, & cap. 4. p. 260. sqq. explicata.

§. VI.

Domatis itaque ex schola, & si verum fateri velis, recentiori, adsumtis præjudiciis, sedatisque animi affectibus ita

C

de

de diversis Spirituum generibus philosophemur, ut rationem ducem magni habeamus & sequamur, ubi vero eadem tacet, traditionem, in ipsa etiam Philosophia audiamus, examine- mus, eandemque nisi ratio, aut Script. S., quæ alias ad defe- ctus luminis naturalis supplendos benignissime data fuit, contradixerint, admittamus (1). Cur enim ita vesane & pertinaciter veritati insultaremus, ut earum rerum, quarum τὸ ὄτι nobis constat, τὸ διότι autem pervestigari a nobis ne- quit, fidem faceremus dubiam? Jam eadem ratio sibi soli re- licta, nihil fere de diversis spirituum ordinibus (2) demon- strabit, cum jam in eo, si experientiam secluseris, cespitet, sitne aliud dæmonum, præter mentem nostram, genus (3). Ad reliquos igitur veritatis indagandæ fontes recurramus, ne- cesse est. Scripturam S. quin præponamus, nec erit p. t. licitum, cum cathedram philosophicam ascenderimus, nec adeo absolute necessarium, cum alter adhuc Philosophiæ sur- culus & quasi-principium, traditio scil. nobis pateat. Sicuti namque is præcipitanter nimis operatus diceretur, qui cum squalidis secundinis, ipsum projiceret infantem, ita quoque hic nimium delicatulus, viriumque rationis suæ inexpertus haberetur, qui traditionem omnem, prorsus repudiandam dictatorie quasi suaderet, nulla scil. ex alia ratione, quam quod squalidis commentis, novisque additamentis nonnun- quam involuta & interpolata, incautum Davum deceperit. Certe, puerum in historia Philosophica non Virum, haberem, qui defendendum susciperet, omnia Philosophorum dogma- ta, eaque verissima, ex solo rationis usu aut profluxisse, aut ex eadem derivari posse (4). Quid Sadducæos ad Epicurei- smum promovit, negatamque resurrectionem mortuorum & Spirituum, Angelorum &c. existentiam, quam inconsulto, con- tra quasvis, etiam nondum examinatas traditiones, Zelus (5).

Imo

Imo ipsimet Karrai & Philolophi Mosaici, quos honorifico *Bibliſtarum* nomine merito condecorares, aliique, ex hoc unico capite Viris, citra controverſiam in hac arena exercitatisſimis, non ſine ratione vapulant, quod etiam in rebus, vel quæ rationem plane noſtram tranſcendunt, vel de quibus Scriptura haud adeo clare pronuntiavit, traditionem abſolute rejecerint. Imo vero L. B. colligas animum tuum atque perpendas, quot & quam præclaris temetiſſum ſpoliis prives, ſi omne cum ſcoriis aurum imprudenter & veſane projeceriſ. Nonne Lorian-Knorriana arbor Cabbaliſtica, elegantisſimum tibi, noti apud antiquiores Judæos Trinitatis myſterii, ſuppeditat argumentum (6)? Nonne ex eo, quod gentiles vitam, mortemque æternas agnoverint, fomitem præterea omnis mali in ſe deprehenderint, recte eos juſtiſſimæ condemnationis æternæ, ipſorummet culpa & ignavia omnino damnabili, ſibi accerſitæ, convinces atque validiſſime redargues? Nunquam autem cum peritiori Ethnico ſeu Naturaliſta feliciter de ſummis hiſce capitibus congregieris, niſi eadem ut jam nota (ex ſola autem traditione illis innotuerunt) ſuppoſueris. Quin imo ad metam propiores vehamur, unde Chaldæorum cæterorumque Orientis populorum diſtincta de ſpiritibus bonis, noxiis, *συνδρόμοις*, faunis &c. variisque eorundem, etiam quoad ipſam eſſentiam diverſis claſſibus, ordinibusque notitia, rationi tamen impervia, niſi ex antiquiſſima Hebræorum Philoſophia? unde apud recentiores Magos, plebejosque, horum ſpirituum abusus, niſi ex incuria ſollicite aſſervandarum traditionum? Taceo ob chartæ præfixos terminos, quamplurima alia ex ſola ratione imperſcrutabilia.

(1) Conf. hic pro nobis Cell. *Ann. der unſch. Nachr.* 1702. am 38.

Ötag. Num. 3. §. 3. 4. & *ὁ πᾶν* G. J. *Voffius* de Sectis Philoſ.

cap. 17. § 8. (2) Facerent huc ea, quæ *Petr. Pomponatius* de Incantatt. circa finem cap. ult. protulit. (3) Hinc prolixè quoque *Pompon. l. c. cap. 10. amore suo & observantia, quam a teneris etiam annis erga Aristotelem habuit impulsus, saltem ut suam in eundem observantiam & charitatem monstraret*, disquiriit, cur Aristoteles, quod mirum & monstruosum videri poterat, tantum Philosophum, qualem omnes nationes uno ore Aristotelem fuisse consentunt, [cap. 9. p. 107.] Dæmonas & Angelos ignoraverit. Quæcunque enim de intelligentiis, orbium motoribus, in Libris *Metaphys. & Physic.* protulit, & pauca, & imperfecta sunt; causarumque inter ceteras hanc quoque profert: quod Arist. cum ex sensibilibus in insensibilia processerit, videritque ex sensibilibus, hæc insensata probari non posse, & hæc principiis naturalibus aperte adversari, audacter hos dæmonas negaverit. Nulla enim apud ipsum fuit ratio, ex sensatis probans ipsos esse, verum ipsos esse, saltem ut a vulgaribus ponitur, rationi repugnare. Maxime periculosum hoc Aristotelis etiam in aliis quibusvis rebus suppositum, & si præter opinionem innocentissimi Aristotelis, (vid. *Dürrii* Notæ ad *Mich. Piccarti* elegantiss. *Isagogen* in *Lectiōnem Arist.* pag. m. 105.) fuisse, demonstrant passim, tum *Zieroldus* in *der Einl. zur Hist. Eccles. mit der Hist. Philos. verknüpft, darinn die Krafft des Creuzes Christi vorgestellet wird.* v. g. c. 3. p. 270. 272. quem eo lubentius Pomponatio jungo, quia, quantus hic est Aristotelis venerator, tantus ille *Stagirita* juratus, licet sapius inermis osor hostisque, qui ne unicam quidem salis micam in toto Aristotele inveniri posse, persuadere mundo conatus est, tum *Intellectus puri æstimatores*, uti *Cartesiani* fere omnes. Unica autem veraque causa negatorum dæmonum fuit, quod *viribus rationis sue nimium confusus*, nullam prorsus Aristoteles traditionem admittebat, quam tamen *Plato*, qui cum in talibus quoque rebus semper superat, prudentissime amplexus est. Ita Princeps Criticorum *Vossius* de *Sect. Philos.* cap. 17. §. 18. conf. *Bodinus* dæmonom. præfat. ad *Lector. * a.* (4) Vid. *Cel. Autor* *Introd. ad Histor. Philos. Ebr.* in præfat. (5) Vid. *Cel. Buddei* *Introd. ad Histor. Philos. Ebr.* pag. 66. (6) *Mysteria nostra, terminis Cabbalisticis propofita, neutiquam*

quam Judæis videri absurda, nullamque fere restare discrepanti-
am in fundamentalibus, nisi super persona Jesu Christi, expertus
testatur Knorrius apud Morum. Vid. Epist. Mori ad Knorrium, S.
10. fol. 426. T. 1. Opp. Philos. Mori. Item *Adumbratio Kabbala Chri-
stiane, sive brevis applicatio doctrina Hebraeorum Cabbalistica ad
dogmata novi foederis; pro formanda hypothese ad conversionem Ju-
daeorum proficua*, qualem Tract. Knorrianum MORVS dubio procul
intellexit.

§. VII.

Jam vero traditiones unanimi quadam consensione
omnes testantur, Spiritus quo sint puriores & sanctiores, eo
etiam esse subtiliores, & a vehiculo corporeo remotiores,
quanto autem sint impuriore seu pejores, tanto etiam esse
magis materiales, corporisque si non compositi, tamen sim-
plicis (1). Hinc spiritibus bonis atque puris lucem imo
ignem, [puto atherem indigitare voluisse,] malis vero atque
intermediis, aërem, tenebras, aliaque corpora magis crassa
atque composita tribuebant. Harum autem sententiarum
fundamenta rationesque ita comparata sunt, ut diutius illis
immoraturi, totum disputationis nostræ compleveremus spati-
um (2). Sufficiat nobis digito indice monstrasse, Spiritus
etiam bonos inhabitare posse corpora, sed quæ cum habeantur
subtilia, ad perpetuam quandam familiaritatem nobiscum,
inidonea, ipsisque summe molesta & dolorosa, si eadem cor-
pora pro nostra infirmitate attemperare aut modificare vel-
lent, e contra vero malos spiritus huic negotio aptiores &
forsan faciliores judicari debere. Hinc ceteris recte etiam
se habentibus, firmiter concludo: Apparitiones quo sunt fre-
quentiores, tanto sunt suspectiores, nosque debere esse cau-
tiores.

(1) Præcipue hic conf. Cabbalistas ad unum fere omnes. Aliqua

ex parte huc etiam spectant ea, quæ apud *Pfellum* p. 29. sq. ed. cit. pag. 94. & in *Gaulminianis* adjectis notis p. 123. extant, & ap. *Delrionem* L. 2. qu. 27. sect. 2. p. 275. pluribus exponuntur. (2) Hinc etiam Cabbalistarum dogma ap. *Archangelum* Minoritam in *Commentar.* in Cabal. dogm. fol. 811. Tomi I. Scriptorum artis Cabbalisticæ ab *Jo. Pistorio* collecti: *Per volatile, quod creatum est die quinta, debemus intelligere angelos mundanos, qui hominibus apparent, non eos, qui non apparent nisi in specie.* Pluribus hæc forsitan aliquando dilucidari possunt b. c. d. in disp. *An in Spiritibus cadat sexus differentia?* Conf. interim, si modo L. B. ad palatum erunt, *Schuleri* Exercitationes Philos. Lib. 2. qu. 13. p. 211. sqq., & qu. 15. p. 215. qu. 29. sqq. p. 227. sqq. *Le Grand* in Institutionibus Philos. part. 3. cap. 5. p. 188. sqq. & cap. 10. p. 201. edit. Norimb. 1688. in 4.

§. IIX.

Sed nihilo fecius tamen mortales, cum experientia magistra animadverterent, hæc substantias spirituales non solum sub forma suæ simili apparere, sed & perfectionibus splendere longe excellentissimis, modoque, quod effectus testabatur, esse beneficos, modo maleficos, rationem sub obsequium sensuum captivantes, perplexi hærebant, nescientes, quid de re insolita, quæ soli rationi, sine revelatione erat impervia, esset statuendum, traditionibus quippe, quibus hæctenus ceu norma dubiorum hæc usi fuerant, aut jam amissis, aut temere neglectis, aut misere deperditis. Hinc quilibet in re, supra rationem posita, instinctum tamen rationis, præ uti eodem ferebatur, secutus est, aliis, spiritus maleficos, ne porro nocerent, venerantibus, aliis, beneficos tum ob utilitatem, tum etiam ob ambitionem, quia in iisdem varia criteria, humanitate quid longe excellentius spirantia, conspicati fuerant, deamantibus, crebrioremque cum iisdem consuetudinem appetentibus, imo familiaritatem ambientibus.

Quod

Quod uti in se haud erat reprehendendum, quin potius laudandum, ita tamen, senescente paulatim dono discretionis spirituum, quod veteribus denegari haud potest, traditionibusque sic sensim pereuntibus, redditum fuit sequioribus temporibus summe periculosum & fallibile, cum Principem tenebrarum pro angelo lucis apprehendere possemus. Et quis quæso dubitabit, Diabolum, tantum Artistam! occasionem rerum gerendarum hic dimisisse, aut, quo minus multorum, habito, pro cujusvis animi inclinatione, respectu, sensus dementaret, destituisse, canisque ad instar submitte illis, lucri scilicet causa, adulatum fuisse, cumque illis consuevisse (1). Inficias ire nemo poterit, Theurgiam seu disciplinam Telesmicam apud antiquiores, ad arcani disciplinam (2) pertinuisse, adeoque præter Magos seu Clerum, paucis innotuisse, hincque etiam hos ritus postea tanto corruptiores, quanto frequentiores & in vulgo communiore esse factos.

(1) Conf. unicum *Pfellum* p. 1. sqq. edit. cit. (2) Vid. MORHOF. Polyhist. Tom. 1. Lib. 1. c. 12. §. 18. circa fin.

§. IX.

Ut vero nunc tandem de capite rei aliquantum distinctius agere possim, totam dicendorum summam ita disperstiar (1), ut ad mentem horum Professorum, qui artem conciliandi spiritus tradiderunt nobis, omnem hujus rei notitiam veluti SCIENTIAM (2), cum potius sit scientiæ privatio, ARTEM, nam & crumenifecæ suam sacculatoriam artis vocabulo condecorant, ipseque Diabolus, *μυριότηχης* perfectissimus artista & Polyhistor vocatur, aut aliam quandam Practicorum Habituum perfectionem, sat liberalis cum his superstitiosis crabronibus acturus, supponam. Haud itaque mihi succensere poterunt, si ad normam ceterarum scientiarum

rum practicarum eandem consideraturus, candide quoque edisseram, quam multa sapius splendide in eadem adferantur, licet haud argillam, sed arenam fundamentum venerantia. Subeant itaque ea, quæ hactenus protulimus, vices tum protheorias generalis, tum etiam principii, ex quibus notitia hujus rei hauriri debet. Contemplanda igitur restabunt, Finis, Objectum & (3) Media. Conf. ZARABELLA Lib. 2. cap. 15. de Methodo, Opp. Logicorum fol. 80. edit. Lugd. 1566.

(1) Inducti sumus ad hanc rationem ineundam ob ea præcipue quæ Agrippa Libris de occulta Philos. cap. ult. p. m. 562. edit. Lugd. 1550. 8 protulit. *Horum autem, inquit, quedam cum ordine, quedam sine ordine, scripta sunt, quedam per fragmenta tradita sunt, quedam etiam occultata & investigationi intelligentium relicta. Perquirite in hoc libro, colligendo nostram dispersam intentionem, quam in diversis locis proposuimus, & quod occultatum a nobis est in uno loco, manifestum est in alio &c.* (2) Conf. huc Pomponatius de Incantatt. cap. 6. p. 73. sqq. Imo Plato aperte in Phædro posuit, artem augurandi esse scientiam, quamquam sint scientiæ admodum difficiles, idemque repetit in multis aliis locis, vultque in republica bene ordinata, esse hujusmodi artes & scientias, quod etiam ad nauseam usque recoquit Pomponatius l. c. cap. 10. p. 123. 124. 144. 164. &c. (3) Instar capsularum itaque præfens hæc dispositio nostra esse potest, in quas omnia, quæ in scriptis Magicis, adhuc MS. reperiuntur, facili opera recondere poteris.

DISPU.

DISPUTATIONVM MAGICO-THEVRGICARVM
DE
CONCILIATIONE
SPIRITVVM,
SECVND A
EXHIBENS
DIVERSOS HVIVS ARTIS FINES,

QVAM
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. GVILIELMO HENRICO,
SAXONIÆ, JVLIIACI, CLIVIÆ, MONTIVM,
WESTPHALIÆQVE DVCE, ETC. ETC.
BENEVOLO SVPERIORVM INDVLTV
IN ILLVSTRI SALANA

*Numisma aureum
ad pag. 68.*

SVB PRÆSIDIO
M. DAVIDIS RICHTERI, GÜSTROA - MECKLENB.
PVBLICE TVEBITVR AD D. JVLII A. MDCCXVI.
HENR. ANDR. MÄTCKE, Goslariensis.
JENÆ, APVD JOH. BERNH. HELLERVM.

DISPUTATIONVM MAGICO-THERICARVM

CONCILIATIONE

SPIRITVVM

SECUNDA

DIVERSOS HAIVS ARTIS FINES

DR. GUILIELMO HENRICO

M. DAVIDIS RICHTERI, GÄSTROV - MECKLENB.
PABRICE TAVBITVR AD D. IULII A. CL. I. CCXVII.
HENR. ANDR. MATCKE, Gedruckt.
JANÆ, APVD IOH. HERNH. HELLERVM.

DISPUTATIO II.

§. X.

A Fine itaque ut incipiamus, is varius statui solet. Nos hac vice considerabimus I. Finem Proximum seu Minus principalem, quem alias etiam Internum (1) vocant, & Finem Remotum seu Principalem aliis pariter Externum dictum. II. Finem Objectivum, seu Qui, & Formalem seu Quo. Proximus, qui & communis omnibus dici posset, recte quidem is statuetur, ut suum quisque genium intimius cognoscere, eundemque ceu monitorem, in quibusvis contingentibus audire possit. *Nam licet nulla scientia, nulla ars, nulla virtus sit contemnenda, tamen ut prospere vivas, feliciterque agas, imprimis cognosce genium tuum bonum & naturam tuam, & quid tibi boni promittat dispositio caelestis, & horum omnium distributor Deus (2). &c.* Audebis autem, Dave, etiam Analphabeta, Sphyn gem consulere de genio? Certe infeliciorem te praedicato Theseo, qui non varia, sed unum ab sua Ariadne filium accipiebat. Audi doctissimum & in hisce rebus versatissimum Agrippam (2): *Naturam genii uniuscujusque hominis, antiqui sapientes ex sideribus & influxu eorum, eorundemque aspectibus, qui in Genesi cujusque versantur, cognoscere docent (3), sed tam diversis & dissidentibus inter se institutis (4), ut difficillimum sit, haec eorum sacramenta e manibus eorum posse eripere.* Hinc cum diversissimas de eodem cognoscendo enarrasset sententias, tandem concludit: *Horum cum laboriosa & occultissima sit inquisitio, multo facilius ex nobis ipsis (5) ge-*

D ni

nii nostri naturam perquiremus, attendentes ad ea, quae a prima-
 va aetate, nullis contagiis distracta, aut ea, quae expurgata mente
 ab inanibus curis & sinistris affectibus, amotisque impedimentis,
 suggerit animus, dicat natura instinctus (6), caelumque inclinat.
 Hæc procul dubio genii suadele sunt, qui unicuique datus est a prin-
 cipio suae nativitatis eo nos ducens & persuadens, quo nos illius
 fidus inclinat. Notandum autem, triplicem uniuscujusque
 hominis dari custodem. 1) Sacrum, qui nos illuminat,
 studetque assidue nos ad facram perducere perfectionem,
 debetque a nobis religiose coli, sicut & Socrates fecit (7).
 2) Genituræ, seu genium κατ' ἐξοχήν sic dictum. 3) Profes-
 sionis, de quibus prolixè differentem, vide Agrippam Lib. 3.
 cap. 21. tot. de occulta Philos. Callide autem in hoc nego-
 tio rem agere mihi videtur, cum aliorum referens opinio-
 nes, Apellis ad instar post tabulam delitescat.

(1) Vid. THOMAM 2. 2. qu. 141. art. 461. (2) Agrippa 1. c. L. 3.
 c. 22. p. 418. coll. FICINO de vita coelitus c. 23., atque $\text{H}\Psi$ Sa-
 lomonis p. 16. (3) Rob. Fludd, alias de Fluctibus, Argimer, & in
 Medicina Doctor Oxoniensis, tale præterea tempus eligendum
 svadet, in quo idem flaret ventus, eademque elementorum esset
 temperies, qualia scil. tempore nativitatis fuissent, mansionem
 quoque D , & C dispositionem illis, quoad ejus fieri posset, de-
 bere convenire. Quibus ita preparatis, pergit, obsignentur & in-
 sculpantur in laminis metallicis secundum planeta naturam, caracte-
 res planetarum, qui domini fuerunt ascendentis XI domus, (quæ
 ingens semper in genituris momentum habet,) atque etiam cha-
 racteres illi inscandi sunt, temporibus exaltationis & fortitudinis u-
 triusque planeta prædicti, ipsa hora & die, quibus planeta isti prædo-
 minantur. Has itaque laminas teneat genius & tempore adaptato,
 ut prius, adeoque in ipso die & hora, quibus spiritus seu genius præ-
 dominatur, fiat invocatio — Solius autem Dei permissione & invo-
 catione hoc tantum opus est perficiendum, qui solus vim atque pote-
 statem

statem habet in demones — Magi ergo pii hujusmodi orationem tyronibus præscribunt, qua demonum ducis auxilium invocent, ut genii sui cognitionem & familiaritatem acquirant.

„Omnipotens, æterne Deus, qui totam creaturam condidisti, in
 „laudem tuam ac ministerium hominis, oro, ut spiritum & ge-
 „nium meum N. N. de Solari, Mercuriali &c. ordine mittas,
 „qui me informet ac doceat, quæ illum cum justitia & sancti-
 „tate interrogavero, & ut mihi necessaria illa indicet ad eruditi-
 „onem meam, in artibus & experimentis majorum meorum &
 „Philosophorum, aut ut mihi modum conservandæ sanitatis &
 „vitam recte instituendi, aut modum me præservandi ab inimicis o-
 „stendat &c. Verum non mea fiat voluntas, sed tua, per Jesum Chri-
 „stum filium tuum unigenitum, dominum nostrum, Amen!
 Quæ oratiuncula non tam ex ARBATELE, libro certe ultricibus
 flammis dignissimo, aphor. 21. p. 19. exscripta, quam latine versa,
 interpolata atque aucta fuit. Vid. *Rob. Fludd.* pluribus l. c., & de
 inquirendo cognoscendoque genio, ex professo *Ejusd.* *Histor.*
Microcosmi, Tract. 1. sect. 2. part. 4. Lib. 3. de Genethliologia cap.
 12. f. 95. Admonet præterea *Arbatel*, ne tali genio ultra horæ spati-
 um molestias creemus, sed verborum honoris formula, qualem
 l. c. ipsemet suppeditat, honorifice iterum dimittamus. Quam
 febrilibus autem genethliaci superbiant & prodeambulent ratiuncu-
 culis, ex iis, quæ ad §. 15. not. 10. §. 16. &c. congesimus, abunde
 constare potest. Ipsam vero Angelolatriam, si te infirmum ad-
 huc scandalifaret, flagellatam videbis non solum in omnibus Com-
 pendiiis atque Systematibus, sed & si plus ultra progredi placue-
 rit, a Summis Theologis, doctissimo *Michaeli* in *Nott.* ad *Gaffa-*
rellum p. 311. sqq. allegatis. Perpendas hic brevibus, Scelera quo
 sunt graviora, eo honestiori obvelari solere prætextu. (4) Conf.
 huc *SIDONIVS* apud *Reuchlinum*, de verbo mirifico Lib. 2. c. 1.
 f. 906. Vol. *Pistoriani*. (5) Hoc ob pravitatem congenitam &
 philantiam homini inevitabilem, pariter redditur difficillimum.
 Vid. *Genes.* 6. 3. &c. *Malebranch.* Lib. 4. c. 5. fol. 262. sqq. (6) Vid.
Luc. 6. 36. Confer tamen cum *Agrippa Ficinum* cap. 23. p. m. 245.
 (7) de genio *Socratis*, ita etiam *OUZELIVS* in notis ad *carm.*

Sybillina p.m. 361, edit. Amstel. 1689. cum commentar. varior. *Omne, quicquid tota antiquitas de eo notat, merum est figmentum, idque vel ab ipso Socrate profectum, ut tanto magis in sui admirationem raperet homines, vel ab ejus amicis & fautoribus, quibus prius id ipse forte persuaserat, in vulgus sparsum.*

§. XI.

Finis vero REMOTVS seu Principalis ita diversus mihi videtur, ut hominum inclinationes, *uitarumque instituta, quorum tria (1) precipue excellunt. Cum enim felicitatem homines, haud absque ratione, ex variis vivendi modis videntur existimare, plerique quidem atque importunissimi (Φοβτικώτατοι) pecudum vitam eligunt, voluptatesque (2) sectantur, alii vero, qui elegantes sunt, & ad res peragendas idonei, honorem esse felicitatem existimant, alii autem vitam contemplativam (3) eligunt, qua perfecta certe hominis felicitas est, (4), modo vita longitudinem nacta esset perfectam. Hinc mirum nobis haud videatur, quod homines, eo quo reguntur spiritu, eidem quoque familiarem alium quæsierint, ut sic similis simili gaudeat. Quando enim professio (h. e. vitæ genus) cum natura nostra consentit, similis nobis atque cum genio, (spiritu genitura,) concors adest professionis dæmon, vitæque magis efficitur tranquilla, felix atque (5) prospera. Quando vero professionem genio subimus dissimilem vel contrariam, vita nobis redditur laboriosa, & discordantibus Patronis perturbata (6). Modus quoque inveniendi & eliciendi nomina spirituum & geniorum, ad quemcunque desideratum effectum ex cæli dispositione traditur, l. c. cap. 26., sed ita, ut pro principio habeat discrepantias Hebræorum (7), (scil. græcanica jam Philosophia depravatorum) Chaldæorum, Arabum, aliorumque (8). Ridelicet cetera recessui canit, atque hæc nomina, inquit, ita secundum proportionatos numeros, sidereo calculo distributa, jugatis*

gatis, alternatisque literis compacta, sono licet & significatione ignota, ex secretis philosophiæ principijs, (hæc manifestare & corroborare debuiffes,) necesse est, confiteri plus posse, in opere magico, quam nomina significativa (9), dum attonitus in illorum enigmata animus, totaque mentis acie intentus, divinum aliquod subesse firmiter credens, verba & nomina hæc, licet non intellecta, reverenter sonat in gloriam numinis, cum spirituali pietatis affectu, captivans se in illius obsequium (10). Ego namque simplices affirmationes, ne cassa quidem nuce majores æstimo, quin potius cum subtilissimo Burneto (11), nulli auctoritati præter divinæ, nulli rationi præter claræ & distinctæ fidem penitus adhibere, consuevi.

(1) Ex Aristotelis Lib. 1. de moribus, cap. 3. (2) alias hæc eadem vox in bono quoque sensu usurpatur apud Aristotel. comprobante Moro Enchir. Eth. Lib. 1. cap. 2. Tom. 1. Opp. Philos. (3) hos Melancholicos diceremus, quæ etiam Arist. mens fuit. Vid. Ipsiùs problem. sect. 30., item Agrippa de occulta Philos. Lib. 1. c. 60. (4) conf. Arist. Lib. 10. de moribus, cap. 7. circa med. (5) sic Auceps, beneficio sui Astri nihil opus habet, ut volucres prosequatur, cum ad ipsum ultro sint volaturæ, piscesque iidem ad piscatorem adnataturi, feræque venatorem secuturæ, propter eandem astrorum rationem (h. e.) influentiam. Paracelsus de Scientia Astron. (6) Iterum ex FICINO de vita coelitus, cap. 23. aut Archangelo, Commentar. in Cabbalist. dogm. fol. 779. (7) Certe Hebræorum mentem hic exactissime assecutus est, & reddidit Agrippa cum ad literam quasi, totidem quoque verbis eadem legitur apud Rittangelium, in notis ad librum יציר fol. 14. in fin. & sqq. (8) Conf. etiam Rob. Fludd. alias de Fluctibus, in sua Genethliologia cap. 12. & sqq. ex instituto. (9) Conf. not. 21. ad §. 15. harum disp. (10) vid. not. 8. hujus §. (11) in Archæol. Philos. Lib. 3. c. 7. p. m. 376. conf. etiam Cartesiani, ut Malebranche passim. v. g. Lib. 4. cap. 3. p. 259.

Temporis, locique rationem habituri, præsertim nos exercebimus discurrendo, Quid de illorum hominum consiliis institutisque sit habendum, qui ope NB. bonorum spirituum, thesauros occultos, tollendos meditantur, aut rei gerendæ manum ipsam, prævia tamen, uti loquuntur & præcipiunt, SS. Trinitatis invocatione, admovent? & Præsuppono, thesauri effossionem, sicuti actiones hominum ceteras omnes, ope cadæmonis, sive per incantationes fuerit advocatus, sive ex pacto quodam comparere debuerit, susceptas, a quovis mortali-um probo, sine multis ambagibus improbari. Itaque de Spiritibus tantum bonis, qui sæpius nobis blanda specie apparent, nos ambiunt, nullum malitiæ cujusdam vestigium produnt, (exemplum hujus rei extat ap. *Bodinum* Lib. 2. cap. 3. p. 159.) thesaurosque, quorum multos occultos esse, nemo negaverit, ostendunt, & effodiendos svadent, nostra disquirat oratio. Hic autem ea de re nobis sedet animus. Si perfectiori in discernendis spiritibus polleremus notitia, vitæque, qualis fidelium est, convicti essemus, nullam mihi apparere dubitandi causam, cur quis thesaurum defossum, nemini proprium, profiturumque, quin potius a rerum omnium Datore, unici, soliusque hominis usibus, sicuti reliqua fortunæ (1), bona omnia, inservire jussum, auferre, & in privatos, sique res nostræ, aliæque permiserint circumstantiæ, usus publicos piøsque, nonnunquam erogare possit. Sic namque historiæ sacræ atque profanæ docent, a sanctissimis quibuslibet viris atque prophetis, bona, quæ a spiritibus beneficis sibi offerri sciebant, nec morose, nec inconsiderate fuisse repudiata, aut contemtim habita, vid. I. Reg. 19. Hinc B. GRAPIVS quoque. Præceptor noster, dum viveret, faventissimus, in Compend. Theol. Part. 3. c. 9. p. 251. asserit: *Si nobis angeli appare-*
rent

rent ut Patriarchis —, beneficia quoque quadam ab iis petere
 liceret, exemplo Loti, Gen. 19. 19. Accedit, quod apparitiones
 spirituum in hujuscemodi casibus & rebus, quæ nullum in
 Systematibus articulum conficiunt, a prudentioribus Theo-
 logis, qui *ἤλον κατ' ἀγνοίαν*, omnemque jam debellarunt præ-
 cipitantia effervescentiam, haud rejiciantur; multo minus
 condemnentur, quin potius, sæpius mortalibus ex mero Dei
 beneplacito, atque erga talem hominem singulari favore
 obtingere, asserantur. Breviter: thesauri sepulti per bonos
 spiritus revelationem nec petendam, hoc enim perversi pre-
 cum nostrarum finis esset; nec deprecandam, quod hominis
 esset stulti, artisque vivendi & nervi rerum gerendarum
 ignarissimi, vel sanctitate Pharisaica tumentis, ego judicave-
 ro, riteque huc applicavero *πισσῆμι Theologorum* (2); B.
Speneri (3) verba: *Wie dergleichen ausserordentliche Din-
 ge ihre Schwierigkeit und Gefahr haben/ so fassen sie
 doch auch eine Gnade und Würde in sich/ derer wir uns
 mögen unwürdig achten/ nicht aber denselben uns
 gleichsam mit Gewalt entziehen.* Neutiquam vero hæc
 in eorum patrocinium allata esse, aliquis sibi persuadeat, qui
 data opera, variis consiliis, machinationibus, & nesciam qui-
 bus occultis (4), quas ob ignorantiam certiorum, meliorum-
 que causarum peramant, qualitibus, thesauri ablationem
 meditantur. Hi namque contra functionis suæ demanda-
 tos fines plerumque peccant, sibi que scripta reputent, Matth. 6.
 20. & 33. I. Tim. 6. 9. sqq. Accedit, quod totum eorum negotium
 maxime periculosum reddit, si cum spirituum, quos bonos esse
 jubebant, de quorum classificatione autem, minus nihilo no-
 runt, evocatione rem suscipiunt (5). Nam sic *hypocritas* se es-
 se dissimulare student. Nihil dicam, quod magnam super-
 stitionis incurrant suspicionem, seque apertissimo vitæ, &

qua

quæ hanc excipiunt, periculo exponant, si certis anni festis (6), statisque horarum momentis (7) aut diebus (8), hi ἀγχαμῆτεςτοι, sideralisque, & quæ ex siderum motu mensurantur tempora (9), scientiæ imperitissimi, negotium cæco impetu aggrediuntur, remque sic totam alienis oculis manibusque perficiant. Transeo lubens tot exempla, quibus talis thesauri effossio tentata, infaustum imposuit exitum (10), haud tamen inficiatus, nec virunculos metallicos (11), nec varias cacodæmonis circa ejusmodi thesauros præstigias, ad nos inescandos sicq; excœcandos suscipi solitas, sicuti nec omnem, nec nullum, ex nimia organorum nostrorum sensoriorum agitatione ortum tumultum, pro spiritu spectrove habeo, probe sciens, quod multi sæpe extiterint venefici sinceri (12), h. e. qui se re vera tales existimabant. Vid. MALEBRANCHE l. c. Lib. 2. cap. ult. p. 172. quem tamen in omnibus hoc ipso capite prolatis, haud quaquam approbo (13), longe meliora ab H. Moro & Bodino, in Confutatione opinionum Jo. Wieri p. 432. edoctus. Rogerius Baco ita: Nequior est occupatio, quando homo contemnit leges philosophiæ, & contra omnem rationem spiritus invocat nefarios, ut per eos compleat suam voluntatem. Et in hoc est error, quod credant subjici sibi spiritus, & quod spiritus cogantur hominum voluntate. Hoc enim impossibile est, quia vis nostra longe inferior est, quam illa spirituum, ap. Rob. Fludde vel potius Joachim. Frizium. (Nam ipse Fluddus, præcipuam hujus libri partem haud fabricavit, sed tamen NB. quoad partem majorem adauxit, cum eundem ex Scotica, in latinam linguam transfunderet,) de SVMMO BONO, per Joach. Frizium edito.

(1) Vocantur quidem, inquit consummatissimus Theologus, B. GERHARDVS in Meditatt. Sacr. fortunæ bona, sed reuera sunt tuæ (alme Deus,)

Deus,) gratiæ dona, (2) JO. FR. MAYER in *Musæo Ministræ* Eccles. Part. 2. p. m. 434. (3) in *Theologischen Bedencken* Part. 1. cap. 1. sect. 37. p. 178. (4) *occultas* dico, plane uti quædam peccata, a piis Theologis *muta* appellantur. Huc pertinent abusus cum (α) *Indusio menstruato*, quos expositos vide, vel potius ne videas, in facerrima atque occultanda *Agrippæ Philosophia* Lib. 1. cap. 13. sqq. (β) *pollice vel digito furis*, suspensi vel rotæ inflexi. Qua de re Vid. *Autt. ap. Cel. Fabricium* in *Bibliogr. antiqu.* c. 12. §. 2. (γ) *capite demortui*, de quo notanter admodum *Bodinus* l. c. Lib. 2. c. 3 p. 141. *Quicumque capita demortuorum servant, nisi medicinam aut chirurgicam faciunt, ii plerumque exercent necromantiam*, contra quod nefandum scelus autem copiose legas *Delrionem* D. M. L. 2. qu. 26. sqq. p. 225. sqq. Lib. 4. c. 2. qu. 6. sectione 2da. (δ) *membro item verendo*, & quæ ex *scetibus humanis uterinis* vel *recens natis* adhibere solent, cujus detestandæ rei vestigia jam apud PSELLVM in *Dialog. de Operatt. Dæmon.* p. 23., collatis *Gaulminianis* nouis pag. 124. plag. Q. 2: Ipsam autem superstitionem, abusus & exempla apud *Bodinum* p. 444., in *Confutatione opinionum Jo. Wierii*, inuenies, imo quando (ε) thesaurum effossuri, varios orbes *circulosque circum se scribunt*, quia hanc omnium figurarum perfectissimam habent, quare & in hieroglyphicis symbolum æternitatis fuisset, (ς) quando dicta, sacrosque psalmos: de profundis, Deus misereatur nostri &c. Pater noster &c. Credo videre bona domini, D. B. J. E. g. E. M. U. N. i. e. das Blut Jesu Christi, Gottes Sohn, macht uns rein &c. demurmurant, aut circulo inscribunt. Item si quando (ζ) suffiunt, pro facilitanda thesauri ablatione. Dicunt namque, si quis defoderit pretiosum aliquod —, ☽ Oli conjuncta in imo coeli, & suffumigaverit locum cum coriandro & &c. &c. nunquam inueniri & auferri posse quod sic absconditum est, semperque dæmones custodire illud, & si quis conaretur, inde aliquid auferre, infestationibus dæmonum subiectum iri, atque in phrenesin illapsurum —. Sperma ceti ad alliciendos dæmonas non habet par, quare si ex eo & &c. fiat suffitus, valde cito congregarentur spiritus aërei —. Sic quoties ad ☉ aliquod opus dirigimus, suffumigamus cum ☉laribus. Ita lapide molari dignis.

simus *Agrippa* l. c. Lib. I. c. 43 p. m. 89. Has ipsas, cum jam secunda vice correxeram lineas, incidit in manus meas, rarissimus certe;

ספרת דארם קדמאה שנתן לו רויאל המלאך
quem Amplificator Studiorum meorum *Jenensium* maximus, IN-
COMPARABILIS MOSTER DANZIVS, pro eo, quo me immeritum
semper profecutus fuit, paterno prorsus affectu, lubentissime *tan-*
dem mecum communicavit. Prodiit Liber Amstel. לפק סתא
(1701. 4.) h. c. ספר תולדות אדם, dialecto Hebraeo mixta, sed
intellectu sub initium perquam facili. Pag. 4. a. lin. 19. sqq., circa the-
sauros defodiendos consilium suggerit, & pag. 8. b. lin. 4. ante fin.
ita defossum thesaurum detegi posse existimat, אם תחפץ לעמד

על סימא להעלות כסף וזהב הטמונים בארץ ולקחתי
ציץ זהב מווקק שבעתים וכתוב עליו כא את מהשם
הזה הקדוש והטהור וקשרתו בפתיל תכלת/ והבאת בן
יונה לבן/ וקשרתו בפתיל תכלת בצוארו והפרחת אותו
באוויר במקום שירד בו לחפש ברגליו שם מסותרה
אם בתוך העיר ועמד על הגג ובאת וסבורת את
המקום שבץ פעמים ואם ביום/ תאמר את שם השמש
בתקופתו ואם בלילה/ אמור את שם הלבנה בתקופתו/

Dolemus, hujus libri nimis sero nobis videndi obtigisse copiam,
hancque causam esse scias, cur ob alios labores, integrum librum
attente haud perlegere, sed cursorie, fugitivo ut ajunt, oculo per-
lustrare potuerimus & debuerimus. Alias prudentiori forte an
consilio eundem, ceu fontem omnium magicorum scriptorum
pro *Agrippa*, ceu rivulo, atque ex hocce libro, qui tunc temporis
in MSC. adhuc delitescibat, garruli psittaci ad instar multa effu-
tiente, substituissemus. Sed tamen pluribus de hoc aliisque hu-
jus generis voluminibus, aliquando acturi sumus, cum ea, quæ ad
f. 19. promisimus, opportune exsolvere valuerimus. Conf. inte-
rim de hoc libro רויאל Cel. WOLFIVS in Bibl. Hebr. num. 174.
pag. III. Refero porro (n) ad has occultas artes, si PAVLLINI
vel potius ejus credulitati, sæpius nimis, stabimus, die Springs
Wurzel, cujus & existentiam & essentiam, seu virtutes, Medico-
rum

rum filii securitatis publicae ergo, post litem carbonariam confectam utiliter periramentur. *Paulini* Philof. Lust-Stunden, Part. 2. p. 577. hæc de eadem collegit: Man sagt, wenn der Specht, sonderlich das Weiblein ausfliege, und man das Loch mit einem Keil zu mache, unterm Baum, wo er sein Nest hat, ein roth oder ander gefärbtes Tuch (flavum præcipue vulgares commendant, quia tunc picus ex vana persuasione, ac si pullis incendio perendum esset, eo majori ad afferendam hanc radicem ferretur festinatione.) hinbreite, so wird der zurückkommende und das Nest zugeschlossen findende Specht alsobald hinfliegen, und eine Wurzel holen, (vid. *Ephemerid. Curios. ann. VII. dec. 3. schol. ad obs. 80.*) welche, wann er sie nun an den Keil hält, wird er ab- und auspringen, und nebst der Wurzel aufs untergebreitete Tuch fallen. Das ist die Spreng- oder Spring-Wurzel, damit man alle Schösser sprengen, oder zerspringend aufmachen will. Ein sicherer Graf, hat dergleichen Wurzel D. *Lentilio* einst gewiesen, sie war dieses Ruffage nach lang, treuge und ausgehölt, in der Dicke einer Schreib-Feder, so lang als der Mittel-Finger. *Lepidam* quoque subjungit idem *Paulini* epistolam 1696. den 20. Febr. a thesauri fossore quodam ad hunc comitem datam, in qua hic auri sacra fame laborans, Comiti montes aureos, eine Tonne Goldes oder 3000. Fl. (Ipsum namque thesaurum effodiendum 60. auri tonnis æstimabat,) pollicetur, si usum probationemque hujus radicis communicaturus esset. Wenn sie ein Schloß aufsprengen thut, das 1. Orth werth ist, so ist sie gut. Aber der Graf, pergit *Paulini*, verbrante die Wurzel, und wolte gar nichts damit zu schicken haben. Durchs Teufels List hätte die Wurzel wohl was thun sollen, sonst aber ja nicht, (conf. huc *Rollenbagii* warhaste Lügen, cap. 14. p. 203.) denn er verblindet den Sinn der Unglaubigen. 2. Cor. 4. 4. Quod si Domini Medici, perfectiones hujus radicis pervestigassent, judicare possemus, annon hoc commune ignorantiae asyllum esset, culpam inscientiamque in Diabolura transferre? Certe nemo mihi succensebit, si majorem fidem COLLEGIO CVRIOSORVM IN GERMANIA haberem, ceu testibus haud auritis, sed oculatis, qui in der geheimen Unterredung von

Der *Magia naturali*, p. 116 sq. hac de eadem referunt. Spring-Wurzel und Spring-Kraut sind unterschiedlich, von der Spring-Wurzel wird gemeiniglich erzehlet, daß es in Schweden in grosser Menge zu finden ist, und sagt man, daß wann die Pferde mit den Hufeisen darüber gehen, so springen dieselbe den Pferden abe. Es hat mir ein guter Freund in Holland, eben diese Spring-Wurzel gezeiget, welche nur zu gewissen Zeiten diese Tugend haben solle, nemlich, daß wann sie an Schloffer gelegt würde, alle aufmachen, und die grossen Ketten von einander sprengen solte. Er hat mir auch den modum solche zu finden erzehlet —, weil ich aber weiß, daß es in der Welt noch an keinen Schloffer mangelt, und derselbe, so Spring-Wurzel sucht, hat mehr in Willens, als die Thüre aufzumachen —. Die Herren Schatz-Gräber, wann sie mit ihren Lügen nicht fortkommen können, so geben sie vor, daß es ihnen an der Spring-Wurzel mangle, mit welcher der Schatz müste aufgemacht werden, und nach ihrem Vorgeben soll diese Wurzel an einem sonderlichen Orthe wachsen, und von niemand anders, als von einem Geiste gefunden, und gebracht werden können. Ich habe nicht längsten einen Mann gesprochen, der von etlichen Schatz-Gräbern und Landstreichern nach der Spring-Wurzel verschicket war, welcher nachdem er etliche 80. Meilwegs darnach herum gestrichen, endlich dieselbe von einem Wurzelmanne bekommen, doch aber keinen Schatz damit heben können —. Aus Curiosität will ich den Abriss von der gewiesenen Wurzel, nicht als was wahres, sondern als was rares weisen.

Ipsam autem vim, claustra aperiendi, iidem Autores naturalem, haud

haud diabolicam esse contendunt, aliisque exemplis illustrent. Vellem, ejusmodi exempla in probatione rei naturalis omisissent, quæ mira ope cacodæmonis, (sed vero ap. *Pompon.* p. 51. *Apollonius Thyaneus* pariter defenditur,) patrarunt. Longe enim probabiliora, ex *Pomponatio* de Incantatt. cap. 4. p. 43. sqq., quo cum alias persæpe consentiunt, afferri poterant, præsertim cum exemplum illud 2. puerorum ab hoc Collegio pag. 118. adductorum, pariter apud eundem pag. 46. ex communi utrisque Autore *Alberto Magno* productum exstet. Quare securitatis communis causa Medicorum filiis, ea, quæ *Pomponatus* cap. 3. p. 23. habet examinanda commendaremus. Conf. interim *Delrio.* D. M. Lib. 1. cap. 3. quæst. 4. p. m. 29. Ad majorem avarorum, lucro importune nimis inhiantium confusionem, tertiam, eamque discrepantem sententiam retulisse haud poenitebit, cum quantum fieri poterit ex propriis hujus artis imbecillitatibus, eosdem convincerem. *Albertus Magnus* spricht, daß solche Spring-Wurzel auch die Vögel zu finden wissen, und wird gesagt, daß wann das Nest der Nester oder des Wiedehopfs mit einem Strick oder Ketten umgeben würde, wenn sie Eyer oder Jungen haben, so bringen sie ein gewisses Kraut, welches wann es von dem Vogel an die Bande gehalten wird, so springen sie von einander. Dasselbe wird auch von den Raben und Schwalben erzehlet, wenn ihnen ihre Eyer hart gekocht werden, so holen sie gleichfalls das Kraut, und machen ihre gekochten Eyer wieder lauter, deswegen die, so solche Spring-Wurzel haben wollen, legen unter dem Baum ein rothes oder weisses Tuch, auf welches das von den Vögeln weggeworfene Kraut niederfällt. *Iidem* Autores l. c. p. 15. (5) Conf. *Pfellus* edit. citata p. 16. & *Gaulminus* ad eundem p. 119. ubi *Salomonis* Testamentum MS. citatur. (6) Dictu horrendum est, noctem SS. Natalitiorum, quæ *Chrysof.* alias metropolim omnium festorum appellat, a Christianis, qui unicum in iisdem totius orbis desiderabile, ardentissime venerari deberent, tam foedis præ cateris fere festis omnibus contaminari superstitionibus, quarum quidem varias species, totiusque rei origines inquisiveram, sed vereor, ne limites disputationis nostræ eas cepissent. Itaq; temporis locique rationem

habitarus, huc præcipue referam, den Hecke-Zhaler, qui in hisce vigiliis comparandus jubetur, de quo, ex recentissimo atque famigeratissimo scriptore *Melissantes*, aus der traurigen Schaubühne, p. 243. sqq. referam: daß derjenige, welcher den Heck-Groschen, Heck-Gulden oder Hecke-Zhaler haben wolle, müsse sich, nach der Herenmeister Bericht, in der heil. Christ-Nacht auf einen Creutz- oder der Scheide-Weg in der Finsterniß setzen, und unterm freyen Himmel einen Creyß um sich herum machen mit Zhaltern oder Groschen. In diesem müsse er sich mitten einsetzen, und nicht einmahl umsehen, darnach müste er das Geld vor sich oder rücklings zählen, wie oft es ihm beliebe, wo er aber im Aussprechen 1. 2. 3. 4. 2c. irre oder fehle, so sey der Teufel alsobald da, und breche ihm den Hals. Unter dem zählen lieffen sich mancherley Gespenster, Gauckelwerck und Narrenpossen sehen, den Zähler irre zu machen. Wäre er nun richtig verfahren, so lege ihm der Satán noch einem Eblr., Fl. oder Grl. dazu, was er vorhero um den Creyß gelegt, welches übrige Stück denn alle Nacht ein anders aushecken oder zubringen solle. Subjungit idem Autor, se aliquando civem, cumque pistorem, integerrimæ alias vitæ virum nosse, qui forte fortuna inter ceteros numeros, hujus quoque generis grossum grossificum se accepisse, suspicatus fuerat, quia summa numeratæ pecuniæ semper accreverat. Tandem animi moestitia fuisse perfusum, ac si Diabolus illum ludificaret, rem totam animæ suæ Pastori enarrasse, cujus consilio hunc grossum deprehensum, flumini devovisset. (7) Superstitionis causam & originem, vid. ap. *Gaulminum* l. c. p. 132. refutationem vero ap. *Delrionem* D. M. L. 3. p. 2. quæst. 4. Sect. 5. Quomodo interim Græcorum Magi noctem diviserint, vid. ap. *Gaulminum* l. c. pag. 126. plag. T. (8) Conf. §. 18. hujus disp., atque *Plutarchus* in vita Camilli prolixè, item *Pomponatius*, l. c. c. 10. p. 174. *Gilb. Gaulminus ad Psellum* p. 114. edit. Paris. & *Delrio* l. c. (9) Ita communiter, Vide tamen LOCKIUM de Int. Hum. L. 2. c. 14. §. 22. p. m. 217. (10) Facient huc dubio procul omnia illa exempla, ab omnibus Autoribus illis, apud stupendæ diligentæ Virum, S. R. Dn. PRÆTORIUM, in *Biblioth. Homil. Tomo I. Part. 2. Sect. 3. p. m. 1236. edit. 1698.* & *Tomo II. locis cit. p. 1154. magno numero* songe-

congestis, in quibus omnibus, qui aliorum se sudore exornare, alienisque plumis vestire, semel adfvetus fuit, habet, quod tuto exscribat. Confer iisque, adde *Bodinum* in *Dæmonom.* Lib. 3. cap. 3. *Magni histor.* *Beschr. der Stadt Sorau*, p. 168. (11) qui tamen cum ad dæmones minus magisve noxios pertinent, nostram hac quidem vice *διόσκειπυ* effugiunt. Conf. interim *Agrippa* de occult. *Philos.* Lib. 3. c. 18. 32. p. m. 447. collatis, *Pfelli* dialogo de operatt. dæmonum, p. m. 47. sqq., & doctissimas, *Gilb. Gaulmini* in eandem notas p. 135. sqq. edit. Paris. 1615. Indiceque *Philolog. Cel. Clerici* in *Stanleji Hist. Philos. Orient.* Item confer *Commentatores*, ex iisque præcipue *Sanctium*, ad I. Reg. 20. 23. (12) Conf. etiam præter *Malebranchium*, ipsemet *Delrio D. M.* Lib. 2. quæst. 27. sect. 1. (13) quod etiam de *Pompon.* l. c. cap. 10. p. 163. sq. valeat.

§. XIII.

Finis Conciliationis Spirituum isque OBJECTIVUS, certe si quenquam alium, jactare possumus sat magnificum, satque excellentem. Est namque hic tota Spirituum schola cum omnibus ejusdem Classibus, Ludimagistris, Rectoribus, Scholarchis, ipsoque Directore, quem tamen hic consulto (vid. §. 4.) excepimus, sicuti & hircos a sinistra & tergo nobis esse debere, semper præmonuimus. Operosum & in classificatione eorundem, juxta optimos certe hujus artis Magistros instituta, se exhibuit, *H. C. Agrippa* Vir alias, ipsamet etiam invidia confitente, profecto longe doctissimus (1), tum in lib. 2. c. 58., tum lib. 3. c. 24., ex quo ea, quæ ad nostrum scopum sunt necessaria, salva tamen lectoris patientia, (Nam ipsimet occultandam philosophiam haud effingimus, sed supponimus, atque hinc ex hypothesi nonnunquam loquemur,) mutuabimus. *Sunt* (2) *autem spirituum multiplicia & diversa vocabula, eorum autem propria & vera nomina, quemadmodum & astrorum, soli Deo nota sunt —, eorumque nulla a nobis, nisi divina*

divina revelatione cognosci possunt, atque admodum pauca (3) in sacris literis nobis expressa sunt —. Quia vero nequit ulla humana voce componi nomen, quod divinitatis naturam, omnimodamque angelice essentiae virtutem exprimere possit, idcirco ab operibus (4) nomina spirituum plurima imponuntur, significantia certum aliquod officium NB. sive effectum, qualis a spirituum choro desideratur, quae nomina tunc non secus, atque oblationes & sacrificia diis devota, efficaciam virtutemque sortiuntur, ad spiritualem aliquam substantiam desiderati effectus operatricem, de superis & inferis educendam —, id quod 2. etiam exemplis probat & illustrat. Sic nomina officiorum significativa sunt: Razel (5), Gabriel, Michaël, Raphaël, Haniel. i. e. visio Dei &c., sic accepimus ab antiquis Hebraeorum Patribus (6), nomina Angelorum presidentium Planetis atque Signis (7), ♄ Zapkiel, ♃ Zadkiel (8), ♂ Camaël, ☽ Raphaël (9), ♀ Haniel, & Michaël, Dna Gabriel. Hi sunt 7. illi spiritus, qui semper adstant ante faciem Dei, quibus credita est dispositio totius regni coelestis & terreni, quod sub ☽ est. Hi enim omnia regunt, uti dicunt secretiores Theologi, vicissitudine horarum, dierum & annorum, quemadmodum de planetis quibus praesunt, tradunt Astrologi: quos Trismegistus Mercurius idcirco vocat 7. mundi gubernatores, qui per coelos tanquam per instrumenta, coarctatis omnium stellarum & signorum influentiis, eas in hac inferiora distribuunt (10). Sunt autem, qui illos paulo diversis nominibus, stellis adscribunt, dicentes, quod ♄ praesit intelligentia, nomine Orriphiel (11), ♄ Zachariel, ♂ Zamaël, ☽ Michaël, ♀ Anaël, & Raphaël, ☽ Gabriel, & horum unusquisque mundum gubernat annis 354. & mensibus 4. (12), & incipit regimen ab intelligentia ♄, post quem per ordinem regunt intelligentiae ♀ ♃ & ♂ ☽ ☉, revertiturque deinde regimen ad spiritum ♄. Scripsit de illis specialem Tract. (13) ad Maximilianum Casarem, Abbas Tribemi-

us, quem qui medullitus examinaverit, magnam futurorum temporum cognitionem inde elicere potest (14). Signis vero 12. praesunt (15), ♃ Malchidaël, ♄ Asmodel, ♀ Ambriel, ♁ Muriel, ♃ VERCHIEL, (ברקיאל, h. e. splendor seu gloria mea dominus, vel probabilius, ברכיאל, h. e. benedictio mea dominus, & sic in caeteris,) ♃ Hamaliel, ♁ Zuriel, ♃ Barchiel (16), ♄ Aduchiel (17), ♃ Hanaël, ♁ Gambiel, ♃ Barchiel. De istis spiritibus presidentibus planetis atque signis, meminit Apoc. c. 1. 4. item c. 21. 12. (18). Sunt rursus 28. Angeli, qui dominantur in 28. mansionibus Dna, quorum nomina per ordinem sunt: Geniel, Enediel, Amixiel, Azariel, Cabiell, Dirachiel, Sebeliel, Ammediel, Barbiel, Ardesiel, Neciel, Abdizuel, Jazeriel, Ergediell, Ataliel, Azeruel, Adriell, Egibiell, Amutiell, Kyriell, Bethanaël, Geliell, Requiell, Abrinaël, Aziell, Tagriell, Atheniell, Amnixiell (19). Sunt etiam 4. Angelorum principes, qui Praefecti sunt super 4. ventos (20), & super 4. partes mundi (20), quorum Michaël praefectus est super ventum Orientalem (21), Raphaël super Occidentalem, Gabriell super Borealem, Nariell, qui ab aliis Uriell dicitur, super Australem. Assignantur etiam elementis (22); aëri Cherub, aquae Tharsis, terra Ariel, igni Seruph, aut juxta Philonem Nathanaël. Quisquis autem horum spirituum grandis princeps est, & habens potestatem multa libertatis in dominio suorum Planetarum & signorum, in eorum temporibus, annis, mensibus, diebus & horis, & in suis elementis & partibus mundi (23), & ventis, & unusquisque illorum dominatur pluribus legionibus (24). Consentit per omnia, si non Agrippam exscripsit, Schemhamphorasch Salomonis, p. 19. sqq. Ut nos autem liberales, imo generosos, erga hoc philosophorum genus exhibeamus, ipsis multa concedemus, nullam moventes litem, unde norint, (I) quod illis planetis atque signis peculiaris aliquis praesit Archangelus, (II) nomina hæc illorum adducta, re-

F

vera

vera etiam esse illorum propria. Nam acquiescemus in illorum responsione, quia nunc venerabili Mosaicorum Philosophorum splendent titulo: licere rebus vel notis, vel nondum nominatis, præcipue autem Angelis, juxta ipsorum proprietates, nomina imponere. At hoc cum Gassendo dubium deglutire non possumus, a *Magis atque Cabbalistis posterioribus*, (inscia Gassendi erga hos concessio & humanitas (25),) *fictitia Angelorum nomina excogitata fuisse, studendi* (in hoc ab Gassendo, quin dissentiam parumper, licitum erit,) *plebi, & illudendi causa.* Certe, quæ *Rob. Fludd.* ad hæc respondit partim sunt misera, partim etiam periculosa (26). Præterea *Φορτικά* hæc angelorum in planetis, signis, mansionibus *Ἰνα*, nomina atque *αἰθέματα*, ita comparata sunt, ut, postquam Tycho, ceterique (27) orbis solidos coelo dejecerunt, alique Physici & Astronomi, ceu stellæ primæ magnitudinis, hos logodædalos, ceu *πλανήτας*, imo potius ceu ignes fatuos, qui lumine saltem ementitio gaudent, cum proprium idque insitum non habeant, eclipsarunt, totosque obfuscarunt, superfluum ego duxerim, si cum tantorum luminum suscepta refutatione, onustus hic iterum appaream, aut subdole fumum pro vento venderem. Ad cujuslibet ego provoco conscientiam, an *σοφώτερον* excogitari potuisset, *Φάρμακον* pro Paganismo introducendo, Atheismo turando, Religione denique omni, cunctisque miraculis deridendis, quam miraculosa hæc, licet ita bruta & absona sit, ut fere palpabilis evaserit, intelligentiarum influentia (28). Sed vero oportuit, loquar cum *Moro*, res admodum bellas fingat, quibus tam mirandos attribuit effectus, nec tam stupidos & opacos supponere, quam tellurem, in quam opinionem etiam splendor illorum, eo facilius ipsum occæcare potuit. Conf. contra allata idem MORVS in Magni Myst. pietatis explanatione, Lib. 7. cap. 18. & sq. Opp. Theolog. fol. 298. (1) In-

(1) Ingenio autem pollere haud sufficit, sed eodem recte uti palmarium est. Excelsiores animæ, ut majorum virtutum, ita & virtiorum capaces sunt. *Cartes.* in de Methodo. (2) Hebræorum mentem iterum accurate reddidit. Ita enim *R. Mosis Ægyptii* Commentator hæc extulit in יסורי התורה, perek. 2. th. 8. ושנוי שמותם זה מזה לפי מעלתם כמו שידע בוראם וגם ישתנה שמם לפי השליחות שישתלחו בה כיצד כשישלחו מלאך לרפאות אדם קורא אותו רפאל Quo cum pulcre etiam consentit *R. Abram*, in libro יצירה ad sapientiæ semitam tertiam, ita tandem concludens. כל מלאכת כפום שליחותיה כל מלאכה כפום שליחותיה h.e. juxta vers. *Ritzangelianam* p. 17. Uniuscujusque Angeli nomen juxta legationem ejus mutatur. (3) Nam sex tantum nomina propria in S. literis juxta Theologorum observationes leguntur. Duo in Canonicis: 1) Michaël, 2) Gabriel. Quatuor in Apocryphis, ut: 3) Raphaël, 4) Uriel, 4. Esr. 4. 1. 5) Hierameël, 4. Esr. 4. 36. 6) Sealthiel, 4. Esr. 5. 16. *Possevinus* autem in Appar. Sacr. Tom. 1. p. 78. tres tantummodo agnoscit, Michaellem, Gabrielem, Raphaellem, cæteros pro dæmonibus habet, secutus sine dubio hac in re Concilium Romanum, sub *Zacharia* Pontifice habitum, vid. *Delrio* disq. Mag. Lib. 1. cap. 4. quæst. ult. p. m. 56. sqq. edit. Mogunt. 1624. (4) Alias etiam ab ipsis rebus, quibus præficiuntur, nomina accipiunt. Sic Spiritus ♀ vocatur Nogahel, ♂lis Semiel vel Samefchiah, ♀ Jareahel vel Levane-el, vel Latine, ut pro Cherub dicas Saturniel, pro Ariel Joviel, &c. Vid. *Agrippa* l. c. L. 3. c. 28. & hypocriticus Salomoni *R.* adscriptus libellus Semiphoras, pag. 4. qui vere est nugicaroni crepus. (5) Hic Adamo præceptor adsignatur, autorque habetur rarissimi libri רזיאל, quem ex fragmentis, hinc inde allatis nunc judica. Constat namque Magorum, Cabbalistarum & Sapientum veterum est traditio, cuilibet ex Patriarchis & Prophetis, suum proprium spiritum tutelarem a Deo fuisse tributum, qui eosdem excellenter informasset in quibuslibet utilibus scientiis, atque in vitæ actionibus prudenter instruxisset & rexisset. Sic

Adamo assignant Raziem, Semo vel secundum alios Nox, Thophielem, Abrahamo Zadkielem, vel Zabdiem, qui est Archangelus ille, dominium habens in stellam Jovialem, Jacobo Pelielem vel Pelajum, Tobiaz Raphaelem, quem alias etiam Isaaco adjudicarunt, ne Tobias eo solus primusque gloriaretur. Davidi Cervielem, Ezechieli Hazmaelem, Esrae Urielem, Salomoni Michaelem, Josepho, Josua, Danieli, Gabriele, Mosi Metatronem, Eliaz Meltielem. Conf. *Reuchlinus* de Cabbala p. m. 741. praeputue vero, quia denominationum rationem pluribus exponit, *Rob. Fludd.* cap. 2. part. 3. de Genethlial. Lib. 3. (6) Aurea, summeque necessaria est observatio, omnes Hebraeorum Patres Talmude haud antiquiores, recentiores esse, si cum antiquitate verae Cabbalae conferendi veniant. Vid. *Morus* in *Ulter. Disq.* Tom. 1. Opp. *Philos.* fol. 458. (7) Palpabile hoc est indicium corruptae, per admixtionem Graecanae philosophiae, Ebraeorum sapientiae, adeo ut ne quidem liber *יצירה*, omnium tamen Cabbalisticorum antiquissimus, ab his nugis astrologicis immunis praeservatus fuerit, cujus rei luculenta testimonia vid. ap. *Cel. Morum* in *Scholiiis* ad cap. 2. sect. 3. *Ulterioris Disq.* fol. 463. quibus non manipulo quodam, sed plenis quasi plaustris, quamplurima alia etiam ex libro *זוהר* atque *רזיאל*, facillima opera adderemus. Conf. interim idem *Morus* in sua pro *Cartesio* Apologia Tom. 1. cit. f. 125. sqq., ubi ad mentem Aristotelis de his ridiculis intelligentiis differit. Item *Ricciolum* *Almagesti* Novi Part. post Tomi I. Lib. 9. sect. 2. fol. 248. sqq. Parum namq; hodie moramur *D. Thomam*, qui *Opusc.* c. 10. art. 3. & *Opusc.* c. 11. art. 2. fidei sententiam esse putat, quod angeli moveant corpora coelestia. (8) Rabbini & Cabbalists eum ceu tutelarem assignant Abrahamo. Vid. *Michaelis* in *Gaffarelli* *Curios.* inaud. p. 328., & *B. Schickard.* in *כה* pag. 89. (9) Isaaci hic quondam fuit tutelarior secundum eosdem, vid. ll. cc. ne scil. Tobias solus atque primus hoc pharmacopola gloriaretur. (10) Apertioribus verbis hic mysterium Iniquitatis, abyssumque Satanae prodere debuit, *Petr. Pomponatius* loc. cit. p. 120. -- 123. Quamquam Deus sit omnium causa, penes tamen Aristotelem nil operari valet in hoc sublunari mundo, nisi mediantibus

antibus corporibus coelestibus, tanquam instrumentis per se & necessario requisitis, ad factionem & conservationem horum sub-lunarium, quod etiam ex Arist. probari potest —. Quod enim corpora coelestia omnium inferiorum operationum sint causæ, aut totales aut partiales, aut cogentes aut disponentes, respondeat mihi asserens oppositum. Unde tot auspicia tam certa pronuntiata fuissent, nisi ex astrorum peritia —? Verum est, corpora coelestia non solum sic dirigant homines, verum etiam manifesta indicia futurorum eventuum dant hominibus, modo in somniis, modo in vigiliis secundum apparitionem diversarum figurarum —, non minus etiam fiendorum, corpora coelestia dant signa in hominibus, verum & in bestiis ut loquantur, ut non comedant —: dant in aëre, ut voces audiantur, aves appareant, &c. &c. ita stolide philosophatur *Pomponatius*. Conf. eundem ulteriorioris illustrationis causa, p. 126. sqq. 144. sqq. 159. 169. Magis perspicue & speciose hunc influxum, descripsit *Rob. Fludd* in *Physica Mosaica*, Sect. 1. Lib. 4. cap. 2. fol. 29. b. columna 2., ita tamen ut ab *Pomponatio* ceu *Aristotelico*, qui fol. 40. sqq. vapulant, in hypotheseibus ceu *Philosophus Scripturacius* diffideat. Ipsum locum, quominus transcribam præfixi dispp. nostrarum termini, impediunt. Conf. adhuc idem *Fludd* libro hoc cit. Sect. 1. Lib. 5. cap. 3. fol. 45. (11) Trithemio scribitur Orisiel, coepitque regimen illius d. 15. Martii, (qui alias Judæis initium dabat anni Ecclesiastici cum Novilunio,) observante B. *Sturmio* in *Tyroc. Chronol.* fol. 2. anno mundi primo. Quasi vero lis ita perorata esset de die annoque mundi conditi, Vid. vel plures, quam 100. Chronologi certe incomparabiles inter se mirum in modum dissentientes, longa serie apud meritissimum seculi nostri Polyhistorum, Joh. Alb. *Fabricium* in *Bibliogr. Antiqu.* cap. 7. §. 7. p. 187.-192., & *Michaëlis* *Notas ad Gassarellum* p. 180. sqq., *Rob. Fludd* dicitur etiam hic Orisiel, Zopkiel. Apud *Michaëlem* l. c. p. 363. Præses ꝑ dicitur Sabathiel, ꝑ Zedechiel, ꝑ Adamiel, ꝑ Semiel, ꝑ Nogaël, ꝑ Cocabiel, ꝑ Levaniel. Quæ omnia ex *Leonis* *Ebr. Dialog. de amore Dei*, in Volumine Scriptorum *Cabbalisticorum* *Pistoriano* pariter conspicuo, hausit, multisque ac utilissimis observationibus illustravit. Sed vero conferas nostram

notam 6. & 7. hujus S. (12) *Tribemius* sub init. Polygraphia
 Libri VI. ita: mensibus 4. ac diebus horisque totidem, quamvis
 modus, dies calculandi sit aliquantulum intricatior, horæ autem,
 nonnunquam etiam ipsi dies omittuntur, forsan quia exactam de
 hisce & infallibilem adeo notitiam habere haud possumus. Sic
 si quis v. g. annum 1. regiminis Michaelis investigare velit, an-
 nos hosce 354. mens. 4. per 6. (nam postquam 6. priores, exar-
 chi facti fuerunt, hic imperio demum admotus fuit,) multiplicet,
 proveniet A. M. 2126. quibus si suos 354. annos & mens. 4. ad-
 dideris, primum iterum habebis annum repetiti regiminis Orifi-
 elis. Si porro tertias regiminis Orifelici vices nosse cupis, hosce
 annos 354. mens. 4. per 15., cum nunc in regimine Planeta quasi
 XVtus audiat, multiplicato, proveniet A. M. 4960. mens. 8. qui est
 primus imperii annus, adde 354. annos, habebitis annum N. C.,
 qui hujus anni mense 8. d. 25. Decembr. natus supponitur. (13)
 Ex archetypo hic tract. 1545. conscriptus fuit, subnectiturque Ejus-
 dem Polygraphia Libris VI. Argent. 1631. in 8. edit. Titulus est:
 de 7. *Secundeis seu Intelligentiis, sive Spiritibus orbem post Deum moven-*
tibus. Reperitur quoque hic tractatulus, sub tit.: *Chronologia My-*
stica, Tom. 1. Ejusdem Opp. Historicorum a. 1601. in fol. typis We-
 schel. editorum, statim sub initium. (14) Sic, e. g. multiplica
 354. annos, 4. mens., per 20. proveniet A. M. 632. mens. 4. d. 4.
 Jun. s. A. C. 1525., qui erit primus annus tertii regiminis Gabrie-
 lis. Vides adeo presentem, multosque subsequuturos annos hujus
 regimini subesse. Hinc quoque *Tribemius* his verbis tract. conclu-
 dit: *Hujus revelationis futura series prophetiam requirit,* quæ scil.
 hactenus adduxerat ita comparata erant, ut ad quemlibet *πλα-*
νῆν applicari potuissent. Infallibili prorsus modo hæc ad bel-
 lum Turcicum applicari possunt. Si enim Turcæ inferiores disces-
 suri sunt, Dnæ influentiam illis adversam fuisse judicabis, con-
 tra vero, quod Deus averruncet, si Turcæ victores extitissent,
 tunc D ceu præcipuum Turcarum insigne crevisse censeretur, vel
 etiam alio modo ad Eccles. Rom. applicari potest. (15) Conf.
Schemhamph. Salomonis nequam pag. 18., qui *Agrippam* non tam
 sequi, quam vertisse videtur. Appellatur quoque hi spiritus ab
 ipsis

ipsis signorum nominibus, quibus præsent, sic qui ♃ præest dicitur Teletiel, vel latine Ariel, qui ♄ Suriel, lat. Tauriel, qui ♊ Tomimiel, lat. Geminiel. (16) *Rob. Fluddo* dicitur etiam Zarachiel, in *Philos. Sacra seu Cosmologica Meteorologia*. Caveas hinc contradictionis *Agrippam* accusas. Ipsemet namque sæpius monet, nil frequentius in nomenclatura obvenire, quam quod quidam Angeli sint ejusdem nominis, sicuti hoc etiam inter homines haud raro evenit. (17) *Fluddo* dicitur Advachiel. (18) Pulchre, sicuti in cæteris omnibus ad ipsam fere literam usque, consentit *Fludde* Sect. 1. part. 4. part. 2. Lib. 4. membr. 2. cap. 3. fol. 221. sqq., *Meteorologias Cosmicae*. Mirare, Philosophos, qui vel solo, atque adeo amabili MOSAICORVM nomine ad decipiendum sufficiunt, atque auctoritate ad id pollent, sic ex Platonicis, non vero Sacris literis profecisse. (19) *Conf. Rob. Fludd*, l. c. cap. 6. fol. 256. (20) Hæc sententia totidem verbis a Sorbonna A. 1398. d. 10. Sept., ceu erronea damnata fuit, quod judicium seu decretum integrum nobis conservavit, *Bodinus* l. c. præfat. plag. *** 3 sq. (21) ita & *Schemhamph. Salomonis nequam*, pag. 4. imo *Rob. Fluddus* in *Phys. Mosaica* Sect. 1. Lib. 4. cap. 2. fol. 19., pariter quatuor angelos, ventorum statuit Præsides & Gubernatores, ita tamen ut illos subiciat magno illi angelo, (Spiritu naturæ,) a quo virtus essentialis cujuslibet venti causaretur. Rapuit huc dicta, *Ezech. 37. 9. Apoc. 7. 1. sq. Matth. 24. 31. Eccles. 1. 10. Psalm. 103. 20.* *Conf.* alias pluribus, idem Armiger atque in *Medicina Doctor Oxoniens. de ventis* l. c. fol. 40. sqq., ubi sect. 1. prolixè contra Aristotelicos disputat. (22) Juxta Cabbalistas præsent terræ Raphaël, aquæ Michaël, igni Gabriel, Spiritui (aëri scilicet) Nuriel. Vid. *Kabbal. Denucl. Tom. 2. part. 1. p. 129.* Nomina autem Angelorum ab *Agrippæ* adductorum, Ebraica & ab Elementis cui præsent, petita sunt. (23) *An qualibet provincia, & quilibet homo pius angelum custodem habeat, incertum est, asserere tamen ab heresi alienum*, juxta Θεολογικώτατον, SCHERZERVVM in *Syst. Defin. Loc. 4. §. 12. p. m. 103.*, aliosque per plures, eosque magni pariter nominis Theologos, apud *Michaëlis* in notis ad *Gaffarellum* p. 318, citt. *conf. & §. 20.* hujus tractationis. Detestanda

standa iterum sunt, quæ hac occasione suggerit ארפחד, aphor. 31. p. 25. sq., svadens talem Angelum certæ alicujus provinciæ & regni, in quo emergere aut imperare optarem, debere ligari. So wird dir dasselbe Reich müssen unterthan und unterworfen seyn, so lange der Fürstliche Engel von einem nachfolgenden Mago seines Gehorsams nicht erlassen wird, &c. aphor. 32. ita: also auch die Römer aus den Büchern der Sybillen unterrichtet, haben sich gleicher Gestalt zu Herren der Welt gemacht und eingesetzt —, aber die geringere Magistrat und Herrschaften, haben die Stadthalter der Fürsten (qualis erat subdæmonium seu subintelligentia Nathael, respectu OCHI sui principis,) zu geben, deswegen, welcher zu einem geringen Amt und Dignität Begierde hat, ille conjuret magicis carminibus aliisque modis talem Locumtenentem, sic voti compos fieri poterit. Qualiter autem provinciarum & regna planetis distribuantur, vide sis ap. Agrippam de O. P. L. 1. c. 31. p. 63. *Soli*, inquit inter cætera, *cum suo Leone subiecta sunt Italia, Apulia, Sicilia, Phœnices, Chaldei, Orsenii sive Orchenii*, &c. (24) illustremus nugivendulos nugivendulis, e. g. Cum princeps quidam Angelorum, qui Egregori dicebantur *Semixas*, descenderet in terram atque amore erga hominum filios, (Gen. 6. 2. sqq.) caperetur statim quoque eundem secuti fuerunt, sui Ministri, (Regis namque ad exemplum &c.) Atarcuph, Arakiel, Chababel, Oramamel, Ramiel, Sapsich, Zakiel, Balkiel, Azalzel, Pharmaro, Amariel, Anagama, Tausaël, Samiel, Sarina, Eumiël, Tyriël, Zamiel, Saviel. Vid. fragm. Libri Enoch. & perpendas numm. 21. sqq., miram hujus regni tenebrarum dissensionem. (25) Vid. notam 7. hujus §. (26) Vid. Clavis Philos. & Alchim. Fluddanæ a. 1633. Frfti. in fol. edit. in respons. ad Exercitatt. Gassendi fol. 39. (27) unicum nominare liceat *Atlantem*, scil. *Magnum RICCIOLVM* Almagest. Novi Tomo 2. l. c. f. 251. sqq. Conf. sis *Otonis CASMANNI* Cosmopoeja & Uranogr. p. 385. sqq. (28) Quemadmodum enim per divinam fidem mortui exsuscitantur, montesque conjiciuntur in medium mare; ita per fidem nature, influentiam stellarum, quæ omnia nature secreta cognoscunt, ad numerum obtineri potest, quo naturaliter præsciri potest, quid sit futurum.

Egregia

Egregia hæc sunt deliria somniorum paraphraſti, *Theophraſti* apud *Morum* Tom. 2. Opp. Philoſ. fol. 210. Conf. not. 10. ſq. §. 15. Hinc etiam *CARDANVS*, ſcævus ille atque tortuoſus ſcriptor, (juxta *Morum* Myſt. Piet. Explan. Lib. 7. c. 17. §. 4. fol. 296. Opp. Theolog.) Libro de ſupplemento Almanach. c. 22. Tom. 5. Opp. fol. 590. b., fortunam & efficaciam religionis Chriſtiana: ꝛ & ꝛ tribuit. Blaſpheme! Doctiſſimum toto hoc libro *Aſtrologiarum* *O.* nirocriticarumque vanitatum agit ſpermologum, ita etiam, ut quilibet ſuperſtitioſiſſimorum, ſat in eo pabuli ſit reperturus. Conf. in antidotum Autores ad not. 9. §. 15. citatos.

§. XIV.

Finem **FORMALEM** Theurgiæ ſtatuum ipſam cum ſpiritibus familiaritatem, de qua quæritur. *An deſiderium cum uno alterove bonorum ſpirituum, qui profeſſioni noſtræ aptus judicaretur (vid. §. II.) conſueſcendi, aut ſi cui ſucceſſerit, ut re ipſa arctiorem cum nonnemine ex iisdem colat amicitiam, ſit ſtatuumdum?* præſertim cum in propatulo ſit, nec ab homine profano hanc familiaritatem curatum iri, nec, cum lux tenebris haud cohabitaret, obtineri, ipſeque fructus converſationis nullus alius niſi ſaluberrimus, & haud poenitendus expectari poſſe videatur. Nos breviter ita ſentimus. Deſiderium cum bonis ſpiritibus converſandi, quo minus reprehendi poſſit, tantum abeſſe, ut potius laudandum ac defendendum judicavero. *Uti enim aromata odorem ſemper aliquem affricant tangenti, ſic boni nobis auram aliquam virtutis* (1). Hinc ſi ejusmodi homo ex ſe ſolo agnoſci haud poſſet, ex ſocio tamen æſtimandus veniret. Quod etiam tum in naturalibus, tum aliis quibusvis optimis ſcientiis (2), multa perutiliter ab eodem addiſci poſſent, nemo qui noſtram cum angelica comparabit ſcientiam, negaverit. Omitto ea, quæ *DREXELIVS* probatæ alias ſanctitatis *Lolium* (*Lojolita*), unico huic ſuo tutelari (3), quem ſpiritum familiarem hodierno ſenſu haud ſalutarem,

se accepta referre debere, passim gloriatur. Taceo, quæ amicus *Bodini* de suo genio monitore narrare solebat. Transeo, **CASPARVM SCHOTTVM** *Magie sue universalis*, naturæ & artis Tomum XIII. 99; libris constantem, Angelo tutelari dedicasse ad morem *Drexelii*. (Conf. interim *Reimman.* de H. L. Germ. Nov. contin. Libri 2. Sect. 3. p. 133.) aliaque, quæ vero adhuc majorem excitare possent suspicionem, huic persimilia. Quomocunque autem se tota hæc res habeat, & quantæcunque etiam gloriæ, dignitatisve censeatur, cum beatis spiritibus familiarem esse, nihilo secius tamen hancce familiaritatem, præsertim idiotæ, & hocce cum primis seculo, quo aliorum illusiones tot exemplis nos cautos esse debere admonent, cuilibet etiam pientissimo ac scientissimo disuasurim. Nos enim ex revelationis gratia novimus, I. quod Spiritus pariter malignus cogitata cordium nostrorum probabiliter expiscari possit, nosque sollicitè observet, variasque, habita cujusvis temperamenti ratione, nobis incautis tendiculas ponat. II. Quod Spiritus hic nequam seu princeps tenebrarum, sub habitu sanctissimi lucis angeli apparere possit (4), tum intra nos, tum extra nos (5). Cedo autem nunc in apparitione, externa tuæ discretionis signa (6). Ipsamet etiam III. experientia edocemur, quam raræ hodie humano generi obtingant spirituum bonorum apparitiones, colloquia item atque conversatio. Inquiramus robur viresque nostras, nosque cum Abrahamo vel alio quopiam V. T. fidei, cui crebrius cum Angelis, tum Increato tum creatis intercedebat commercium, conferamus, judicaturi: quid nobis in solitudine versantibus, animi futurum, si ex improvise Spiritus aliquis, insolita profecto mortalibus species! claritate vestitus appareret, & confabulandi materiam offerret (7). Certe, maximo animi horrore nos perculsum iri, atque ex hac

nimia

nimia perturbatione in varios, ob adeo extraordinarium sensuum nostrorum tumultum, nos conjectum iri errores, nemo qui passiones animæ speculatus fuit, negabit. Jam vero tantum abest, ut Patriarchæ ceterique V. T. fideles angelorum colloquia reformidarint, ut potius eosdem sine operosa disquisitione, cujates essent? illico in ædes receperint, illis ministraverint, atque in bona charitate cum iisdem epulati fuerint. Taceo longe majora, quod scil. ipsius DEI, modo non iratum se fore præminatus fuerat, visionem, imperterriti sustinuerint, & sine multis verborum dubitationumque, an scil. etiam hic qui apparuisset, Non-Deus esset, ambagibus, haud secus ac filii cum Parentibus, quibus quotidie utuntur, fruuntur, sermones miscuerint. Ex quibus omnibus id eliquabimus, illos ex crebriori cum Deo, bonorumque spirituum conversatione, certa quædam, nullique nescia spiritus dignoscendi, possedisse criteria (8), quæ vero paulatim hisce maxime postremis diebus, quibus NB. *ultimo* Deus per suum nobiscum Filium collocatus fuit, uti crebriores revelationes, cum multis aliis egregiis traditionibus perierunt. Bone Deus! quamnam salutis anchoram haberemus, si non certi essemus, omnes visiones, apparitiones &c. Prophetis factas, vere ceu divinas ab iisdem fuisse habitas & agnitas. Spinosa triumphum silebo (9). Quilibet nunc IV. concedet, amicitiam cum spiritibus bonis contrahendam, esse aleam periculi plenissimam (10). Nam ex iis, quæ n. I. & II. diximus, patet, etiam Diabolum nos facili opera ob agnatam nobis philantiam posse ludificare, offerendo semper ea, ad quæ jam natura proniores existimus, quæque si vel centies alias pro illicitis haberentur, sub limitatione, distinctione, præsumptione sublimioris talium rerum scientiæ (11), breviter: quod philantia nobis multo delicatior semper adblandia-

tur quam Simsoni Delila, pro concessis, tandem indifferen-
 tibus ac prorsus licitis reputemus. Adde his omnibus, quod
 ex num. III. clarum sit, nos in apparitione spirituum, eorum-
 que discretionem, quavis esse talpa coeciores, adeoque peri-
 clitari debere, ne Beelzebub pro Michaële elegerimus. O
 nos miseros mortales, qui ne quidem ab hominibus, ejus-
 dem nobis per omnia speciei & essentia, & quos cottidie vi-
 demus, satis tuto nobis cavere possumus! Quoties non circum-
 foraneos Thrasones pro Doctores aut Eloquentia Profes-
 soribus, sacculatores pro Baronibus & Nobilibus, Ranam pro
 Diana, Pietistas pro piis, doliaque tinnientia pro plenis non
 inanibus amplectimur, suspicimus & veneramur! *Paucissimis
 accidit, concedamus, non vero ita loquamur cum Bodino, id-
 que singulari Dei beneficio, ut quis societatem cum Angelo Dei
 contrahat. Sed fieri etiam potest, ut vir amans virtutis & ti-
 mens Deum preces apud ipsum fundat assidue, neque tamen a
 Deo donetur spiritu, sed ea solum modo sapientia & prudentia,
 qua fuerit opus: aut si forte Angelum bonum ad custodiam illi
 addiderit —, Angelum tamen Dei presentem nec cernat, nec sen-
 tiat.* Quæ autem alias 1) ex interna animi convictione, hanc scilicet,
 quæ obtingit apparitionem, certo esse divinam, & quod 2) nulla
 Scripturæ contraria in eadem animadverti liceat, B.SPENERVS
 (12) argumenta defumit, rem omnem haud conficiet.
 Cum, 1) incredibilis prorsus hic detur, & ex regulis etiam
 artis aliqua requiratur phantasia illusio (13). 2) Cacodæmon
 Psalterium allegare noverit, saltem ita speciose, ut idiotam
 facile obtundere possit, neque 3) angelo quidem NB. bono
 credendum esse, etsi vel millies non contra, sed præter Scri-
 pturam concionatus fuisset. Imprudenter itaque atque di-
 abolico instituto, illorum aliqui mihi semper egisse visi fue-
 runt, qui adeo generaliter conversationem cum dæmonibus
 non

non solum deprædicarunt, sed & modis omnibus cuilibet commendarunt (14). Possibilitatem ceteroquin cum bonis Spiritibus conversandi hic a nobis suppositam L. B. fuisse memineris.

(1) *Lipsius* Cent. 1, Epist. 78. p. m. 105. (2) Hæc L. B. si nos, nostramque famam amas, sollicitè observes. Vides namque, res, quæ ad religionem fidemque spectant, hic plane a nobis excludi, scientibus, revelatum Dei verbum, vel ipso lumine Thaboritico, imo quod admirandum, ipsis prophetiis esse firmiter, clarius & perfectius. Hinc nec confisi fuisset illi genio, qui uni ex *Bodini* amicis per ardentissimas preces obtigit, licet si hoc obstaculum abfuisset, potius huic viro, de tanto atque extraordinario Dei favore gratulandum, quam reprehendendum censuisset. Vid. *Bodini* Dæmonom. Lib. 1. cap. 2. p. 20 -- 26. Nec cum Archangelo *Minorita* l. c. fol. 816. assereremus: *Omnes homines diversorum spirituum regi ministerio, ducique ad quemcumque gradum virtutum, meritorum & dignitatis, qui se illis dignos præstiterunt.* Quin potius execramur, impiam vanamque *Arbatelis* *περόφασιν* pro pallianda spirituum per preces consociatione allatam, *Aphor.* 14. p. 12. his verbis: Dieweil ich denn auch ein hertzlich Verlangen habe zu erforschen und zu wissen die nothdürftigen Künste, so da dienen zu Auffenthalt dieses zeitlichen Lebens, dieselben aber mit so dicker Finsternis umgeben, und mit unzähllichen menschlichen Opinionen verfälscht und besetzt seind, das ich wol mercke und verstehe, wie unmöglich es mir ist, da ich dich nicht zum Lehrmeister habe, einigen — Grund durch meine — Kräfte in denselbigen zu erlangen: So wollestu mich einen von deinen Geistern senden und geben, der mich das alles unterweise und lehre, was du wilt, das wir Menschen erkennen und wissen sollen, das da dienet zu deinem Lob und Ehren, und zu Nutz unsers Nächsten, &c. &c. (3) *Tractatum* suum, quem inscripsit *Horologium* Tom. 1. Opp. Ejus p. 431. sqq., conspicuum, Angelo suo tutelari dedicavit. *Docuisti me,* inquit inter cetera, *sepius, varie instruxisti, admonuisti fideliter, correxisti frequenter, diu noctuque*

me defendisti, constanter rexisti, imo hæc ipsa monita, quæ isto hœrologio proposuit ex ore hujus angeli se didicisse testatur, in citat. Dedicat. (4) Hinc stolidæ Scholasticorum quæstio, utrum Cæcodæmon in specie Christi apparens, sine peccato adorari possit, de qua post *Scherzerum* Syst. Loco. 19. §. 16. p. m. 566. Consummatissimus seculi nostri Theologus JO. FECHTIUS, *Præceptor atque Hospes quondam noster*, de nostris studiis meritissimus in thesibus moralibus §. 14. Imo quod re vera *B. Lutero* in forma Christi apparuerit, apparet ex *Ejus Colloq. Mensal. cap. 1. p. m. 20.*: nec dum memoria nostra excidit, quod ante 20. annos in pago *Ober Crossen* prope *Ullstadium* in forma columbæ apparuerit. Vid. *B. Schelgwigii* Synopsis Controvers. Anti-Pietist. artic. 4. qu. 5. citatque ab eodem Autores. (5) Pertinent huc divi *Lutheri verba*, Tom. 7. germ. fol. 29. ad Gal. 1. allata: *Es ist der weisse und schwarze Teufel, der weisse schöne Teufel, der die Leute zu geistlichen Sünden treibet, welche man nicht vor Sünden, sondern vor eitel Gerechtigkeit hält, und vertheidiget, der ist, der den größten Schaden thut, gar vielmehr denn der schwarze Teufel, welcher die Leute allein zu denen groben fleischlichen Sünden treibet, die so kentlich sind, daß sie auch Türcken und Heyden für Sünde erkennen mögen*, quæ latine iterum exhibentur, Tom. IV. Latin. Jenens. fol. 15. b. Conf. etiam *Delrio* Lib. 5. sect. 16. p. m. 908. Imo A. 1535. Diabolum inter peccata confitentes repertum fuisse, testatur *Wolfius* Lect. Mem. Tom. 2. Cent. 16. p. 508. Conf. autem *Morus* ad §. 4. not. 2. (6) Svadet equidem ארבעתא, Aphor. 40. p. 30. spirituum probationem, sed notas discretionis omisit, aut nullas producere potuit. Vide quam ridiculæ in discernendis Angelorum, a solorum beatorum hominum apparitionibus rationes afferantur, ap. *Delrionem* D. M. L. 2. Qu. 26. Sect. 3. p. m. 253. sqq. atque Sect. 4. sq., plura hanc in rem, apparitionum exempla. Cabbalistsæ in Libro *Sohar* tria statuunt dæmonum genera, 1. Angelis est simile, 2. hominibus, 3. brutis. Vid. *Kab. denud. Tom. 2. Part. 1. Tract. 1. p. 129.* Quæcunque autem *Io. Bodinus* Lib. cit. c. 3. protulit signa, ita comparata sunt, ut mihi haud satisfaciant. (7) *Reuchlinus* de arte Cabbalist. fol. mihi. 697. *Magna uti notum*, inquit,

inquit, hominum est peruersitas, quidam satis grati, & ea sorte con-
 tenti sunt, Angelos in forma humana vidisse, alii in forma ignis, alii
 in forma venti ac aëris, alii in forma fluvii ac aquæ, alii in forma
 volucrum, alii in forma gemmarum aut minera, aut pretiosorum la-
 pidum, alii in energia prophetiæ, alii in spiritu quodam habitante in-
 tra se, alii in literarum ac characterum figura, alii in sonitu vocis,
 & sic de pluribus visionum speciebus in S. Script. deprehensis.
 (8) Conf. Heideggerus in H. P. T. 1. disp. 3. §. 15. sqq. omnesque Au-
 tores, qui contra *Tractatum Theologico-Politicum* ejusque cap. 2.
 p. 7. sqq., calamum rite strinxerunt, item *Delrionem* D. M. L. 2.
 Q. 28. S. 4. p. 397. & Lib. 4. cap. 1. qu. 3. (9) De Enthusiasticis hæc
 ap. *Gaulminum* in notis ad *Pfellum* p. 107. καλένται δὲ ἐκ τῆ
 πρᾶγματος ἐνθουσιασταί. δαίμονος γὰρ ἐνέργειαν λαβόντες, πνεύμα-
 τος ἀγίου εἶναι ταύτην ὑπολαμβάνουσιν &c. (10) Conf. *Lutherus*
 ad not. 5. Ipse *Arbatel* aphor. 34. p. 26. sincere fatetur: Eine iede
 Aufforderung der Geister ist einerlei Art und Gestalt. Zu unsern
 Zeiten ist Sie durch Unwissenheit und Gottlosigkeit NB. ganz und
 gar verlohren und unbekant geworden. Und was davon noch vor-
 handen mag seyn, ist verfälscht mit unzählischen abergläubischen
 Dingen, quod testimonium vel solum tanti æstimo, ut ex eo nu-
 gicanoricæpo Autori impurissimum os satanicasque fauces me
 obturaturum confidam. (11) ibidem. (12) cui perquam & sat
 honorificum suspendit elogium Vir S. R. D. *Goezius* Meletem.
Annab. p. 1104. Ipsa autem, quæ huc spectarent *Speneri* verba
 ap. B. *Schelguigium* in *Supplem. Synops.* p. 69. sq. extant, ex quo
 etiam ea, quæ §. 12. ex *Spenero*, quia haud prolixa erant, protuli-
 mus, didicimus. Conf. etiam ארבותל aphor. 45. p. 33. Proli-
 xus hic quoque est *Delrio* l. c. L. 4. c. 1. qu. 4. (13) *Arbatel* aphor.
 12. p. 11 ita delirat: Dafs du aber der Wahrheit gevvis seyst, und
 nicht zveiffelst, ob der Geist, der mit dir redet, vvahrhaftige
 oder falsche Dinge redet, (caveas nunc Satanam,) dis liesgt an
 deinem Glauben und Vertrauen an Gott, dafs du mit Paulo sa-
 gen mögest: Ich vveifs und bin gevvis vvem ich vertraue. Denn
 so kein Sperling ohne den Willen Gottes auf die Erde fällt, vvie
 viel vveniger vvird dich Gott von einem Falschen betriegen las-
 sen,

sen, so du allein an Gott hängest, und an Ihm bleibest. Misera profecto atque impia Logica. (14) Huc refero *Reuchlinum*, qui post illorum 72. Angelorum, quorum nomina ex Dei nominibus constantur, enumerationem, hæc subjungit: *Presso jam sunt ad manum Viri optimi, cum quibus non modo ab imi pectoris penetrabilibus clandestinis colloquia mussare: verum etiam expressas quoque voces miscere, & quemlibet symbolico suo nomine invocare queatis*, subjungit etiam fol. 699. sqq. Voluminis a *Pistorio* collecti, pia ad Deum suspiria precesque fundendas, pro quolibet horum 72. Angelorum obtinendo; Item *Delirophilum Philirini* in sua Theolog. & Scientia una & universali, contr. 7ma. qua Spirituum Olympicorum conversationem nobis commendat, atque *Anonymum* aliquem Scriptorculum, der curieusen Erweigung der Worte *Mosis* Gen. 6. 2., qui vero non tam nova, quam veterana, præcipue vero ex *Agrippa* noviter recocta, protrussisse mihi videtur. Vid. *Altes und Neues aus dem Schatz Theolog. Wissenschaften*, pag. m. 417. sqq. Cel. autem *DETHLEVUM CLUVERUM* huc haud referrem: Nam postquam apparitiones Angelorum negari haud posse asseverarat, pergit, daß aber die Wege sie sichtbarlich her zu führen annoch verdeckt sind, daß auch solche verbotene Mittel die Geheimnisse von ihnen zu erlernen nicht müssen ergriffen werden, und daher solche Magie als ein eiteles Bemühen zu verwerfen stehet, weil noch niemahls einer auch von Hocherleuchteten, so sich einer täglichen Conversation der Geister berühmet, ichts etwas sonderliches, so zur Erkänntniß Gottes und der Natur behülflich seyn könnte, an Tag gebracht, und alles, was zu erfinden stehet, auf der fleißigen Application des Gemüths und NB. Erleuchtung des Verstandes von dem höchsten Licht, dem Geber alles Guten beruhet, so daß, wer sich selbst aus dem Stande der Unwissenheit in einen Kenner der Wahrheit transformiren will, alle Zuwege meiden, und diesen alsdenn sichersten erwählen muß. *Nova Crisis Temporum* part. 1. p. 85. Nec est, quod imprudenter objicias *Ejusdem* Philof. *Welt-Mercurium*, Part. 2. p. 8. Intelligit namque ibidem Scitissimus Autor, per Spiritus; Vires seu Facultates certa proportione agentes.

DISPU-

DISPUTATIONVM MAGICO-THEVRGICARVM
DE
CONCILIATIONE
SPIRITVVM,

TERTIA

EXHIBENS

HVIVS ARTIS

SVBIECTVM ATQVE MEDIA,

QVAM

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,

SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. GVILIELMO HENRICO,

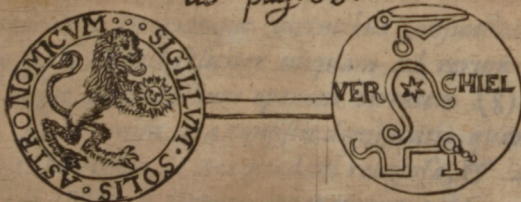
SAXONIE, JVLIIACI, CLIVIE, MONTIVM,

WESTPHALIEQVE DVCE, ETC. ETC.

BENEVOLO SVPERIORVM INDVLTIV

IN ILLVSTRI SALANA

*Numisma aureum
ad pag. 68.*

SVB PRÆSIDIO

M. DAVIDIS RICHTERI, GÜSTROA - MECKLENB.

PVBLICE TVEBITVR AD D. JVLII A. MDCCXVI.

GEORG. ERHARD. HAMBERGERVS, *Jenensis.*

JENÆ, APVD JOH. BERNH. HELLERVM.

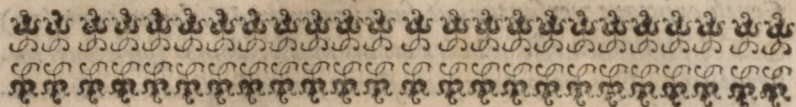
RESERVATION...
GEORG ERHARD HAMBURGERS

ALIA

ALIA

GEORG ERHARD HAMBURGERS
HAMBURG

DISPUTATIO III.

§. XV.

Candidatum igitur seu SUBJECTVM (1), in quod hi fines per media mox subsecutura introduci debent, quod attinet, miranda ab eo requiritur dignificatio (2), tum ratione ipsius mentis, tum etiam ratione corporis (3), si quidem in verum Magum & mirandorum operatorem feliciter evadere velit. Totius namque mentis dignificatio est necessaria, quia *Intellectus summa mens anima, solus est mirandorum (4) operator (5)*, qui, cum nimio fuerit carnis demersus commercio, & circa sensibilem animam occupatus, nullum meretur divinarum substantiarum imperium (6), ideoque multi frustra hanc artem prosequuntur. Oportet nos itaque, qui ad tantam altitudinem nitimur duo potissimum meditari, unum videlicet, qua ratione affectus carnales caducumque sensum, materialesque passiones deseramus (6), alterum, qua via & quo modo ad purum ipsum intellectum Deorumque virtutibus conjunctum (7) ascendamus, sine quibus haud feliciter unquam ad verum secretarum scrutinia atque admirabilium operum virtutem (8) scandere possumus. In his enim tota consistit dignificatio, quam praestant: 1. Natura, 2. Meritum, 3. Ars quaedam religiosa, & 4. Naturalis dignitas: 1) IPSA est corporis organorumque optima dispositio, animam ipsam nulla crassitudine obscurans: nec ullo tumultu aut humore preveniens. Et haec provenit à situ, motu, lumine & influentia corporum animarumque coelestium (9), que in

H

Genesi

Genesi cuiusque versantur, ut sunt: quorum IX. domus per h̄ (10)
 ☉ & ♀ fortunata est. Mars etiam in IX. domo spiritibus im-
 perat (11). Qui vero talis non fuerit, necesse est, ut natura de-
 fectum educatione optimoque regimine, & rerum naturalium
 prospero usu recompenset, quousque omni perfectione intrinseca
 completus evadat (12). Hinc tanta diligentia præcavetur in le-
 ge Mosaica de Sacerdote, ut sit impollutus a mortuo, a muliere vi-
 dua, a menstruata: quod sit liber a lepra, a fluxu sanguinis, ab
 hernia, sitque (13) integer in omnibus membris, non coecus, non
 claudus, non gibbus, non naso deformi. Et Apulejus (14) in
 Apologia sua dicit, puerum magico carmine divinationi initian-
 dum, oportere eligere sanum, incolumem, ingeniosum, decorum,
 integrum animo, solertem & ore facundum, ut in eo divina pote-
 stas quasi bonis edibus versetur, atque ipse pueri animus cito ex-
 pertus ad divinitatem suam (15) redigatur. 2) MERITORIA
 AVTEM DIGNITAS duobus perficitur, doctrina videlicet & o-
 pere. Doctrinae finis est verum cognoscere. Oportet ergo, sicut
 circa principium libri I. dictum est (16), in tribus illis faculta-
 tibus (17) eruditum & expertum esse; deinde sublatis impedimen-
 tis, animum ipsum contemplationi peritus adinovere: & in se i-
 psam convertere (18). Inest enim nobis ipsis rerum omnium ap-
 prehensio & potestas (19), prohibemur autem, quo minus his fru-
 amur, per passiones ex generatione nobis obstantes, per imagina-
 tiones falsas & appetitus immoderatos (20), quibus expulsis, subito
 adest divina cognitio atque potestas. Operatio autem religiosa
 non minorem efficaciam sortitur, quæ sæpe etiam se sola, efficax est
 ad acquirendam nobis deificam virtutem. Tanta enim est vir-
 tus sacrorum operum rite factorum exhibitorumque, ut etiam, li-
 cet non intellecta (21), pie tamen & integre observata, stabilique
 fide credita non minorem habeant efficaciam, nos divina potesta-
 te decorare. Quæ vero 3) ARTE RELIGIONIS acquiritur,
 dignitas,

dignitas, ipsa religiosis quibusdam ceremoniis & expiationibus, consecrationibus sacrisque ritibus perficitur, ab eo, cujus spiritum publica religio consecravit: qui potestatem habet impositionis manuum & initiandi virtute sacerdotali, ex qua imprimitur character divina virtutis atque potestatis, quem vocant divinum consensum, quo homo divina natura subnixus, & quasi coelitum confors effectus, instam numinis gerit potentiam, & hic ritus inter Ecclesiastica Sacramenta relatus est (22). Si igitur nunc fueris homo sacra religionis mente perfectus, qui PIE constantissimeque de religione sentias, & sine hesitatione credas (23), fuerisque talis, cui autoritas sacrorum, naturaque præ ceteris contulerint dignitatem, quem numina minime contemnant, poteris orando (24), consecrando, sacrificando, invocando, virtutes spirituales atque coelestes attrahere, & rebus tuis, quibus velis imprimere, omneque scientiæ magicalis opus ea ipsa vivificare. Quisquis autem præter autoritatem officii absque sanctitatis & doctrinæ merito, præter natura educationisque dignitatem, aliquid in magicis operari præsumserit, sine fructu laborabit, ac se simul & credentes sibi decipiet, ac numinum indignationem NB. cum periculo incurret (25). Quæ quamvis prolixiora fuerint, ex ipso tamen Agrippa L. 3. c. 3. transcribere voluimus, tum quia hoc basis Magiæ est, tum quia omnium plenissime locutus fuit, tum etiam quia sic occasionem hæc uberius illustrandi commodiorem, nobis oblatam esse judicabamus. Nam quæ nobis circa allata sedet sententia, nunc statim subnectimus, ne eadem verba in responsionibus denuo repetenda essent.

(1) Conf. hic ex instituto etiam ארבעת pag. 29. sq. Aphor. 39. & Schemhamphorasch Salomonis regis pag. 11., & quem ante hos omnes nominare debuissim, ריזאל in prioribus quaternionibus passim, vid. notam 6tam. (2) Nam hæc actio, conciliatio Spirituum, res est arcana, & clavis omnium magicarum operatio-

num, Vid. *Arbatel* aphor. 45. p. 33. (3) quod mundi v. g. fordibusque
 abluti &c. apparent, vid. *Agrippa* de O. P. L. 3. c. 54. & vanitat. Scient.
 c. 46. KIRCHERI Sphynx Philos. seu Mystagogica cap. 5 fol. 70. sqq.
Archangeli Comment. in Cabbalistarum dogmata, fol. 814. edit. cit. &
 notam Gram hujus §. (4) alias apud *Agrippam* hoc lib. passim vocan-
 tur *miracula*. (5) Hæc receptissima est omnium talium Docto-
 rum sententia, Vid. *Agrippa* de Occultand. Philosoph. Lib. 1. c. 60.
 sqq. Lib. 2. cap. 60. Lib. 3. c. 6. 40. 44. 27. &c. *Arbatel* de Magia
 Veterum aphor. 11. p. 10. aphor. 35. p. 26. *Pomponatius* de Incantatt.
 cap. 4. p. 48. sqq. Contingit, inquit *Pomponat.*, imaginativam
 & cogitativam virtutes esse valde fixas circa aliquid, sic quod non
 sunt secundum naturales dispositiones, verum habitus valde fixi
 & diu permanentes, & quod habeant obedientiam spirituum &
 sanguinis, & tunc in tali casu, *res imaginata & desiderata secun-*
dum esse reale potest a virtutibus produci, imaginativa & cogitati-
 va, sic imaginantibus & desiderantibus &c. &c. quod etiam p. 23.
 exemplo fugatorum, per preces Aquilanorum, Imbrium illustrat,
 passimque repetit, viz. p. 36. 160. subnectens p. 239. Ut preces
 valeant, ab imo corde debent provenire, & esse ferventes, quo-
 niam sic Spiritus melius afficiuntur, & supra materiam validio-
 res, non ut flectant intelligentias, (quoniam omnino sunt immu-
 rabiles, quare etiam Theologi sunt deridendi, qui Deum &c. pre-
 ceibus flecti statuunt, vid. p. 243. sq. p. 250. sq.) sed ut magis affi-
 ciantur, veluti sputum hominis irati, & sibilus serpentis est po-
 tentior, quam hominis & serpentis non irati. Plus ineptiarum,
 quæ tamen pro autoritate dictatorie dicuntur, non probantur,
 quominus proferam chartæ prohibet caritas. Tutè quis ipsum *Pom-*
ponatium legat, modo inter id, quod dicitur seu effutitur, & in-
 ter id, quod probatur, discernere possit, atque Philosophiæ hu-
 jus seculi, vanitatumque quibuscum Astrologiæ semper collu-
 standum est, leviter sit gnarus. Non est adeo pestilens liber, ut
 multos (nam mente Lunaticos excipio) decipere, aut hodie se-
 ducere possit. Recentiores Fanatici, qui pariter sub specie Ar-
 canioris Philosophiæ, & nescio cujus Theosophias, mundo im-
 ponunt, haud secus loquuntur, ac si Plato per Metempsychosin
 in

dupl. in isdem revixisset. Sic namque einige Evangelische Christen in
 der Betrachtung von dem mittlern Zustande der Seelen nach ih-
 rem Abschied, p. 388. nobis persuadent, daß man durch seine I-
 magination Form machen, daß die abgesehenen Seelen erschei-
 nen müßten. Collegium item Curiosorum in der geheimen Unter-
 redung von der Magia Naturali, p. 125. secundum excessum mentis,
 hic cum Alberto Magno judicasse, Theologis quibusvis videbitur.
 Gleichwie die *Q.* inquit, durch ihre Influenz unterschiedliche groß-
 se Effectus in die Inferiora, v. g. Unfruchtbarkeit wircket, und viel
 Sachen, so dem Menschen oft dienlich und schädlich seyn, produci-
 ret; also auch dergleichen in dem microcosmischen Himmel die
 Phantasey, daß dieselbe starcke Impression, und also gutes und
 böses wirken kan. *Democriticus Dippelius* hic omnium candi-
 dissime latentem sub herba angvem prodidit, ideis & imaginati-
 oni vim etiam creandi tribuens, merito itaque suo vapulans, S.
 R.D. SENSTIO Patrono nostro summe colendo, in scitissimo libello
 Stoekblinder Wegweiser C. *Democriti*, Sect. 2. membr. 1. cap. 1.
 articulo 3tio, præcipue §. 13. p. 218. sqq. Nec Magi, Fanatici, o-
 mnesque qui animam pro essentia divinæ particula habent, ali-
 oiter sentire possunt. Cur enim particula essentia divinæ, etiam par-
 ticulam potestatis creatricis seu creandi non haberet? conf. §. 18.
 Tales vesana imaginationes, re vera præcipua esse fulcra ac per-
 fugia Atheorum, quibus seipsos sustentare soleant ac defendere,
 omnino affirmo cum *Henr. Moro* de Enthuf. Sect. 48. fol. 211.,
 quamvis optimus hic idem Philosophus, postea, cum *eu. Caréves*
 itinerique suo ecstático immoratur, de Immortal. animæ Lib. 3.
 cap. 5. §. 12. f. 411., imaginationi tacite favere videatur, ita tamen,
 ut tam crude ac fanatici, de eadem haud locutus fuerit. Conf.
 loc. cit. cap. 6. & sq. Quicumque autem veras imaginationis le-
 ges, miras ejusdem illudendi vias atque modos, ejasque item a
 sensatione distinctionem, aliaque hisce per similia rite pernoscere
 cupit, evolvat *Cartesium* de Pass. animæ, Part. 1. art. 20. sqq. *Ma-
 lebranchium* de inquir. verit. Lib. 2. Part. 1. cap. 1. p. 78. sq. & Part.
 2. passim p. 110. sqq. *Morus* l. c. de Enthusiasmo, sect. 6. la Forge ap.
Rötenbeccium in Logic. Vet. & Nov. S. 188. 189. Imaginationem

pulcre ita descripsit *Morus*, quod sit ea *anima debilitas & impotentia*, qua in phantasmata eo usque subsidit depressa, ut ad liberiores suarum facultatum, rationis puta, atque Intellectus, usum se recipere nequeat —, quod consuetudo & educatio gradatim facit, idem efficere potest breviori tempore malefana imaginatio, (ad quod Commentarii quasi loco esse possunt, ea, quæ Malebranchius lib. cit. Lib. 2. Part. 3. cap. 2. p. 151. sq. protulit.) Res vero sic se habet utrobique, pergit *Morus* l. c., quemadmodum in Infomniis, ubi illud, quod repræsentatur necessario, accipitur pro vero, quia nihil fortius adest, quod enervat perceptionem. Conf. hic omnino post S. R. *Sensuum*, *Morus* de Enthusiasm. sect. 7. sq. Ejusd. Magni Pietatis Mysterii Explanat. Lib. 4. c. 5. Opp. Theolog B. Verulamius de dignitate & augmento Scient. Lib. 3. cap. 5. p. m. 225. sqq. Frid. Spanhemius in Syntagm. dispp. Theolog. P. 2. in dispp. de Enthusiasmo p. m. 281. sq. passim. Delrio Disquis. Magic. Lib. 1. cap. 3. qu. 3. p. m. 14. sqq. (6) *Mori enim oportet, mori*, inquam, *mundo & carni, ac sensibus omnibus, ac toto hoc animali, qui velit ad hæc secretorum penetralia ingredi, non quod corpus separetur ab anima, sed quod anima relinquat corpus*, de qua morte Paulus scripsit Coloss. 3. 3. 2. Cor. 13. 2. Agrippa de Occult. Philos. Lib. 3. cap. ult. confitetur porro l. c., quod cum ipse hæctenus fuerit humano sanguine sacratus miles, semper fere aulicus, cum carnis vinculo charissimæ, (a qua tamen postea divortium fecit, Vid. Bodinus p. 42.) uxori alligatus, omnibusque instabilis fortunæ flatibus, expositus, NB. totusque a carne, a mundo, a domesticis curis transversum actus, sublimia immortalium Deorum haud quidem affectus fuerit dona, indicis tamen instar esse voluerit, qui ipse præforibus manens, aliis quod iter ingrediendum sit, ostenderet. Præ ceteris autem requisitis Magiæ, omnibus castitatem ceu proprium quarti modi in tyrone suspiciunt. Hinc quoque non solum omnia, quibus Magi utuntur, e talibus desumpta esse debent, quæ nondum cognoverunt foeminam, Vid. librum זוהר in Kabb. Denud. Tom. 2. Part. 1. p. 122., sed etiam pestilentissimus liber רויאל, talem absolute requirit sui lectorem, אשר אתו לא יגע בנדה טומאתהו & ne quid in summa desit mundi-

munditie, jubet: ועל פפש מת לא יבא ובכל ערל לא יטמא וקדש את בשרו במים חיים ויטהר עצמו להיות כאלהים ולא יאכל דבר טמא ולת יגע בכל טומאה ויעשה בקדושתו בכל הכתוב בו ועו הצלחה / Conf. notam 3.20.

& 8 hujus §. (7) Je mehr und besser einer die irdischen Lüste, als das Reich des Bauchs und das viehische Leben an die Seite setzen kan — je geschickter ist er, dieser (sc. beatorum geniorum,) conversation, und Erscheinung habhaft zu werden. *Philirini Theologia & Scientia una & univers.* p. 70. contr. 7ma. (8) Conf. *Agrippa in occultanda Philos. Lib. 1. c. 67.* Emicat hic iterum scintilla, de anima essentiae divinae particula. Conf. & *Gaulminus ad Psellum* p. 126. edit. cit. vid. notam §. hujus §. (9) *Humana namque omnis ac naturalis intelligentia stellis inest, indeque in hominem derivatur, & ab eis illam exugere ipsum oportet, ad animam suam nutriendam, ut cibum sumit ad alendum corpus.* *Paracelsus apud Morum de Enthusias. Sect. 45. f. 209.* (10) Hinc illi etiam, qui CHRISTO speculum natalitium crexerunt, h. e. creatorem creaturae subjecerunt, causas blaspheme arcessunt, quod tantus Prophetas in doctrina ac miraculis fuerit. (11) Haec juxta eosdem causa est, cur Christo res, in expulsiōe Satanarum ita bene successerit. Vid. hanc in rem instar omnium *GAFFARELLI Curiositates Inaudit.* cap. 10. §. 6. p. m. 189. & doctissimas *Michaëlis Notas* p. 317. sqq. & alias in Lutheri quoque nativitate fuisse in dignitate constitutum, *Cardanus de Supplem. Almanach, Tom. 6. Opp. Philos. conspicuo,* contendit. Quas autem Astrologorum Impietates *Io. Pellerier, Alex. ab Angelis, DELRIO D. M. Lib. 4. c. 3. q. 1. sqq.*, alii que innumeri apud *Michaëlem* in *Notis ad Gaffarellum* pag. 304. sqq. 326. sqq. 357. sqq. 385. sqq. citati. (Vid. vel unicus *BACO VERVLAMIVS de Dignit. Scient. Lib. 3. c. 4. p. m. 193. sqq.* aut *H. Morus Magn. Myst. Piet. Explanat. Lib. 7. cap. 17. fol. 295. sqq.*) feliciter conculcarunt. (12) Nigram hic sub specie Albae, vendit Magiam *Arbatel*, quando *Aphor. 15. p. 17. in f. hęc eruat*: Aus Mutterleibe vvirrd der Mensch zur Magia gebohren, der ein rechter Magus seyn soll, andere aber, die sich selbst zu solchem

solchem Ambt eindringen vollen, denen gehets unglücklich von statten. Hieher gehöret der Spruch Johannis des Täuffers, Joh. 3. 27. Conf. etiam Aphor. 42. p. 31. sq. (11) longe aliam legis hujus Mosaicæ esse rationem pecul. disp., quæ חכמה בעליו מים ex Lev. 21. considerabat, præterito anno B. C. D. defendimus, porroque *ὁὐ θεῶν* continuabimus. Taceo, quod *Agrippa* Vulgatam non Fontem sequatur. (14) Plura talia ap. Cel. *Clericum* in Comment. ad Lev. 21. inveniri, memini. (15) Vid. not. 5. sq. hujus §. was bin ich dadurch gebessert, inquit *Philirini* l. c. p. 74., daß ich Engel sehe — so ich nicht dadurch gebessert, und ebenfals verengelt werde. Pergerem ratiociniis: sic hos angelos etiam oportere deificari, quia cum Deo conversantur &c. &c. (16) scil. Lib. 1. c. 2. p. m. 4. sqq., disquirens, qualem oporteat esse Magum. (17) scil. 1) Physica, 2) Mathematica, 3) Theologia, juxta quas Librum etiam in 3. partes divisit, ita ut in libro 1. multa de siderum influxu, præfectura, horumque omnium rita observatione, lib. 2. de numerorum potentia atque virtute, imaginibus atque characteribus signorum coelestium, ad mentem vanissimorum Astrolog. splendide & impune edisserat. (18) Ex Cabbalistarum dogmate, de revolutione animarum atque Pythagoræorum, Platoniorumque *ναδῶδες* hæc illustrari possent. (19) Conf. notam 2. hujus §. Ita etiam loquitur *Pompon.* l. c. in Epist. Dedicat. & cap. 4. p. 36. & c. 6. p. 70. (20) vid. not. 6. drumß wie Eßras mit dem Engel reden solte, delirium mentis est *Philirini* l. c., mußte er fasten —, welches auch in Entziehung von allen andern viehischen Lüsten bestehet. Denn das Reich der Engel stehet in einem reinen und heiligen Wesen. Ja auch die Olympischen Geister, die noch nicht einmahl zu der Dignität und Reinigkeit der Engel gelanget seyn, haben einen Eckel an dergleichen Wesen. pag. 70. (21) Hinc etiam in orac. *Zoroastr.* Sect. XI. v. 316. sqq. jam prohibitum fuit, ne nomina *barbara* seu peregrina, unquam mutarentur, quam in rem *Psellus* ita: Sunt nomina apud unamquamque gentem divinitus tradita, quæ in sacris arcanam vim habent, ne autem hæc unquam in græcam dialectum mutaveris. Ejusmodi sunt Seraphim, Cherubim, Michaël, Gabriel, quæ si efferantur secundum Hebr. dialectum, habent

habent in sacris (ἐν τελεταῖς) vim arcanam, mutata vero in græca nomina, nullius sunt efficacæ. Conf. Clerici Index Phil. ad Stanley Hist. Philos. Orient. voce: NOMINA. Item Reuchlinus de Verbo Mirifico L. 2. c. 8. fol. m. 917. c. 12. f. 923. sq., collectionis Pistorianæ, Picum item Mirandulanum ap. Bodinum in Dæmonom. p. 105., qui & ipse conf. p. 116. Porro Schemhamph. statim sub init. p. 3., Nota item §. 18. hujus Tractatus, Agrippæ occultanda Philosphia L. 1. c. 70. Fraudes autem Satanae ex aliqua hęc parte detexit Bodinus, p. 129. sq. Delrio L. 1. c. 4. qu. 3. p. 51. Lib. 3. P. 2. qu. 4. (21) A Theologis autem nostris Anti-Papisticis jamdudum explosus. (22) Iterum vim imaginationis creatricem seu productricem supponit, Conf. autem, si te Satanae fraudes lateant, Martinus Delrio D. M. L. 3. P. 2. quæst. 4. (24) scil. si spiritum precum Pomponatii ad not. 5. allatum possederis. ארבעתא Aphor. 11. p. 10. ita lunatice concludit: Es gebühret uns die Kunst der Magie allein von Gott zu erbitten, vvelcher uns derselben gnädiglich vviird gevvähren. Denn der uns seinen Sohn geschencket, und uns umb seinen Heil. Geist hat heissen bitten, vviird uns vielmehr die gantze Creatur sicht- und unsichtbahren Dingen unterthänig machen —, alles was ihr bittet &c. Vid. præf. nostræ not. 4. num. IV. & not. 22. §. sq. huncque Arbatelem porro, aphor. 13. p. 11. aphor. 21. p. 19. aphor. 28. p. 24., quibus impietatem hanc suam multo clariöribus impune propalavit verbis, atque extollit laudibus. Religioni mihi duco eadem hic adduxisse. (25) Derowegen wohl mit Furcht und Zittern in der Magia der Geister ist zu handeln, und mit höchster Reverenz gegen Gott, und mit grossem Ernst, Standhaftigkeit und Gerechtigkeit mit den Geistern soll conversiret werden. Und in summa, wer mit den Dingen will umgehen, der soll sich hüten vor allerley Leichtfertigkeit, Geiz, Neid, Haß, und allem gottlosen Wesen, er wolle denn erbärmlich und jämmerlich umbkommen. Ita consentit Arbatel aphor. 27. p. 24.

§. XVI.

Jam ad MEDIA, quibus prædicti fines in Subjectum modo consideratum introduci debent, nobis progrediendum erit,

erit, quæ autem ita comparata sunt, ut minus bona, imo pejo-
 ra censenda sint, quam quæ hactenus protulimus omnia.
 Das Principium Magicum, steht in so weit nicht zu ta-
 deln/ inquit CLIVERUS (1), daß durch die Vereinigung
 mit Gott alle Wunder- Dinge geschehen müssen/ ob-
 gleich keine Creatur tüchtig gefunden wird/ sich dessen
 zu bedienen/ und den Effect davon darzuthun. Hinc et-
 iam restauratarum quarumcunque bonarum scientiarum Pa-
 rens (2), BACO VERULAMIUS de Augm. Scient. lib. 3. cap.
 §. operæ precium est, inquit, notare in illis scientiis, quæ ni-
 mium trahunt ex phantasia & fide, quales sunt NB. *Magia i-
 sta levis*, (h. e. superstitiosa, quæ & passim ipsi Agrippæ. Vid. u-
 nicam ejus præfat. lib. c. vapulat,) *non illa antiqua & deperdita, &
 hodie desiderata, Astrologia, Alchymia, & alia consimiles, media
 sua & Theoriam solere esse magis monstruosa, quam finis est, &
 actio quo tendant.* Inter media autem locant fundamenti,
 quasi loco 1) PIETATEM, quam verò non tam medium,
 quam necessarium prærequisitum supponi, sat abunde ex §.
 præced. vidimus. Tum etiam 2) artificium characterum, 3)
 imaginum, 4) incantationum & sermonum quorun-
 dam (3), & plurimorum aliorum experimentorum mirabili-
 um ad omnem rem, quam animus affectat. Pietatem qui-
 dem requirunt. Nam quemadmodum mali dæmones, malis,
 profanis & lascivis operibus & ritibus allici possunt (4), ita
 quoque nemo negabit, *supercoelestes angelos nobis conciliari
 bonis operibus, pura mente*, mysticis orationibus, devotis sup-
 pliciiis & similibus (5). Hactenus bene, ita tamen ut meliora
 esse potuissent. Audiemus ea, quæ hodie magis suspecta
 habentur, characteres nempe, quorum Quid ditatem, Efficaci-
 am & Usam consideremus cum Agrippæ. QUIDDITATEM
 eorundem quod attinet, ita eandem describit, ut multas si-
 mul

mul incautis fraudes ingeneret. *Sunt*, inquit namque, *ni-*
hil aliud (5), *quam ignobiles quadam litera & scriptura sacra,*
Deorum & Spirituum nomina a profanorum usu lectioneque cu-
stodientes, quas literas veteres, hieroglyphicas seu sacras vocabant,
quia solis Deorum sacris devotas: nefas siquidem putabant sacra
Deorum mysteria, his characteribus committere, quibus profana
& turpia quaeque ad communem plebem conscriberentur. Ali-
bi (6) *eosdem vocat imagines male dearticulatas, habentes*
tamen quandam probabilem similitudinem cum imagine coele-
sti, aut cum eo, quod cupit animus operantis, siue id sit a tota i-
magine, aut a certa aliqua illis nota, totam imaginem exprimente.
Quemadmodum characteres Arietis & Tauri a cornibus forman-
tur tales ♈. ♉. (6 β) &c. *Solis a rotunditate & AVREO ful-*
gore &c. Ex istis deinceps juxta mixtiones signorum & stella-
rum naturarumque constituuntur, characteres mixti (7), &c. &c.
EFFICACIAM vero his prodidit verbis: *Habent communita-*
tem (8) *suam ex radiis coelestium, secundum certum numerum in-*
ter se invicem peculiari quadam proprietate coniectis, quae qui-
dem coelestia, sicuti in diversis radiorum suorum actibus inter se
aliter atque aliter incidentibus, diversas conspirant virtutes (9),
sic etiam characteres, juxta diversas ejusmodi radiorum concur-
sus aliter atque aliter protracti, diversas subito nanciscuntur ope-
rationes, saepe etiam multo efficaciores, quam physicalium com-
mixtionum proprietates, (hoc σοφώτατον est pharmacum atque
suppositum, quod examinatum vide ap. Michaëlis in doctiss.
Nott. ad Gassarellum p. 287.) Veri characteres caelorum, est Scri-
ptura Angelorum, per quam in coelo sunt descripta & significata
omnia, cuilibet (NB) *scienti legere* (10). **USUS** eorum ex fine æ-
stimandus venit, variisque in locis sparsim traditus fuit ab A-
grippa, quominus autem distinctius a nobis h. l. delineari
nequeat, spatii prohibet residuum. Illustrare interim eun-
dem

dem lubet ex infelici defunctorum Theſauripetarum exemplo, ſi forſan aliena nos infortunia redderent cautiores. Sicuti (11) autem in ligno ſiccitas parata eſt ad penetraturum oleum: oleum huic imbibitum eſca eſt ad ignem: ignis ipſe luminis eſt vehiculum; ita quoque certis quibusdam præparamentis naturalibus & artificialibus aptiores reddimur, ut cœleſtia (infernalìa) quadam dona deſuper ſuſcipere poſſimus. Princeps itaque Spiritus OCH cum neceſſario ob ſuum in divitiis diſpertendis regimen (12) evocandus eſſet, hujus favore quoque & amicitia, ſeu ut receptiori lingua loquar, influxu atque virtute præcipue indigebant. Quærenda itaque erant e regnis vegetebali, minerali & animali ea, quæ perhibentur Oſaria, ceu talia, quæ ad fortiorem influxum recipiendum, ſunt magis præ cæteris aliis idonea. Si ergo in animali placuerit ſuſſistere regno, LEO ſe ſtatim inter feras offeret, tanquam animal maxime Oſare (13). Hunc itaque ſi nummo alicui aut ſigillo imprimere volueris, tale præterea obſervato tempus (14), quo O in ſua dignitate conſtitutus cernitur, ſic namque efficaciam plane ineffabilem ſortietur, quod autem opportuniore tempore fieri haud poterat, quam ſi ipſemet O apud ipſummet quoque Q diverteretur, ejusque ſignum, cui Angelum VERCHIELEM præfectū eſſe, ſupra pag. 41. accepimus, intraret (14). Imo vero ut duplicatam, triplicatamque, h. e. plane infallibilem & absolute neceſſariam (Nam ad Fatum hujus Ignorantiæ Magiſtri libenter recurrunt,) conſequaris gratiam, ipſaque ſperatas divitiis, haud ſolius Intelligentiæ NATHAELIS ſcil., quæ Oſi præficitur charactarem (15), ſed Leonini quoque cordis (16), adpinge & imprime characterem (17). His rite peractis fieri non poterit, quin efficaciæ ſupra modo laudatæ vires atque virtutes feliciffimo prorfus ſucceſſu experiaris. Sed *Textor* ſeu Autor hujus ſigilli magici artis ſuæ, ſi quis-

quisquam alius, profecto peritissimus, efficaciam huic suo sigillo non modio, sed totis quasi onustisque plaustris admeriri voluit, quo eo minus optatissimo fine, qui erat Spirituum, maxime vero solarium, confociatio, excideret aut frustraretur. Hanc ergo in rem ex superfluo quasi, & ne unicam quidem observantiarum aut temporis, aliarumque superstitionum micam omitteret, exteriori hujus sigilli oræ seu margini insculpsit. Hæc verba (18):

Non. Chad, Helsy, Saday, San Iaco.

Μορμολύκειον multis hæc verba fuere visa, cum tamen juxta artis præcepta se longe scitissime accuratissimeque habeant. In genere namque citationem Spirituum facilitant & felicitant, in specie autem cum Principem Spirituum Oclarium OCH deperierint, (quod iterum prudentissimum, si insaniam atque anili superstitioni convenit ratio, institutum fuit, Vid. *Agrippa* l. c. p. 342.) ejusque subdæmonium NATHAELEM, (conf. autem not. 4. in præfat. & pag. præced.) qui pluribus ipsos postea docuisset, quomodo etiam cum suo Rege OCH conversatio instituenda esset; ad horum quoque præcise citationem, cum sub eorundem adpectu & influxu felicissimo fuerit fustum, specificabantur. Scitissime, uti dixi, ad regulas artis expressum, nisi aliquantulum detruncatum atque mutilatum appareret, quod idiotis hominibus ceu suæ glebæ affixis, non modo condonandum, sed etiam longe potiori jure librorum Magicorum impressorum, tum Latinorum tum Germanicorum, ex quibus hæc verba primitus sine dubio sumpta fuere, spississimæ Hebr. literarum Ignorantiæ erit attribuendum. Nullus namque dubito, quin aliqui talium librorum exprimi mandaverint, ut Spiritus v. g. Solares, conciliaturus nummo quoque tali incideret:

Nom. Chad, Hely, Saday, San Iaco.

Ex incuria autem aut typographi, aut describentis, litera n pro immediate præcedente facile arripi potuit, quod vel in Catalogis vitiorum typographicorum sæpius perspicitur potest, aut ex nimia describentis festinatione ultimum $\tau\theta$ in fulcrum fuit ommissum, adeoque Nom h. e. NOMina, mira metamorphosi transferunt in NONentia. Subsequentia vocabula sunt mere Hebraica, licet inscitia utentis eadem pro plenis & integris, non decurtatis aut, quod in nominibus, præsertim Dei, est quam frequentissimum, abbreviatis habuerit. Ita namque eadem aliquis Magorum apud impuros Cabbalistas eoque practicos invenit:

קד אררי שדו שם יחו

Hebræarum literarum, Magicarumque rerum peritos, præscio mihi assensuros, præsertim si considerent ab imperito Scriba quædam facillime detruncari aut mutilari potuisse. Operam equidem dabo ingenii causa, cui indulgere juvat, an eorum naniis & densissimæ hebr. liter. ignorantia aliquem affricare possim colorem, licet verendum mihi sit, ne, si vel maxime hujus Sigilli Fabricatorem, Magiæ nigræ quam Hebraismi peritiorem, veluti Cumanum asinum, pelle Leonina vel Reuchliniana induam, ipsum tamen ruditus prodât, meque ob oleum operamque deperditam, in ruborem mittat. Sed esto, objiciat aliquis λεπίστολογος. 1) ρ in אררי per ch legi, 2) אררי fuisse per: Hely expressum, 3) שדו שם per San Iaco reddi. Respondeo per jocum, quia operæ pretium est talibus displicuisse ad 1). Nil facilius esse, quam ut aut a) ρ cum π confundas, præsertim si dexterior illa ρ sinuositas aliquantulum fuit inferius protensa, nec sinistro suo fulcro immediate & contigue applicata, aut β) in valore literæ ρ essetne

[71]

setne Kaph, an Cuph, hunc literionem, quem nequidem pro
 Hebraicarum literarum tyrunculo unquam habere potui, ha-
 sitasse atque cespitasse. Fieri itaque sic non poterat non, ut
 cum χ quoque confunderet, atque pro ψ abbreviate aut
 mutile legaret: *Chad*, cum calamus Scriptorius praterea men-
 tem præcurreret, ad 2) resp. Quibuslibet vel Rabbinismo
 leviter initiatis notum est, vel centies in eorundem scriptis
 יהוה & אלהים , legi pro יהוה & אלהים , atque abbrevia-
 te יהו (19). Quod si ergo captum fabricantis superare cre-
 deres, novisse, literam ך per sibilum nonnunquam uti ך ra-
 phatum efferri juberi (20), concipias tibi atque conspicare,
 aut literam ך cum abbreviationis nota signatam, figuramque
 s æmulantem, aut concedas latinorum literis fuisse quidem
 expressum, sed ita ut litera d inversum situm כ nacta fuerit,
 quo proxime ad figuram כ aut כ accedit. Taceo consultò,
 multos magnosque Philologos, incomparabilem BUXTOR-
 FIUM (21) secutos, confiteri necessum habuisse, verum lite-
 raram כ , ג , ב , sonum, nobis Germanis hodie esse incognitum.
 Literam כ interim cum adspiratione fuisse prolatam, nemo,
 nisi qui talia fabrilia tractante est indoctior, mirabitur. Resp.
 ad 3), quod San Iaco pro יהוה ש perperam legerint, ex eo
 patet, quod nomen San, tanquam nomen plenum & inte-
 grum non habeat comma aut incisum sibi adjectum, quia
 nec esset vox abbreviata, nec peculiare Dei nomen ut יהוה
 constituerit, sed nomen illud *κατ' ἐξοχήν* tale, indigitaverit.
 Quod igitur San potius, quam Sam legerint eadem conje-
 ctura, qua supra Non pro Nom lectum fuit, palliari potest.
 Eadem quoque accurratione, qua יהוה per Saday redditum
 fuit, eadem quoque ש per San, expresserunt. Porro ך pro
 ך in יהוה ignorantia forsitan cujusdam & alphabetarii typogra-
 phi, qualem aut Lynceo oculatiorem, aut Mida auritiorem
 fuisse

fuisse oportuisset, si tam argute Hebraica dignoscere potuisset, intrusum fuisse suspicor. Quod autem verenda hæc Dei nomina, eum præcipue in finem profanata fuerint, contestabuntur Magica scripta omnia (22).

(1) Philosophischer Welt-Mercurius Part. 2. p. 5. (2) Petrus DEVILLEMANDY in Scepticismo Debellato p. 28. (3) Conf. *Psellus* p. m. 28. (4) *Agrippa* in O. P. L. 1. c. 39. (5) ib. Lib. 3. cap. 29. pag. m. 436. (6) Vid. not. 8. hujus §. (6 β) Vide, quæ ad notam 23. transjicere debuimus. (7) Cautelam hic suppeditat *Arbatel*, aphor. 36. p. 27. (8) *Agrippa* l. c. L. 2. c. 51. p. 319. - 324. Examinat vero hæc atque talia, DELRIO Disqu. Mag. L. 1. c. 4. qu. 1. (9) *Coelestium enim corporum radii* [NB.] *animati, viri, sensuales, dotes mirificas, potentiamque vehementissimum secum ferentes, in repentino momento ac subito tactu mirabiles sic imprimunt vires, Agrippa* L. 2. c. 35. Hinc etiam *Cardanus*, insignis alias & *vehemens Astrologus* juxta HEVELIVM, ipsammet Astrologiam non prorsus repudiantem, in *Cometogr.* Lib. 7. fol. 428., ipsi quoque *Soli*, quia lucet, intelligentiam adscribit, castigatus ea propter ab *Henr. Moro* in *Magn. Myst. Piet. Explan.* L. 3. c. 2. sect. 3. fol. 95. Conf. autem pro ulteriori antidoto, *Martinus Delrio* l. c. L. 1. c. 3. qu. 1. p. m. 10. sqq. (10) Conf. *Cel. & S. R. AUTOR* *Introd. ad Philos. Ebr.* p. 333. sqq. Ex instituto autem lectissimas *Michaëlis ad Gassarellum* animadversiones p. 290. sqq. p. 445. sqq. *Tyronibus* interim sufficiet *B. PFEIFFERVS* *Introd. in Orient. Disp.* 3. qu. 2. p. m. 47. edit. Witteb. 1671. 4. (11) *Agrippa* L. 1. c. 37. p. m. 76. (12) Vid. quæ in notis ad præf. p. 6. diximus. (13) *Agrippa* L. 1. c. 23. p. 54. (14) imo quod in nostro sub frontem hujus tractatus conspicuo numismate observatum fuit, quam prudentissime, non quamlibet, sed certam eligit materiam, cujus viz. virtus naturalis, cum specifica simul operi conveniat, (h. e. pro Spirituum Solarium favore attrahendo, adhibeas quoque metallum Solare i. e. aurum.) *Talis namque imago cum propter materiam naturaliter operi ac cælesti influxui congruam, tum propter figuram cælesti figuræ similem paratissima est, ad actiones & vires cælestium*

caelestium corporum & figurarum capiendas: & caeleste munus subite in se concipit, tum agit assidue in alterum, & res alia per obedientiam sese inclinant ad illam. Agrippa L. 2. c. 35. Atque hæc, quæ hucusque explicuimus, tum nostro numismati aureo, tum sigillo Weberi Magico, stanneo aut argenteo. (Vid. notam 18. hujus §.) vides fuisse communia. Hinc, cum tanta divinorum nominum in nostro nummo haud deprehendatur profanatio, quantam quidem mox in Weberiano sigillo percipiemus, mitius quoque de eodem judicandum erit, hunc fere in modum, quod Monetarius ejusdem, imaginem Solis cum sigillo Solis imprudenter confundens, superstitione crediderit, numisma Olare, (cui tamen Solis etiam imaginem imprimere debuisset, vid. Agrippa cap. 41.) reddere sui possessorem invictum, honoratum, fortunatum, divitem, ab omnibus dilectum, & incepta deducere ad finem, satisque esse, hoc a se numisma cum fuisse, hora Olis, ipso ascendente in prima facie Ω. Vid. Agrippa l. c. (15) Vide posticam nostri Nummi præfixi a parte superiori, & conf. Agrippam c. 22. (16) Imaginem Leonis in antica conspicuum, fecerunt sub corde Leonis. Idem l. c. cap. 47. p. 311. (17) ap. Agrippam c. 52. p. m. 323. reperiendum, & in nummi nostri postica, a parte inferiori conspicuum, in forma, quæ dicitur, dilatabili. Nodulos aliquot pro certiori efficacia habet adjectos, quales in Weberiano sigillo non commemorantur. (18) Vide *Nahre Eröffnung der Genaischen Christnachts-Tragödie* p. 36. (19) Vid. Cel. DANZII *Rabbinismus* Encl. §. 67. (20) Vid. B. Pfeiffer *Introd. in Orient.* p. 53 edit. cit. (21) Thes. Gram. Lib. 1. c. 1. p. 2. admirando juxta peritissimum harum rerum Censorem LUD. DE DIEU in Gram. LL. OO. *prorsus opere. Mibi sane clavis est, inquit, Scriptura biblica, quam omnibus Theologie Studiosis & Hebraizantibus commendatissimam esse volo.* (22) Vid. Schemhamph. Salom. a. 86. pl. 3. Frfti. &c. in 4. edit., sumtibus Andr. Luppü, privilegiati Typographi, statim sub init. PETRI DE ABONO *Elementa Magica* p. 451. sqq. Tomo I. Opp. Agrippæ Lugduni per Beringos (fictitios) fratres sine mentione anni in 8. edito, nilque nisi mera Magica & Divinatoria continente, reperiunda. Quam operum editionem si citius usurpare licuisset, va-

ria v. g. ad pag. 3. incredibilem sanctissimarum precum ad quodlibet magicale opus abusum, ex pag. 425. & sqq. 445. &c., passim ex hoc *Petri de Abono* tract. detegere, sicque *diabolum candidum* eo apertius prodere potuissemus. Sed vero conseras nostras pag. 27. 53. 65. ipsumque librum Razielis, hinc inde. Item, quæ pag. 33. notula e de circulo diximus plenius, nempe ex pag. 434. 444. 450. 570. edisseri potuissent. Conf. tamen de hoc *Petro de Abono* ea, quæ B. QUENSTEDIUS in Dialog. de Patr. Illustr. Vir. pag. 277. edit. 2dæ conlegit. (23) Constat ex Astronomicis has signorum, planetarumque denominationes esse mere arbitrarias, si non chimericas, talemque sæpius cum figura significanda ostendere similitudinem aut convenientiam, ut nisi pictoris penicillum delirave Magi phantasia accesserit, nunquam ex signo Υ &c. imaginem vervecinam collegeris. *Archangelum* namque *Minoritam* a quolibet derisum iri prævideo, asserentem, fol. 818. l. c. *Quamvis imagines in caelo stellato appareant, non tantum in situ siderum, sed in veris etiam figuris —, sicuti comprobarunt certis temporibus & instrumentis Viri probatissimi, qui oculis propriis viderunt Tauri vel Arietis figuram in orbe signorum.* Quæ alias de prima hujus impositionis, pedum, agrum, tuguria, &c. &c. totumque Ethnicismum vehementer redolentis, origine, variisque ideo circa easdem immutandas consiliis, vario imparique successu agitata, dici possent, argumenti nostri rationem habituri, scientes præterimus. Conf. Autores hanc in rem apud MICHAELEM in doctiss. notis ad *Gassarelli* Curiositates Inaud. p. 282. 390. sqq.

§. XVII.

Pedem nunc nisi opella hæc nimis excrevisset, promoveremus ad IMAGINVM atque PENTACVLORVM considerationem. Sed vero cum coecos atque claudos, quibus Davidis anima adeo infensa erat, si Deus, Dominique Respondentes voluerint, peculiari opera consideraturi simus, horum quoque telesmatum & imaginum, qui ejusdem per omnia cum characteribus atque sigillis habentur usus & efficaciam, impie-

impietatem ex instituto flagellabimus, adnotantes interea hanc artem fabricandi characteres, sigilla & statuas, *σοχηστικα* *Ιουδαι* appellari solere, ultimamque Astrologia speciem constituere. De qua etiam, quod miraberis, ROB. FLVDDE, ita iudicat: *Quoniam ars diabolica cum hac se miscet, sicuti quam sapissime videmus, rem bonam impiorum abusibus commaculari & conspurcari NB. illam repudiabimus.* Nam alibi (1) Genium suum investigaturo jubet, ut laminas metallicas, quibus Planetarum figuras insculpat, sub certa constellatione sibi comparet. Quæ, quomodo cum Philosopho Scripturacio seu Mosaico conveniant, cum laminum fabricam præmissis precibus suscipiendam doceat, (vid. pag. 26. sq. hujus tract.) majores talium hypocritarum aestimatores viderint. Conf. quæ p. 6. circa finem præfaminis, & ad notam 22. §. præced. monuimus. PENTACVLA autem quod attinet, illa sunt signa quedam sacra, a malis eventibus nos præservantia, & ad malorum demonum constrictionem & exterminationem nos adjuvantia, bonosque Spiritus allicientia, nobisque conciliantia. Constant autem pentacula ex characteribus & nominibus bonorum Spirituum superioris ordinis, vel ex sacris picturis S. Literarum —, vel ex figuris Geometricis, sacrisque Dei nominibus, secundum multorum rationem invicem compositis, vel ex omnibus iis aut eorum pluribus mixtim compositis. Characteres autem, qui ad pentacula constituenda nobis utiles sunt, ipsi sunt characteres bonorum Spirituum —. Quocumque igitur hujusmodi caractere instituto, circumducemus illum duplici circulo, in quo circumscribamus nomen sui angeli &c. Quæ omnia fusius ab Agrippa l. 4. p. m. 424. sqq. explicantur, quam quidem Lib. 2. c. 23. docuerat, Conf. & Lib. 3. c. 31. Ex Petro de Abano p. 449. prolixius & plenius illustrari hæc possent, nisi scandalum evitasse, satius nobis duceremus. Nec enim omnibus omnia scire expedit,

Gratias potius Deo agamus, indeque nostram æstimemus felicitatem, quod benignissime nobis revelaverit, cacodæmonem equidem molossi ad instar catenis infernalibus esse ligatum, sed & liberius nonnunquam ceu Canem rabidum aut Leonem rugientem divagari, ita etiam, ut ob tantam libertatem PRINCIPIS nomen ipsi attribui possit. Quod si præterea notaverimus, Diabolum ut mille artificem apud incredulos plurimum, imo & sensus eorum excœcere posse, facile conculcabitur omnem argutiarum apparatus petulantisque rationis strepitum, a PETRO POMPONATIO (2) excitatum, eum solummodo in finem, ut suam in Aristotele defendendo exerceat vesaniam, ostendatque in relegatione & pernegatione diaboli, lectionem. Ex abundantia hanc, contra Pomponatium defensurum, effectus characteribus, imaginibus atque incantationibus adscriptos nullo modo a demonibus (3) proficisci posse, affirmemus thesin: *Demon non collective, sed individualiter seu distributive intelligendus, singularia cognoscit per species non congenitas, sed de novo receptas, ita ut istæ species generentur in intellectu demonum, & ab ipsis demonibus, si v. g. Socratem præsentem, contemplari velint, & ab aliis sive nunc fuerint materialia sive immaterialia, parum curamus.*

(1) In de Sophia cum Moria (h. e. Merfeno) certamine Lib. 3. fol. 77. conf. p. 26, sq. hujus tractatus. (2) de Incantatt. cap. 1. per totum, quod unum est ex subtilissimis. (3) His enim nos in mundo carere posse, docuit ipse nota §. ad §. 4.

§. XIIX.

Tædet me delassatum plus ineptiarum, quæ ne unicam quidem micam falis in se continent, attulisse, nec tamen ex hoc limo prius evasero, quam modum Spiritus evocandi exposuero. Adhibentur autem incantationes ideo, non quod sacri

sacri daemones iisdem adstringantur, aut Sol aliaque stella fer-
 monem nostrum audiant, sed per easdem, uti per multa alia
 v. g. sidera, elementa &c. a nobis alliciantur, atque ex colli-
 gantia quadam naturali moveantur, sicuti in corpore huma-
 no membrum unum movetur, percipiendo motum alterius.
 Vid. hic AGRIPPA L. 2, cap. ult. Sic est apud PORPHYRIUM:
*Tu, qui e limo emerfisti, qui sedes in loco, qui navigio navigas,
 qui singulis horis formam commutas, & in singulis Zodiaci signis
 commutaris —* His & huiusmodi Symbolicis orationibus atque
 hymnis, quia divinarum virtutum signa sunt, daemones nonnun-
 quam hominis usibus sponte, & invocantium (1) precibus victi,
 facilius accedunt. Sed & divinitatis consortium (2) cum mente
 humana efficit, quod ipsi boni Spiritus nobis libenter adstant, ac
 potentiam virtutemque suam nobis communicant, quotidie nos il-
 luminantibus, miraculis, divinationibus, auguriis adjuvantes,
 operantesque in nostras animas, tanquam sibi consortes imagines,
 eas suis influxibus formando, sibi que simillimas efficiendo, usque
 adeo, quod anima nostra saepe tam ferme mirabilia operetur,
 quam coelestes soleant daemones. Vincula autem, quibus alli-
 gantur Spiritus, obtestanturque, vel exterminantur (3), tri-
 plicia sunt: quaedam enim sumuntur ex MVNDO ELEMEN-
 TARI, v. g. quando adjuramus: Spiritum aliquem per res in-
 feriores & naturales illi cognatas, vel adversas, quatenus illum
 invocare vel exterminare (4) volumus, ut per flores, per herbas,
 per animantia, suffitus. Vid. not. 4. §. 12. &c., prouti haec etiam
 divinis laudibus & benedictionibus saepe inferuntur, ut patet in
 cantico trium puerorum, & Psalm. 148., & in consecratione &
 benedictione cerei paschalis. Hoc siquidem vinculum operatur
 in Spiritus virtute apprehensiva, sub ratione naturae praesunt, &
 eam favent aliamque abhorrent — Huc etiam referam
 egregium (scil!) illud RAZIELIS consilium, quod fla-
 tum

tim fol. I. a lin. 4. ante fia. & sqq. protulit, cum argumentum libri in simul aperire possit. Ita autem verba fluunt:

ואלה רברי הספרו אם בקש אדם להצליח ולעשות
 דבר ממנו יספור שלשה ימים לפני כן יום ראש חדש
 של ירח ואף יאכל כל ספק טומאה ולת כל
 מוציא דם ולא ישתה יין וישנה ממשכב אשה ובאלו
 תמים ירחץ במים לפני עלות השמש ויבא שתי
 תורים לבנים וישחטום במאכר של נחשת שיש לו שתי
 פיות וישחט התור האחד בפי המאכלתה האחר והשני בעבר
 השני ויוציא את מעיהן וירחץ במים ויבוא שלשה שקלים
 מיון ישן ולבנה זכה ומעט רבש נקי וברוכ וכלכלם כאחד
 עם בני מעי התורים וימלאם וינתח אותם נתחים
 נתחים ויתן על הגחלים לפני עלות השחר ויהיה עטוף בכבד
 לבן ויעמך וילך יחף ויזכר את שמות המלאכים המשרתים
 בחדש ההוא שחונת שואל בו וישרף כל דבר
 מהנתחים כל יום ויום שלשה פעמים ביום
 כל נתח וביום השלישי יבית כל הדשן ויפזר אותו
 על הקרקץ בתוך הבית וישן עליו וזכיר עליו השמור
 של המלאכי הארירי החוקי הנבורי הקרושי המושלוי
 וישן ולת ידבר עם שום אדם ויבאו אליו המלאכים
 בלילה בחזיון במראה ולת בחידור וידעוהו
 ויגלו לו כל דבר אשר ישאל בלילה פחד:

*h. e. vulgaria vulgaribus, altiora vero & arcana altioribus at-
 que secretis tantum communices amicis. Da foenum bovi, sacca-
 rum psittaco tantum —, ne boum calcibus, ut plerisque contingit,
 subjiciaris. Trithem. in Epist. ad Agrippam 1510. d. 8. Apr.
 scripta, & sub frontem Librorum de O. P. conspicua. De-
 buimus praeterea praefixis dispp. nostrarum inservire limitibus,
 quæ praecipua causa fuit, cur Razielis loca nunquam verterim-
 us. Et numne Germanica Arbatelis atque Schemhaph.
 Salom. loca retinuiamus, sine adjecta latina versione in gra-
 tiam*

[79] SS

tiam eorum, forsan suscipienda, qui Germanica nescirent?
 Secundum vinculum, sumitur ex MVNDO COELESTI, quum
 scil. adjuramus per coelum, per stellas, per harum motus, ra-
 dios, lumen, gratiam, claritatem, nobilitatem, fortitudinem, in-
 fluxum, mirabilia &c. & hoc vinculum operatur per modum cu-
 jusdam admonitionis & exempli. Habet etiam nonnihil impe-
 rii, maxime in Spiritus ministros, & qui ex infimis ordinibus
 sunt. Tertium vinculum ipsum est ex mundo INTELE-
 CTVALI atque divino, quod religione perficitur, v. g. cum
 adjuramus per sacramenta, per miracula, divina nomina (5), per
 sacra signacula (6) & cetera religionis mysteria, quare hoc vin-
 culum, omnium supremum est, & fortissimum, agens in Spiritus
 imperio & potestate. Illud autem observandum est, quod sicuti
 post universalem providentiam est particularis providentia, &
 post NB. universalem animam, particulares animæ: ita primo in-
 vocamus per superiora vincula & per nomina atque virtutes, quæ
 regunt res, deinde per inferiora atque res ipsas. Sciendum et-
 iam, quoniam per hæc vincula non solum Spiritus, sed & omnes
 ligantur creaturæ (7), ut tempestates, incendia (8), diluvia, pe-
 stes, morbi (9), vis armorum & animalia (10) quæque, adsumen-
 do illa, sive per modum adjurationis, sive per modum deprecati-
 onis seu benedictionis, ut in adjuratione serpentum (11) præter
 naturalia & coelestia commemorando, ex mysteriis & religione,
 maledictionem serpentis in paradiso terrestri, erectionem serpen-
 tis in deserto, adsumendo præterea vers. 13. Psalm 91. NB. Super-
 stitio etiam in his plurimum pollet, per translationem alicujus ri-
 tus sacramentalis ad id, quod ligare aut impedire intendimus,
 utpote excommunicationis, sepulturae vel exequiarum ad extermin-
 andos morbos, vel serpentes, mures vel vermiculos, quod in plu-
 ribus locis sic factum legimus, & adhuc fieri consuevit. Pejorem
 atque blasphemiosem, fateri cogor, ex Agrippa §. non-
 dum

dum protulimus, nec tamen erant reticenda, quia Diabolum candidum probe nosse multum hodie interest, cum præsertim conversatio spirituum hodie ita sit commendatissima. Haud satis excusationum ex eo quis afferet, qui *Agrippam* hæc relative & uti genius hodierni seculi fert, ad modum historiarum, aliorum sententias referentium, scripsisse declamaverit. Habent profecto, qui illum a Magia prorsus defendunt, quod fatagunt. Conf. interim contra impietates hoc §. auditas, *Morus* in *Modesta Inquisit. in Mysterium Iniquitatis Part. I. Lib. 3. cap. 18. sqq.* Opp. Theolog., omnesque qui de Idololatria, Superstitione &c. commentati fuerunt, autores. Nota tandem, *LOCVM*, in quo spirituum conciliationi studere velis, debere eligi *mundum, castum, oclusum, quietum, semotumque ab omni strepitu, nullis alienis adspectibus subiectum*, Vide *Agrippam* Lib. 4. p. m. 433. sqq., variisque suffumigationibus atque orationibus eundem debere consecrari, Idem Lib. 4. pag. 429. sqq.

(1) Talia a bonis geniis respui solent. Vid. *Apoc. 19. 10.* & *Systemata Theol. & pag. 27. not. 3.* (2) multo clarius adhuc mentem de Deificatione exprimit, p. 566, in *Epist. ad Aurelium* ab Aquapendente A. 1527. scripta, quam vero quominus huc transcribamus, plagula prohibet residuum. Vid. heic interim p. 61. ad §. 15. & *Reuchlinus* de Verbo Mirifico Lib. 3. cap. 6. fol. mihi 91. Tomi Pistoriani. (3) Ulterioris explicationis ergo, conf. Lib. 1. cap. 71. p. m. 161. sq. de *Occultanda Philos.* (4) Conf. *Pfelli* Dialog. p. m. 87. edit. Paris. *Gaulmisi*. uberiorem autem explicationem pete ex *Agrippa* Lib. 1. cap. 69. (5) Conf. *Agrippa* L. 1. c. 71. & *Reuchlinum* de V. M. Lib. 2. cap. 11. f. 921. & not. 18. ad §. 15. hujus disp. de nominibus barbaris. Sunt bona mixta malis, quando Liber *RAZIEL* fol. 4. a lin. 4. & sqq. hæc de Nom. Div. protulit: וכל המזר באותיות השם הקדוש ולא יקדש את עצמו ולא יטהר את בשרו ויגע בזה בלו טוהר וינהג בו בקלרות ראש ולא ישמרחהו בדרכונה ויוזר

ויהי לדור און עולם ותועלתו לא תמורת ואשו לא תכבה
 ומארת כל ינדוהו ושאר אל החשר יהדפוהו כי אם הולך
 אחרי וראת יוצרו ונהג בו כטהרה ובקדושה זוכה לכל
 דבריו ויצליח בכל מעשיו וינתן לחן ולחסד ולרחמים
 בעיני כל ראו וכל אויביו יראו ממנו ומפניו כי
 שם הקרו יקרא מיחכם ויבן אלת נכון וידעם
 כי ישראל ררכי ה ופושעים וכשלו בסו

(6) Aut intellexit S. S. Dei Sacramenta, quibus Pontificii libenter abutuntur in adjurationibus, aut sigilla *sacra*, h. e. sacris Dei nominibus insignita. (7) Conf. *Agrippam* de O. P. L. 3. cap. 11. taliaque examinantem, *Delrionem* Lib. 1. c. 3. qu. 4ta. & Libro 2. fere toto v. g. quæst. 10. 11. &c. Formulas autem huic detestandæ rei, quas putat idoneas, suggerit Tenebrio ille, qui sub Salomonis nomine mundo imposuit, suo Schemhamph. p. 5. &c. (8) *Collegium Curiosorum* de Magia Naturali p. 139. exempla extinctorum per prolationem heptalogi Christi incendiorum producunt. Haud omnibus se probabit Collegii hujus opinio: Daß es zwar nicht unmöglich sey, etwas Dadureh (per characteres, certas formulas ex Psalterio, Genesis &c.) auszurichten, wenn sie nur mit einer Devotion in grosser Noth, und zu einem guten und zulässlichen Ende gebraucht werden. Nam talem pietatem Magi semper prætendunt, terribilissima quæque operaturi, sicuti ex Arbatele atque Schemph. Salom. jam aliquoties audivimus. Receptior itaque est sententia Io. *Bodini* Lib. 2. cap. 1. p. 105. & cap. 2. pag. 127 sq. Pluribus atque ex professo autem hic vide *Delrionem* Lib. 3. P. 2. qu. 4. sectionibus variis hinc inde. (9) quam recte, docebit cum allegatis a se Autoribus & Medicis, *Michaëlis* ad *Gaffarellum* p. 288. sq. (10) Contra vide *Delrio* Lib. 2. qu. 13. pag. 152. sqq. (11) Conf. *Bodinus* loc. cit. circa fin. cap. 2di, præ multis cæteris autem *Delrio* L. 1. c. 4. qu. 3. p. m. 48. sqq. (12) Ita Lib. 4tus. *Agrippæ* vulgo adscriptus p. m. 429. sq. Tom. 1. Opp. Lugduni per *Beringos* fratres in 8. sine mentione anni editorum reperiendus.

L

§. XIX.

Audivisti hactenus L. B. forsā non sine grandi patientiā Tuā læsione *Agrippam*, nullusque dubito, quin de eodem pronuntiaturus sis, Hof. 9. 7. *מטגרי איש ררוח*, quia tanto cum strepitu, adeo multa de Spiritibus deblateravit. Dubitari multis ex causis posset, an ingenui viri officium expleverim, quod mentem *Agrippæ* ex solis illius 3. libris Occultandæ Philosophiæ, aliis dijudicandam proposuerimus. Ast cogimur hac vice vela dissp. nostrarum contrahere, iudiciumq; nostrum de *Formali Magiæ atque Magiæ accusatis* (1), aliis referre occasionebus. Consideremus interim hæc duo: 1) Numne justum sit aliquem Magiæ (quod par cum Atheismo crimen habetur,) accusare, imo & pertinaciter condemnare, cujus Scripta nunquam legerimus, aut cui diabolica scripta invito tribuimus. 2) An viri sapientis sit ea, quæ non intelligat, Magiæ condemnare, & qualis controversiarum Magiæ ergo suspectarum, debeat esse iudex?

(1) scil. *Ficino, Tribemio, Agrippa*, & qui hunc saepe, non tamen quoad verba exscripsit *Rub. Fluddo*, alias de *Fluctibus*. Forsan si SUPERIORUM atque Patronorum manus obstetricantes experiremur, Bibliothecarium Magicum subnecteremus, eo faciliiori opera conficiendam, quia hoc hominum furfur se mutuo fidelissime exscribit.

DISPVATIONVM MAGICO-THEVRGICARVM
DE

CONCILIATIONE
SPIRITVVM,

QVARTA

EXHIBENS

GENERALE HVIVS ARTIS EXAMEN

QVAM

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,

SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. GVILIELMO HENRICO,

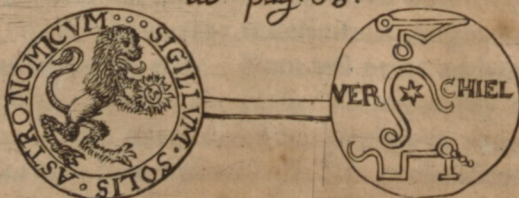
SAXONIE, JVLIIACI, CLIVIE, MONTIVM,

WESTPHALIEQVE DVCE, ETC. ETC.

BENEVOLO SVPERIORVM INDVLTIV

IN ILLVSTRI SALANA

*Numisma aureum
ad pag. 68.*

SVB PRÆSIDIO

M. DAVIDIS RICHTERI, GÜSTROA - MECKLENB.

PVBLICE TVEBITVR AD D. — JVLII A. MDCCXVI.

GEORG. ERHARD. HAMBERGERVS, *Jenensis.*

JENÆ, APVD JOH. BERNH. HELLERV. M.

[Faint mirrored text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

D
 taque o
 bet ho
 nium
 brazo
 praeci
 matio
 (in sin
 Non it
 homin
 mamo
 forcia
 oligor
 merum
 chuen
 H. A. H.
 lum pu
 se, extr
 quem
 ologi
 as auct

DISPUTATIO IV. ET ULTIMA.

§. XX.

DEsiderabitur a nobis, opinor, ut præter ea, quæ jam sparsim supra allata fuere, generaliter nostram de Conciliatione Spirituum repetamus sententiam. Itaque quod FINEM PROXIMUM atinet, concedamus, cuilibet homini pio, peculiarem a DEO angelum tutelarem seu genium fuisse designatum (1). Hæc vetustissima quoque Hebræorum fuit sententia (2). Imo ipsemet Divus LVTHERVS præscriptam Patribus & Matribus-familias benedictionem matutinam & vespertinam (3) ita finit: *Tuus sanctus Angelus (in singulari,) sit mecum, ne Diabolus quicquam in me possit.* Non itaque non fieri potuit, quin ea sententia, quæ singulis hominibus suos assignet Angelos, etiam acutissimo *Hulsemanno* (4), neque heterodoxa, neque contra *Scripturam* temere asserta videatur. Nec est, quod πολυθεϊστικόν caterorum Theologorum (5) nobis obvertas: indefinitum Angelorum numerum piis adsignatum esse. Nam vel prius ad hanc objectionem respondit *immortalis gloria Theologus* (6) *B. GERHARDVS*, quam nata esset, dicendo: *Ordinarie unum Angelum pio cuius ad custodiam destinatum esse, NB. probabiliter dici posse, extraordinarie autem plures Angelos ad singulos fideles mitti* (7), quem proinde pro sua quoque sententia γνήσιος *Musæana* Theologiæ discipulus *B. Bajerus* in suo *Compendio* allegavit. Caveas autem, ne cum *Cabbalisticis* (conf. not. 2. hujus §.) credas, hunc

M

cate-

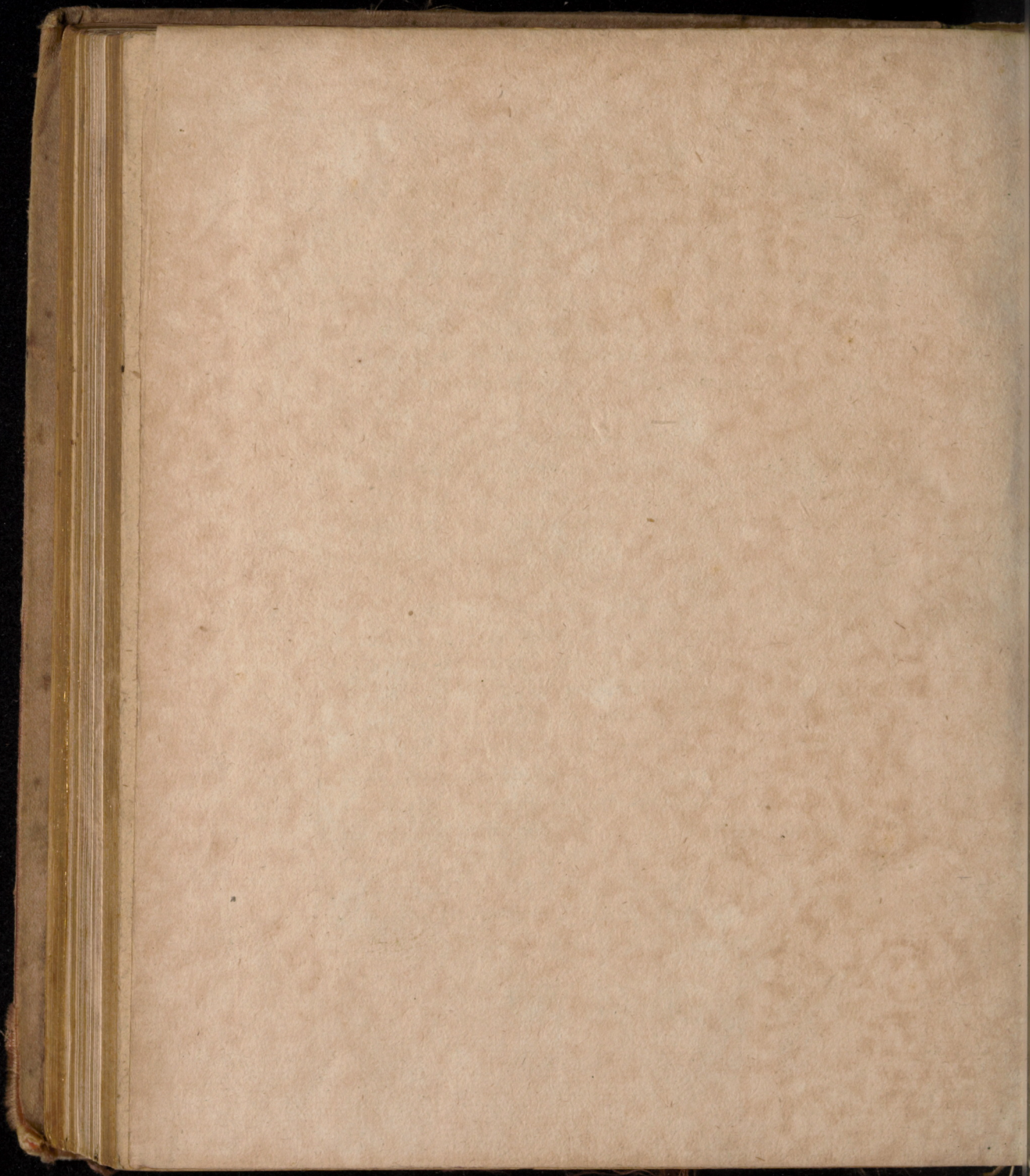
ceterosque Angelos, quandoque familiares fieri cum hoc, qui
 sua curæ addictus sit. Nam quamvis Abrahamum, qui An-
 gelos optatæ prolis & multarum rerum nuncios habuerit,
 Jacobum, qui Angelorum familiaritate in tota sua peregrina-
 tione usus fuerit, Eliam —, Petrum —, Johannem —, Mo-
 sen —, de quo Paulus dicit, quod Lex per Angelos nempe famili-
 ariter cum ipso agentes, &c. exemplorum quasi loco adduxerit
Archangelus, tamen ex iis, quæ § 14. attulimus, dissolvi possunt.
 Speciosum incautis videbitur assertum: *Deus clientulos suos*
tanto numine Angelorum munire studuit, ut nedum Angelorum
familiaritate gaudere possit, quin etiam & fieri Angelum (8).
 Quod autem FINEM REMOTVM, seu ut quisque genium,
 suæ vitæ generi conformem eligat, attinet, illud suppositum
 habet, quod *hic demon siderens detur a sideribus, quibus talis*
professio vel secta, quam homo aliquis professus fuerit, subjicia-
tur, quod adeo recitasse, est refutasse, quod etiam de FINE
 OBJECTIVO intellectum volo, quia tales orbium cœlesti-
 um Intelligentiæ, Ethnicismo, Muhammedanismo, omnique
 superstitioni longe viciniore sunt, quam Sacris literis, quæ
 diversas longe Angelis orbibusque cœlestibus attribuit fun-
 ctiones, vid. Gen. I. 14, Hebr. I. 14. Quæ porro ad dignificati-
 onem SVBIECTI requirebantur, adeo manifesto impia sunt,
 ut Christianis auribus, si non horrenda auditu, tamen into-
 lerabilia videantur. Id quod illi concedent, qui abyssum I-
 niquitatis Platonico-Fanaticæ, de anima nostra, essentiæ divi-
 næ particula & scintilla, in locis de Imagine Dei, Conversio-
 ne atque connexis, intimius speculati fuerunt. Scriptura S.
 potius tale Subjectum requirit, quod 1) timet Deum, Psalm.
 34. 8. 2) salutis æternæ cura tangitur, Hebr. I. ult. Cætera digni-
 ficationis requisita, haud postulat. Hinc prudentissime Sor-
 bonna A. 1398. pro errore declaravit: *Quod verba sancta & ora-*

tiones

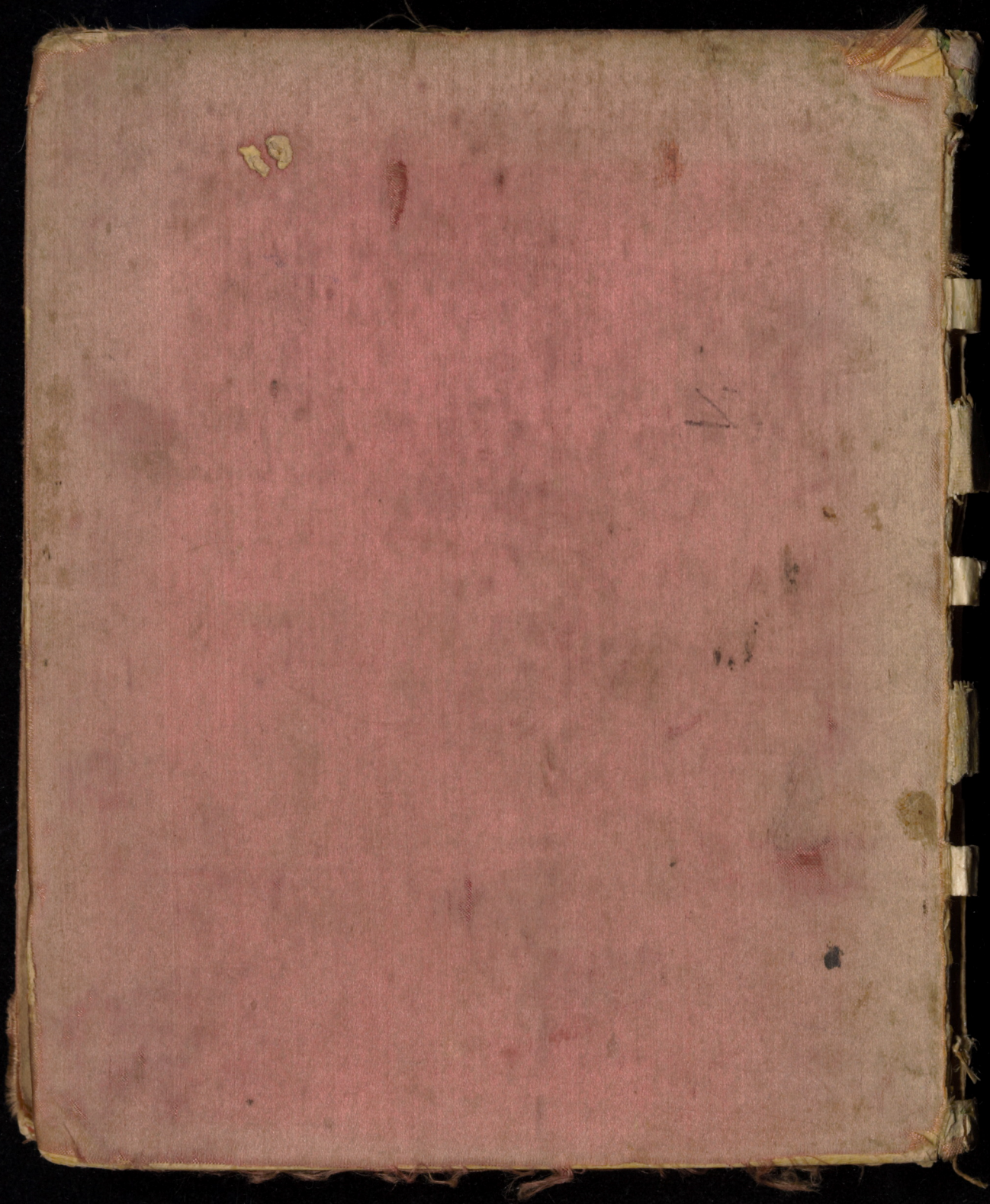
*tionēs quaedam devotæ, & jejunia, & balneationes, & continentia
 corporalis in pueris, & aliis, & missarum celebratio, & alia ope-
 ra de genere bonorum, quæ fiunt pro exercendo hujusmodi artes:
 excusent eos a malo & non potius accusent. Nam per talia Sa-
 træ res, imo ipse Deus in Eucharistia Demonibus tentatur immo-
 lari, & hæc procurat Demon, vel quia vult in hoc honorari simi-
 lis Altissimo, vel ad fraudes suas occultandas, vel ut simplices il-
 laqueet facilius, & damnabilius perdat. Denique cum ME-
 DIA sint omnium actionum anima, ita ut res etiam licita
 præceptaque per solam non justorum mediorem applicatio-
 nem evadat culpabilis, quilibet incantationes, characteres,
 sigilla Magica &c. &c., seu media spuria & impia rejiciet.
 Nomen Dei in solamen animæ nostræ, & quod in angu-
 stiis invocemus, non autem pro lubitu nostro in vanum as-
 sumamus, revelatum fuit. Quæ auguria & temporum
 discrimen attinent, sat claris verbis in S. L. fuerunt prohi-
 bita (9). Taceo, quod Angelos citare, sit contra reverenti-
 am hæc Dei ministris, non vero nostris subditis aut manci-
 piis debitam (10). Invocare autem eosdem plane est idolo-
 latricum. Bona namque fortunæ, ut de majoribus consulto
 fileam, nobis vix a se dabunt, quia eorundem largitionem si-
 bi solus Deus reservavit, qui eadem nonnunquam NB. dor-
 mientibus largitur. Saniora sunt, ut cognoscamus I. im-
 promeritum Dei erga nos mortales favorem, quod substan-
 tias multo nobis excellentiores, qui pro salute nostra excu-
 bias agerent, elegerit (11). II. Nos nulla re citius eos posse
 allicere, quam vitæ castitate & sanctimonia. Quæ vero ad
 arctiorem nos cum iisdem familiaritatem possent instigare,
 differamus usque dum a metu deceptionis variarumque cir-
 cumventionum tuti, ipsimet erimus ΙΣΑΡΓΕΛΟΙ.*

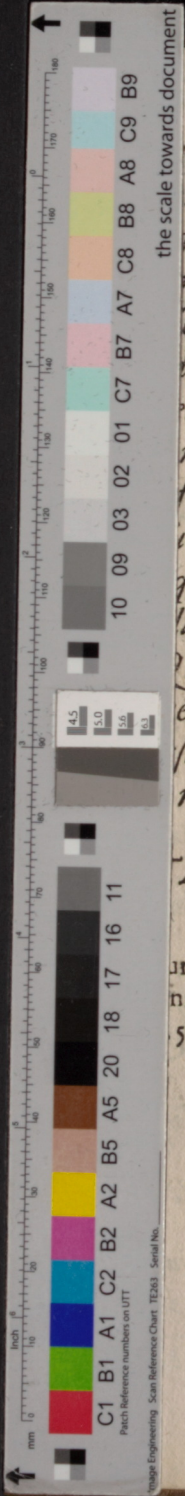
(1) Parum namque hic moramur Magnum MERSENNVM, qui ap. *Rob. Fludd.* de Sophia cum Moria certamine Lib. 2. illam Magia infimulat, qui cuilibet homini suum adsignat Angelum. (2) in *NE*. Conf. notam 5. & 8. §. 13. & not. ult. hujus §. *Bodini* *Damonom.* L. 1. c. 2. p. 15. Synopsis Libri 7777 in *Kabb.* *Denud.* Tom. 2. part. 1. p. 119. ex professo. Caveas autem, ne literalem aut ridiculum hic veteribus Ebrais affingas sensum, item *Archangelum* Minoritam in *Cabbalist.* dogm. f. 816. (3) in *Catech.* minori p. 383. edit. *Rechenbergii* in 8. (4) in *Brev. Extens.* c. 3. §. 10. De ipso autem *B. Hülfemanno* Nobilis *ZIEGLER* in *täglichen Schauplatz der Zeit*, d. 11. Jun. Num. 5. ita: Er war ein solcher Mann, dergleichen *GOTT* seiner Kirchen entzeucht, wenn er sie straffen will. *Scherzer.* ad §. 13. notam 23. (5) v. g. *FRANC. TURRETINI* in *Inst. Theol. Elencticæ.* Parte priori p. 603. sq. (6) *Magnus FECHTIVS* in *disp. ad Epist. Titi*, c. 1. §. 6. (7) *Isagog.* *Loc. Theolog. disp.* 13. c. 8. §. 7. (8) Vid. notam 15. §. 15. (9) Ex *superabundanti* conf. *Delrio* L. 4. c. 2. qu. 7. *Secl. 1.* sqq. p. m. 549. (10) *πρωτον ψωδος* Magorum, contra quos egimus, est: Spiritus, si quando nobis placuerit, ligari posse. Vid. *ארבעתא* *Aphor.* 14. p. 17. &c., *Petrus de Abono* in suis *Elementis Magicis* passim, *Schemhamph.* *Salom.* ultro citroque, &c. *stricturasque* hanc in rem apud *Delrionem* *Disquis. Mag. L.* 2. qu. 30. p. 316. (11) Pie hoc agnoverunt *Veteres Ebrai* apud *Archangelum* loc. sapius cit. f. 812. sq., & ex *Patribus Divis AVGVSTINVS*, qui apud *B. J. E. Gerbardum* in *disp. de Custodia Angelorum* cap. 3. ita loquitur: *Magna est dignitas animarum nostrarum, quod unaquaque ab ortu, Angelum habeat deputatum.* Conf. notam 2. hujus §. Diceres cum *Turretino* aliisque: Hanc sententiam redolere *Papismum & Ethnicismum*, Resp. Imo ipsum *Judaismum* licet antiquiorem. Quid inde? Vid. *CLERICI* *disp. de Argumento Theologico ab INVIDIA ducto*, §. 4. sqq. & §. 11. sqq.

S. D. G.

que commendarem, simulque alimotionem subjectissime exorarem. fuit, cur tale praterea argumene nec demorsos unguves redolere potciam, ab alio quopiam buc usque l ex misero nuperorum thesauriamnum per ora virum volitat, m Philosophorum curatum est. fore ut VESTRA SERENITAS vos cives clementia, hoc quicquid que obsequii, nuncii, Serenis dignelam ex infimis Subditorum Suorum VE SERENITATIS perpetuo at e calidissimas preces fundentem, simis cognatis easdem continuanrespiciat.

ATIS VESTRÆ

um mearum
anno Partus
5. Jul.

subjectissimus Servus,
M. DAVID RICHTER.

CON-